

The Story of Dalla The Trickster

The Story of Dalla the Trickster (Dalla-i Muhtāle) and Her Adversaries : 34th Story from the Book Relief After Hardship (Ferec ba' de ş-şidde) (Ms. Budapest 213a–226b, copied in Edirne, 1451) – Facsimile, Transcription, Translation.

Transcribed by Andreas Tietze & György Hazai,

Translated by: Helga Anetshofer.

The Story of Dalla the Trickster (Dalla-i Muhtāle) and Her Adversaries
34th Story from the Book *Relief After Hardship (Ferec ba'de ş-şidde)*
(Ms. Budapest 213a–226b, copied in Edirne, 1451)

Facsimile

(Hazai, György, and Tietze, Andreas. *Ferec ba'd eş-şidde = „Freud nach Leid“ : (Ein frühosmanisches Geschichtenbuch)*. Berlin: Klaus Schwarz Verlag, 2006, vol. 2, 376–403)

بشور با شجوه خالک بوند که کز کجاست لقمان اغزندن استند یکدیگر دزدی خالک خلیفه
 قنینه که کرد کوز میز بوس ازیدی خلیفه از نوخت ازیدی آندن بیورد که احوال کندی
 سبلیا خالک بقدر جعفر هاشمی اند کور دینیدی سید جعفر دن او نوز سبلیو مزم
 دزدی سید ایندی خلیفه باشجون دوزغ و سبلیه بندن ایتمه ایمز اولد دزدی خالک
 احوالی تمام سبلیاری خلیفه و جعفر و وزرا اولقدن کولدی که دیکه بر مزم خلیفه
 ایندی شمر اولد حجام قندک دزدی حاجی ایندی شده بغلاب دردم از تعلیق خالک حجام
 سندی دزدی پس خلیفه بیورد بوسف حجام فضولین سو قیلا همده برد از اید کجلی
 آنگ شیرندن قوت کرد عالمده هر قندک فضول مودک مودکی و رسه ایله اولسون
 ایندن امیر المؤمنین جعفر ایندی بوجو امرده نه بعثت کرسین دزدی سید خالک
 ایندی راست اینکه اول سنه الدن کتیر کوز فتنه سبلی دزدی خالک ایندی
 نوبهار دزدی هندی کتیر کان دزدی سید ایندی به خدای آسماق و زمیز اولد کتیر
 دخی اون سیک دیناری سکا بقیشلد دزدی همانده نکاح ایادی خلیفه دخی او کوکو
 ملک لکا دخی جو مال همنالو و اسباب و علامات انعام ایلیدی بر عالی سسرای
 یقیننه مسکن بیورده پیشه فتنه کلوک که دزد دزدی و زور که یانیده بدتین
 ایند خاص بدیو اولد خالک بو حال اولدن هو سینه بدی رشم دزدی حجام سبلی اولد افلا
 ارشدی نعمنه بدی راحت اولدی نوبهار که لایله اولدی اغلی خلیفه فریدی هر بری بخداد
 شریزه معرفت و موصوف کتیر اولد عاقبت کندی و بوجکایت باد کار خود کز رحمت حجام و قاری
 انباری کوشیده کاند حکایت سی و چهارم مشکوکه هارون رشید بر ما
 استناد منجه واردی بکون ازان درله محماله و برار که بوعورت انوک قنینه
 کلدی کتیر عجب حال اولد دزدی کز استناد ایندی سبلیک
 اشد کوردی آر ایندی شیوخانون آلام او کتیرم

مد

زند

1817

ایتای بنیلا یله اولدی اندن بگا هوس سفر حجاز اولدی کید اولدم بوزن بکایتی بکایتی
 سینه که بار جاد اولدی فی قنده کیده سیز ددی هله تکیر یا سیر کدم ددم سرفما
 کیده دوت بیل سفرده اکتندم اوش کدم کورمه نوز وضع اتمامش اوغنی
 قونیده دیر نور و بوعون پارسا دکر کورک دکر بونه واقعه ددی خیر خیر ورسین
 ددی بیجم اسطولا دالنه الدی طالع کور دی لا حول ددی ندی دکر ایتدی بو بقینده ب
 نوزند کلا انا ستم ایز نلند غلیز اثره کله سیلیا دیشلری نتمش اوله طعاه و شهاب
 ارتاسره رجوع افتلا اول قوز دن طهوره کلا دکر کلی خلق لیه تعجب ادر کور نیشیبا
 جوز مال جمع ایلیا عاقبت بر مؤمنانک هلاک ایلیا ما لینی نصر قور ددی هر دورن
 ملول اولد کور بر ایدن صکره از الدی عورت بر قور ددی کیده اولدی قور انا ی ندی
 خوش اوزر طعام بی کلدی سیکدی خلق تعجب اند کور اندن بو قور اولدی بکیر باشنه
 دکر کله خوب رو و قور ان خون علم اهل فصاحت اسیه بلندی کسه اذی المناعت
 اسیه بندن اهل کور کله بی الی ددی ارتفاق خراسان دن بر خوب صورت اهل
 بیک کلدی بو قور رغبت ایند قور کله سیلشدن مناظره ایندی قور اهل بیت بکند ددی
 اولدم قور ایتدی بنی الموقر کور سا بگا بر هر کور کله بر اندن عاجز اولم اندن قور ان
 ایش کور و زردی خراسان ایتدی ازنه جاد کورن با زامه کل مهتر صرافان قینده انور
 هتره اند کور سیز ددی ازنه اولحق قوز وعده گاهه وارد انور ددی بر مددن کور دکر
 خراسانی کلداری طونلر کیش الی بیا سیر بیز کله بر ایت دو تر کلدی مهتر صرافان دکاتنه
 انور ددی صرافه ایتدی زرد مغر زرد بلیشا بوزی زرد قاشا زرد میدد ددی صراف و زرد ددی
 خراسانی کوز کور کلدی صراف کسه اغزن اجدی او کیده قور ددی خراسانی کلدی بو التور کور
 او جلدی بیزنه بکلدی مهران اور ددی و کیده قور ددی صراف ایتدی جلدن کور مددن
 بچور مهر لداک ددی خراسانی ایتدی بر خراسانیک و اسی ددی صراف ایتدی

۳۳۰

اَوْبِد اَيْتِدْ خَلْوَتِ اَوْ لِحْقِ سَيْلِمِ دَرِي كَيْزَلِكْ بِيُوْرْ دِرْ اَوِي خَلْوَتِ اَبَا دِرْ دَلَهْ اَيْتِي كَلَشِكْ
 دَعْمِيَا دَمْ يَاجْ بُولِنْدَهْ اَلِيْدَمْ كَبِرِيْدَمْ نَبِكْ كَيْبِ اَيْتِ دِلْ كَا مَضْطَا وُلْمِيَا دَمْ دَرِي دُغْلِيْتِ
 اَيْتِي اَوْتِنْدُ غَمْدَنْ يَلَهْ سَمْ نَهْ دِيرْ دَرِي كَيْزَلِكْ اَيْتِي اَوْتِنْمَا قِيُوْرْ مَاسِيْلَهْ دَرِي لَهْ اَيْتِي اِي
 ذَخْتَرِيْنِ يَلَهْ مَ مَ اَلْمُ نَعْمَتْمُ جُوْفَدَهْ اَمَّا بُوْسِيْدَنْ شَبْرُوْرْ قِيَا دَمْ دَرِي سَبَا وُلْمَهْ اَلْبُرْ
 اَوْ غَلْمُ وَاْرْدِرْ كَرْ بُوْكُنْ بَعْدَا دُشَهْرِنْدَهْ اِنْجَلِيْنِ صَاحِبِ جَمَالِ بِيَكْتِ بُوْقَدَهْ اَوْنِ سَكُوْرْ يَاشِنَا دَكْبِ
 دُرْ مَالِي دَرِي جُوْفَدَهْ هَمْرُ وَاْدَبِ اِسْتِيْدِيْنْدُوْنِ سِيْرِي كُرْمِيَشْ سَكَا عَاشِقِ وُلْمِيَشْ سَكَا وِيْدِي
 دَلَهْ لَهْ اَكْ مَرْحَمَتِ دَرِيْنِ بَرَكْتِ كَنْدُرْ كَلْ اَكْ اَسْتِيْنْدِيْنْ اَوْلَهْ لَهْ عَشِقْ سَا كَرْ اَوْلَهْ هَرْ كَلْ بَرْمُوْمِيَا
 قِيَا دِلْ اَرِشَا اَكْ اِرْحَمْتِ دَكْ شِيْلَهْ دَلَهْ مَرْدُوْرْ نَدَهْ قَلُوْرْ اَنَا كِي بِيَكْتِي اَلْمَدْنِ قُوْرْدُ غَلْمْدَنْ
 سَكَا نَدِرْ يَ اَن اَوْلَهْ اَمِيْدِي دَرِي وَاْرْدِرْ كَلْ بَرِي كَلْ غَلْمِ بَرْدَهْ تَكْرِي تَمَالِي سَكَا قِيَا دَرِي شَهْ وَا كَر
 بِيْدَارِي اَوْلَهْ بِيَكْتِيْنِ دَرِيْنِ دَرَسْ كِي شَكْ اَوْلِي كَلْ حَسْرَتِ كَلْمِ اَلرُقَا نِي بِيْدِي كَلْ اَوْلُوْرْ
 دَرِي كَيْزَلِكْ جُوْنِ بُوْسِيْرِي اِسْتِيْدِي اَيْتِي اِي مَا دَرِ نَبِكْ كَيْبِ سُنْ كَسَا بَكَا دَرِي كِي
 يَقْتُدْ دَرِيْمَا جُوْرْ سَنَكْ نَارِي اَلْجَلِي كَرْدَمْ سَكَا وُغْلِي كَا اَزْمْ كِيْنْدِي بَرَكْتِيْنِ كَا
 كَسْتِي بُوْرْ يَ اَشْتَدَهْ خُوْسُنْدَا وَا لَتَوَابِهْ كَرْمْ دَرِي دُرْ دِرْ اَوَهْ كَرْدِيْمَتِي دُوْنِ كِيْدِي
 كَنْدُرِيْنِ زَرُوْرِيُوْرْ وُجُوْ اِهْرَهْ بَرْدِي بُوْرْدِي بِيَارِي صَرَهْ بَعْلَدِي دَشِيْنِ كَلْدِي عَجُوْرْ
 اَكِيْدَهْ قُوْرْدِي بُوْسَكَا اَبَا قُوْرْدِي اَوْلَسُوْنِ دَرِي دَلَهْ اَيْتِي اِي قُوْرْمَهْ زَهْمَتِهْ كُوْرْسِيْنِ
 هَزَارْ جَانِ مَا دَرِ سَكَا قُوْر يَ اَن اَوْلَسُوْنِ اَكْ سُنْ زَهْمَتِ جَكْبِ اَوْلِ اَفْتَا دَهْ قِيْنْتَهْ كَلُوْسَكْ
 هَزَارْ اِنْعَامْدَنْ بِيَكْتِي دَرِي كَيْزَلِكْ دَرْدِي بَرِ اَسْكِي جَا دَرِ بَرْنِدَهْ لَهْ يَلَا قِيُوْدَنْ جُوْفَدَهْ
 كِنْدِي قِيُوْجِي سَنَدِي كَلَهْ بَر جَارِيَهْ دُرْ اِي شَا كَلْمَهْ كَيْزَلِكْ اَلِي بَا زَا اَكْرَمْ كُوْرْدِي
 بَر خُوْبِ صُوْرْتِ بَر اَز بِيَكْتِي كَانَهْ اَتُوْرْ كَيْزَلِكْ اَيْتِي اَو غَلْمِ شُوْلِ اَتُوْرْدَهْ سُنْ اَسْتِيْدَهْ
 دُرُوْرْ وُرِيْنِ خَبْرُوْرْ بِيْنِ مَشْتَكِي اِيْنِ دَرِي دَلَهْ كَلْدِي بِيَكْتِي سَلَامْ وُرْدِي دَعَا قَلْدِي جُوْرْ
 نَصَا خِيْلَا طِيْبِعْتَهْ كَرْدِي اَيْتِي اَو غَلْمِ بَر خُوْبِ صُوْرْتِ قُوْرْمُوْرْ اَز بَر كُوْنِ سِنِي كَرْمِيَشْ سَكَا عَاشِقِ

با اولش اوردی دلم که بدم سنی که آن بیجیه دلم قوا قلده کوا کس انی الکه بر تلخه کزنی
 دیدار کله آن امر با بر جیه سا کوسه آن دی و آید کله بوز ازی پنهان دنت کله بن ز صلیله
 ام اویج نوبت حج و زیارت ادب دزدم اهل بجا دزد کلی بی بلور کویو حال بجا ضرورت دزد
 دیدن از آیددی نه بی ز سناک باشم او سخته ددی دله دزد دختری کنز دزد از دزدی
 دختری آیدی دکانه از زندن طیفه و ایدی آندم جفا نور دوسیلش کویو دم جامه خوابه
 کومک استبداد و بولوی جفا کدانا کوی قنده قوت کد کد کد کد کد کد کد کد کد کد کد کد کد
 قماشه نقیله جیسه اریک قزک بولدغز ددی دزد دزدی بوردی بوردی قیوی او سنی کله
 کور کویو فب کند و اونه وارد قانع دشد جوان بزد دزد دختردن سور دانتک تا دزد
 قز آیددی بوقری سوز عا نیک د کلد دزدی جوان آیددی بنونه انم او سون سناء آلد
 ددی سوز جو فکج دی بیا دبل ددی دار جیکه یله قیوی آید دشته جفا کانی عارت
 اولش بولدی خلق او شد غلبه اولدی بوایش دله ایش دزد کد کد دختردنه سوز و ایدیش
 استکی بوسکی دون و جاد بولد کدی کیدی یا شنب اونه کیدی حاجت شهر کادی بزار آلد
 خلیفه و ایدی بزار حکایتی خلیفه سیددی اولدم خلیفه شه حاجت بوردی دکه
 استنه بوانک ایش دزدی حاجت تلندی اعوا فی انصار یله بغداد شهر بقیش تفحص
 ایدی دله دن اثر و عشیر کد ماد کد خلیفه بولامدی ددی ددی خو شجا استک انشاء الله
 اول ملعونه بولاسی ددی کتله بکون بومد ندن صکن دله بازان جفا کاز بوز اولش
 دوند جفا کد ایدی غوغا اشد کله ایش انوردی هیچ سیکر غلبه بزار کسد کین دله اغلان
 بزن کوی کاد و ند آید یارب بوسم او علی حقه کد قنا ز ایله کوی بونی بالجو کید بزد دزدی
 کله کند زن الد ددی خلق بوسر اشد کد کازوری دند کد اول قدر مشیت و کد صورت
 بدینا صورتیا و ز کله بیهوش اولد دله بادی کله کاز و ندن هوش کیدا آید او علی
 ایچ تمک ددی فغان ایدی آلکن حکم کد آندن آیددی دلو اولش دزد نهار سناه آلد

شیرت

۱۸۴ ۲۱۶

شَرِيتَ اِحْسُونَ مَ الْبِنَةَ اِبْنَةَ بِنْدَا وُزُسْكَرَهْ يَابِيغَا كَنْدِي يَا كَسِي اَبِ الْاَلْمَسْمُونِ دَرِي وُزِي
 دَرِ اَلدِي كَا زُورِي تَجَلِدُ كَرِي بِمَا رَسْتَانَهْ اَلتَدُ كُو بُو يَبْتَهْ غُولُ كُو دَرِ مَفْعِ اَيْلِدُ كُو وُزِي لَبِنْدَا
 بِشَمَخِي اَنَاسِنَهْ وُزِي كَرِي اَبَا كُ مَلَا اَلتَمَشَلَا دَرِ سَقْلِيَا بِي وُزِي وُزِي بُو خِي كَهْ بِلَا دَلَهْ
 خَلَهْ اَجِي دَن سِيرَلِي خِي قَدَا وُزِي وُزِي قَانِعْ دُشَن قَانِعْ بِي رَسْتَانَهْ هَر كُونِ كَارُ وُزِي دَكْرِي شَبَا
 اَجُرُ دِي كَارُ وُزِي دِي وَا نَهْ دَكْرِي حَاجِبَا دَكْرِي كَلَسُونِ حَالِمَا بَقَسُونِ دَرِ دَرِ دَرِ دَرِ دَرِ دَرِ دَرِ
 بُو اَشْرُ بُو سَقَا وُزِي مَسْتَمَلَا لُدُغِي دَن صُكْمَهْ كَارُ وُزِي مَعَارِ قِي دَن بَرَكْشَرِ مَحَابِينِ اَوْ سَنَدَهْ
 تَفَرَجَلَهْ مَكَا كَرِي كَارُ وُزِي اَوَّلِ حَالِهْ كَهْ كَارُ وُزِي وُزِي كَا تَضَرَعْ اِدْرِ حَالِي اَكَلَدُ دَلَهْ بِي وُزِي حَالَهْ
 يَدُ نَبِ تَكْرِي جُونِ حَاجِبِ شَهْنِ خَبَرَاتِ كَلَسُونِ حَالِمَا بَقَسُونِ بِي وُزِي وُزِي دَن قُو تَسُونِ دَرِي وُزِي
 دُ وُزِي حَاجِبِ الْبِنْدَا خَلَاصَ اَيْلِدِي كَارُ وُزِي خَلِيفَهْ اُولِي كَهْ اَلتَدِي حَالِي حَاجِبِي سِي كَدِي كَلِشِدُ كُو بُو
 مَلْعُونَهْ كِي كَالْمَهْ بَقَلْدُ دَرِ كُو اَنَا خَلِيفَهْ حَاجِبَهْ يُو زِي اَوَا يَا دَكْرَا اَوَا جِي دَرِي وُزِي كَهْ بَر كُونِ
 بَر مَدَن دَن صُكْمَهْ دَلَهْ حَقْبِ شَهْرَهْ دَهْ مَسْتَكِرِ بَرُورِ كَرِي بَرُورِ بُونِي بَلُورِ تَارُ وَا اَيْدِي اِي اَرَا دَرِ
 تَكُونِ قُو بَرُورِ جَعْمِ حَالْمَهْ كَدَرِ مَكْرِي بِنِ كَسِيَهْ بَكْرِي دَكْرَا وَا دَرِي خَرَبَهْ اَيْدِي اِي مَلْعُونَهْ
 زَرَفَكْ مَكْرِي قَا يَدِ اَتَمَزِدُ وُزِي سَبِي سَبُو دَمِ خَلِيفَهْ اَلدُورِ دَرِي دَلَهْ اَيْدِي اِي خَوَا جَهْ مَهْ
 سَكَا اُو زِي تِيَا نَرِ قِي دَرِي وُزِي وُزِي كَلِ الْبِنْدَا لَكَدَن قُو دَرِي خَرَبَهْ اَيْدِي رَا سَتَا وُنِ دِي نَا تَقَدَا
 اَلْمَهْ بَرِ قِي دَرِ خِي اَلْوَرِ مَرِ زِي اَنُو اَوَا خَلَا وُزِي كَهْ نَهْ كَرِ كَسَا اِدْرُ كَهْ بَكَا نَهْ دَرِي اَدَن دَلَهْ اَلْوَرِ وُزِي
 خَرَبَهْ قَاتِرِنَهْ بِنْدَا اَرِ دَرِ نَجَهْ بُو رِ دِي بَرَا زَانَهْ اُو غَرِ دَرِ بَرِ حَجَامِ دَكْرَا نَا كَلِدُ دَلَهْ خَرَبَهْ اِي
 اَشِينَدَهْ دَرُ وُزِي شُولُ قِي وُزِي مَدَا كَرِي قَاتِرِي جَفَارُ وُزِي دَرِي خَرَبَهْ دَرِي كَهْ حَجَامَهْ
 اَيْدِي شُولُ قَاتِرَا وُزِي دَرِ اَعْلَا قَلْمُ دَرِ نَسَلُ دَن اَشْفَا سِي نِقَارُ وُزِي هَبِ اَغْرِي كَلْبِي دَرِ
 دَرِ قُو مَهْ سَكَا بَرِ دِي نَا اَلْمَكْ دَشَلُونِ جَفَارُ وُزِي دَرِ كَلَسُونِ اَوْتِ دَلُورِ مَصَلُ مَرِ بَرِ اَكْنَهْ
 سُو زِي سَبِي سَبُو مَقِي دَا وُلَا دَرِي دَرِ حَالِ حَجَامِ شَا كَرِ كَرِ نَهْ يُو رِ دِي خَرَبَهْ اَشْفَا اَلدُورِ اَشْفَا دَن
 يَفَارُ وُزِي اَلتِ دَرِ شِنِ جَقْرُ دَرِ بَرِ لَرِي رِي نِي كَهْ طَعْلُ دَرِ وَا رَا لَقَهْ دَلَهْ جَعْمِ كُو كَلِكْ دَلِ بِنْدَا

اَيْدِي

۷۱۹
۱۸۴۷

قضاوتی بچوق فانه بولشمون بر و ورتك سقلیا بر ددی و زرد کوا آدی کتدی خوند
 بپوشا اولمشدی استه کله در شکر فی کتدی حاجب شه قینه وارد حاجب بند خلیفه
 کوشکته التدی سیلتدی که تحیر دکنه غرق اولدی که اولدی خلیفه که و خلقه او قد
 دله کولجاک استک بولجق امان ورمک ددی که کینه بر کون برمدندن مکه کرخ
 بغداد بر ددی کوز سز باه پاسه مرفع کیمش قو خان انور و وارد آیدیه اچا لوی
 بولک ورمدد ورسا بکا بر آقباق بول وری یعنی سکا ددی کوز سز آید صدقه دله اولما
 تما بیا ورسک همروا دزدی هلا بر اچا ویدی اول بکا بویکا کوز سزک ورسنا
 بقدر نسجکی وارد غن سز در فاج کون اولک از نجه اولدی بر کون که له بر بکا
 بر و نکیجا فلوری اسکیت ایزدی بورد دله نسنه دمدی اونه کلدی بوقینه کلدی
 التدی کوز سز قینه کلدی اندن کند واکو بوردی کوز سون دولشد ایتدای نا جوانمرد
 ای برمز از سینه وقر کولی قودک او نندک بشک اولک بر بکا جقدک اش بوز سکا
 نندک نه سوچین بولند قودک قزدی کله با با جعفر دیب بر بکا دن قوجدی
 دله آیتدی نه عجب دیکشی الوریش خان ومانی ترک ادریش اسکیمق کبی دلنوش
 کندک بوز کیشی صدقین بر اوله اول خلق صدقیکه دیرله ددی مالی ملکی زین
 قوددی ضایع قماق ابود کلد ددی دور او کدلو ددی خلق استدی که نه حال دزدی
 دله آیتدی بونبغ ارمند بوندن اوج قینوم وارد دزد بکون بر بوق اشته قاقیب بوریو
 ویدی بکون او بونید بولدک اولقدن نعت وارد دله قیاس انک بو سته اغرمز
 ددی نصیحت اداک ددی خلق کوز سن چنیز مکن ددی کوز سوز آیتدی بر بجم اولنمیب خد
 ددی دله آیتدی بندن جقدک الورد دز قاضیه وراکم مالدن آسیادن الیک جلد کوحه
 جعت ورسندن بر کجدم نونی لفا اخر ز ادمه الورد ددی سن قندک دلسک وارا تا
 بز لوز که حقل صایع اولاسن لبدک اولور سک میران خوان که لک نیو دیرله بیلر ددی

انك كدر ددی کوز سز ایندی ووا باشد ددی بی ز هفت کجا ایرو او و تید کز
 هر کون دله کوز سز که خدمتین از نور ددی بدی کون اولوق کلدی ایندی با جوهر بیکر
 باز اینا و از بیجوت ایله یان یا قوت رمانی تمام عبارله هر یزی بیله دینار دنی یک اولسون
 ددی مه او شته زری بلا ال ددی دله کیسه نک آفرین شستید کوز سز که اولکه قور
 کوز سز بود نان بر سور ددی او نیادی آندن کیسه قید کز کوز سز ایندی بوزری شهر بازار
 الدب بند زه یار کوی کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز
 ددی وصلی ددی کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز
 هر بیکر ز بیسند که کاتنه و از سلام ورد بکدی انور در مهتر جوهر یان کوز سز اکرام
 اینا انور کوز دله کوز سز او کینا انور ددی علام کوز سز که از زین ددر او شلدی جوهر
 بو حشمت کوز ددی یا یلدی اش و ارمه بزرگ خدمت ادلو ددی کوز سز ایندی بدی ایله
 یار یا قوت رمانی کوز دله عیاری تمام اولهونه بهایه دسک انور ددی جوهر
 صد واجدی ایله یان خوب قیامت یا قوت جعفری کوز سز ددی بیکر کوز سز ددی
 ایله یان ددی کوز سز ددی کوز سز ددی بیکر کوز سز ددی جوهر کوز سز ددی اعلان کونده ددی او
 ایله یان یا قوت کوز ددی اولدم دله کوز سز ایندی او اولدم کوز سز او اولدم کوز سز
 دلدک دونلر و کجقاز اعلانه وردنا دسسون سن محقق اولد او دکن انور کوز سز
 ددی کوز سز جوهر لو دونی دلیند جعفری کوز کوز کوز کوز کوز کوز کوز کوز کوز کوز
 خلیه کبی انور ددی اعلان در حال قماش الیا و کندی آندن علام جوهری کوز ددی ایله
 یا قوت کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز
 جوهر یان ایندی هر اردو صد دیناره الیه ددی کوز سز ایندی هر اردو دینار و کوز ددی
 دله الیه ورد و از کسرتو بکوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز کوز سز
 الیه کندی و نه کلر قانع انور ددی اولدم مدقی کینده ددی کوز سز ددی بوز ددی

جعفی

186

جفید آندن کوز سز بر خطه اتود غندن صکره اذ قاسندک غی لیستیه شیه لیستیه القی
 ایقود دزدی کوز نه دزدی جوهری ایندی کیسکسا ایندی اوز قندک دزدی کوز نه
 ایندی بلنم قندک دما اوش اعلان کاسون اوی اول بلو اوما دزدی جوهری کجا باشنه
 سجدی ایندی علامک قانی دزدی کوز سز بلما ز دزدی جوهری دزد کوز سزک یقاسنه
 یبشید بغازنه بمرفا و زرد ایندی های نا جو امره بلنم د مک نه الور بریند دیناری
 کندن استیبا یوردی کوز سز بلدله بو کازنک اوبه شیلر دزد و زیند ایندی اویلا ده
 و امصیننا بن مرفع هار دینار که قندک استیم دزدی جوهری ایندی ای حرام زاد مرفعی
 زر کوز دزدی اما جوهرم را نوب دزدی بو اذ القه جو غوغا قیدی کوز سز کت
 ازل دزدی کوز سز مرفع قس یا دینک دینارم دزدی حاجر شهر کاغذ اولدی جوهری عالی
 حاجانه منوالجه واقع اولد سا شرح ایلیک حاجل ایندی کوز سزک سوچی بیله بو اذ القه
 ایش دزدی آنتک یوز کوز سز ی برفقنه بدنه د کوز جوهری بلایا خلیفه کنز کوز خلیفه
 هر برسی چکا بلدی دزدی خلیفه کلدی ایندی جوهری کوز سز دن ان جکسون بو کاد جیف
 اولدی بنگ دخی بیک دینار کندی دکه قضا سته اغریش بنگ کاک ازی استنسلر بو
 تسنلر بو لبقا رب و صکره کوز دزدی نیکه بکون بو مند دن صکره دله اغود و لک کیدی
 کندری اولد سیک قلدی بازاره و اذ بر او غلامه کبسه بوزلک اکر دبد دزدی ازی بلسنجا
 الدی بو مختصر بوزلک دگانه وز در سلام وردی ایندی آندن ایندی ای خواجه هم سنکلا
 ایشر وار دزدی اما بودم ارفیقته بوزلک کده کنز دزدی بزاز بو عوفنک و باکانا باکانه
 سزیندا الکدی در حال بوزلری دکنه عوفن ایلی دله الشمس بار بوزی کوز ایلیک سیکلشکن حو کندن
 لقاوم دشرقی بوزی بزانم کستور بزاز فوشیه دشید آندن بوزلری در شجره علامه وردی
 کستومله کوند دزدی اولدم دله ایلی بزاز دزدنه بقادی اوزی ایندی نولایدی هم ازم
 سنک لی اولد دزدی بزازی طمعاً بو قدی ایندی بن هتوز اولدم دزدی دله ایندی نیت اولد

سگ او عورت اور سو دردی بزار ایندی خوش اولادی دله ایندی فرقامد از کجه
 زبک ارم شاید سز بک نمیا سن دردی بزار ایندی هونه دسا سگ کاشی دم دردی درمدن
 صکه دله ایندی کجا اومزد د کون وارخی ابومدم ایوسنم هیچ بر جگنه بقیه له انه
 برزینور دردی بزار ایندی ابومدم وردر کوبن درین دردی بر عملی نقله حلوا یه کندر کند و بجز
 بر او کردی سکه سپن عالی دشیا دله دکانی خلوت بولدی ددر قیوی کس کلادی بزار ایندی
 قدی نه بولدیسه الی بر بوردی بزار او ای دزد کندن صکه جا غری کدیا اوکل او و دزد
 دردی جوکب ایندی دله اودن جفا قیوی بولو بولدی فسا د ایندی کلادی قیوی آجید
 کدری دکان کتر لست جا غری مسلمانا کد بو صفت او عورت کور کور کلادی کانی سهر دیک
 دینارک فاشم دردی بزار ایندی خلی هر طرفا بیک شد کد اول موصوف عورت بلما دکر
 حاجه خبر اولدی کلدی بزار ملامت ایندی خلیقه الندی تا حکایت کنده سبلیا خلیقه
 ندی کور تجب ایندی عجا بو ملعونه ال کدر مکانه نند بیا اولادی کده کنده بکون برمدن
 صکه دله اودن جفدی قزلی جغیر شد کد بهره بیا یه کنده دله ایندی اولسون قیدن
 سیام دردی نندن هزار دینار زر معتر بیدر پام سنا بکلار و مهر اورد فیک دنیا برنج بر بیا
 سنا بکلاری کسینی دردی الی دونه جادر ارنب مهر دکان د کانتا وار دله مال دار
 ایندی بزار ایندی دختر خلیقه ام بی و ریدنا نالکون بیا یه الی بزار کتر دم انکر بکجه اولسا
 زدی و درم دردی دزد کصدوق اچدی صغ عنبرینه کمر صغ بلو کخر خلی لک کو بیلر بقا قلدر
 طوبله کور سفندر قلو جعفر دی دایبه عنبر ایندی بیا بجد دایه دلدی بکسته از نه قرار
 لشد کور کور کده حسینه کور کله لک بو دینار ملسب فارکو کلنده سون برت الی اریک
 نه بسون له اریسید بکون کسلدی له ز صغ سینه اجدیه کده کستور دزدی جکدی و صید
 هزار درت معتر بیدر کور جفدی مهر لایه لایه و در دله زری الی کور کور قیوی و بر بکلار
 خوش بیا یه نرم التون سنو کور بکلن کور سنا بکلار کور نرم زری الی اولسا الی دزد کور

بی نذر ایلیدی سینلوی سکتا دشدیم بجه زنجیک کردم شهید کماله حق تعالی بی رحمتند
 بد اغری دعا لونیك دعاسه برکاتند کرو ادیمی ایلیدی ددی ابود لامة آیتد کمال ایلیدی
 دله آیتدی حلال اندم نه سوچک وارخری بله ک ددی اندن ابود لامة بیورد خون کنز دل
 اندن شراب کنز دل دله آیتدی سار فخرین ادیم ددی ابود لامة آیتدی دا واد ددی دله سا
 یو ندیم لک آیتدی یلان سلیدی ابود لامة ک سقالبه کدی سغندر دغری دله ایونستر
 اولدوغی یوغدی بریسه اقیون شرابه ازدی ابود لامة و حیف کینه اجر دی قمو سوهوش
 اولدولده دغری اوده بولوغن نه وارسانقدن و جنسک الدو یور یور دی صبح ابود لامة
 او ایلیدی حلال کوزد در خلیفه خدشته واد کالی عرف ایلیدی خلیفه آخر شاع کلدک نو لک
 بر عورت سکا بوقد مکه آیتدی ددی اندن کازنه بیورد ابود لامة نک زیان او ددر و شر
 حاجینه شهید بد تشدید وریدی دله الکلدمک از دجه اولد ددی حاجی اولد بکا بکا
 یگر دی اشر بشیر مادی کینه بر کون بر ممتندن صکن اتفاق دشد که و میر خلیفه فرود
 دکون ایلیدی دله نک قس کوی انا لینه آیتدی کونک دوغدی ائوب نیلر سین در
 دیدر دله دردی کند زنی بز دی برا اولو کاتون اولدی بر طبعه ددر زور یور لکه اندک
 قز لایلا و اوج قوشیلا و نیر بر اونه ودر طبعه کد بانوی فریزر اولنده قودی دو کنگوز
 قتلوا و سون دغری دعا و الفتن ایلیدی کد بانوی زور بود لاه نوک فصاحت کیشیل کین
 بکندی در کلی خانق نلرک اوستندک ائومند اندن صکره قندلس نه کیشین دیوسه غری
 دله بریلان بک یلان سلیدی خوش کلدک ددر اندن دله آیتدی دستور اولسا غره
 قینده ز اولسم قزم قوشلمه قلیقه اولسلر ددی کد بانو فه مان سنوک ددی نوا اوسه
 جمله اولولر اونک بیجا بسنه زینین عاریته الب بریده قیب دغری کسبیا سکا
 سکا قیامی ددی امانت در کسبیا نولادی بوسقن ددی انوک کلیدی فی دله الینه ودر دی جلس
 اساسه لیدی تلف کلا بولاری کزدود ودر بز فراغ نکلا قلان ایشیری کله ددی دله

اُولسُون دَرِي كَد بَانُو ايشنه مشغول اولدي ده در حال واريلقي فزايده قوشلرله ايشنه
 قوشلويك كنز سوشندي احو فلان ز رور بوري جامه بولد غيزه ك تزدى قيو با نفل و ر
 بورد بوردى خلق ايجدن حقدلونه وازدى تو اعت اولدي بو كز كون اوندا كلن اديك
 وقت كلدن عروسه برفت دونلا بردد نوز رور بهوريله جلوه ايلك ادا ايج نوبت جلوده
 زينت استدي كد بانو اوقوسينه كلدي كوردى كليد لود ذاي سينه قل قيو ايج ديو كز
 كمسه جواب ورملي قيو ايج اجمدا ك ايتد كرا شو عورتك ادى ندمركك عورتك
 ديو كز كد بانو بلنم ددى اما بر مختشمه محنومه اوج قز بلا اوج كينز كالر عظيم طيقلا
 كلدي برا اولو خانون كينى ديو خلق ايتد كرا عجب دزدده دكلسا يد ديو كز كد بانو ايتدي
 قيو بولود كند سه شوندي برا شا و ارد اولاد دى قفلى سيد كرا او كز ديو ابو كز بهرله اونه
 دشمش كوز كز عورتك قز با د ايتد كرا اشدب دشم اولد كون ياساد نري خير و خير قون
 بريدى و نيز حليفا بلد دى ده او ما دشمش اكي بو ز سينك دينا لك از روجامه وجواه ق
 خلقك و بزما يار مشردى خليفه كو بوسى ايشندي ان دزده اورخ قفدى بيورد كيه
 حاجت شهرده قفندي هر كه اولد ملعونه دنت كتر سا هن از دينا رانو كده ديو كز
 بو خبر دله ايشندي منتلر د پرمدي اوندا ايجاندا انور دى كز بكون مانتك
 سكه ده ايتدي هيج كچا ايشرد ايشلدا كز نيقده ددى ددى بركمند و بر خنج ادي بياي او
 نشانا ايشدي اكا ايتدي ناكاه بخراب او بيشري غلبه ايشندي اغوين با ندر كز
 يكيه صعلو كده سنه اكدن مشكوي ايه بر كودله در حال اونه وازد فزايده قوشلرله
 قه قه دزدى بلنجا ابلدي هر بونك البته برسلاخ ورد كلر كز خرابه راس اطرافدا كز ديو
 بر كوشد درب داغردن نفع اولد كز اغز كز ندن او د سجد كز لالا خور كز او د كده صاع ايتكا
 بار قيو سين ورد كز ايجنه دهل كز قلا ديو بول كز كدي ديب مازم اولد كده مالي ضبط ايتكا
 بشلدي صعلو كلر اكيه و بريدى كز بانك كز ديو بول كز ديو دزد كز دزد كده سزدى كيه

تباب

۱۸۹ ۲۲۱

عورتی فرمائند ددی ده ایتدی بیوز بوقدح شارب کتوستل ددی کتولر ایتدی بلجا اولدی
 بلجا قاولد ائدن ده بکلدن بریاره شکره قندی جهود عورتیه ورد اولدی ایدی جاریه
 شیبه وریجی اولد کلجه بو بریحیاری عورتک شفقته سووق دشمس دیوا یاغین بینه سرب
 ایتدی جاریه کتدی شیبی او سینه اوزدی اسجا ق دتمق کتدی ددی دردا ایتدی
 بنم دخی ارم واردر بکادخی غلنجق کتدی دخی یگلا اولاددی ده ایتدی دولته
 او شربش بنم دخی واردر ددی ایتدی سوید بکی ایدی خیار ایشلندی یا تو قود
 تهرن محکم بغلدی او سینه برسنه بوقد کند اووی بلد زنده زر قنده قماش قود
 ایدی قید قیوی اچودن بکندی کجا اولحق جهود اونه کدی او ایتدی هنج جان
 کدی دام او سینه جقد باجادی بقدر کورد عورت بو یکان بورد دانه بو یکان ایدی
 کوردی هر بیک برعمود واکینه دن جلد شرمدن بیهوش اولدی چو کتدی نقدله ایلر ودر
 اکاه اولد کوصیاح اولحق ایلدی جهود ایتدی بونه اشدن ددی عورت ایتدی سنک ایشلندی
 جهود ایتدی بن سینه خیار فنکدی ددی عورت جهودک سقالنده بیددی اولدی عورت
 فجوز دار بیلر وریجک ددی جهود ایتدی نه عورت نه دار و بنم خبره یوق ددی عورت
 چکایی دیو وردی جهود بو سیزی نیندی عالم کونا قو کتدی ندر صند و فقه بقده اید
 بقده نه کدی هنج سور مکه نه کدی قوردا ایلدی عورت شیوان اوزدی حله خلق کلدی غوغا علیه
 اولدی حاجب شه ایتدی جهود ایدی خلیفه قنده واردر احوالی سیددی خلیفه و ندهما تعجب
 ایتدی ایتدی هنج ایتدی بوملعه نده کتدی شرنه اقول ایتدی نالی شوی اولدی کونار ایتدی دولا
 کتدی برون ده دون کیدکد بانوش کینه دشره کدی ببولاد شد کید بر عالی سوا اید
 بر صاج جن اوغلان کدی بر ایتدی بر مسجد وارا بونوساند درب درر ایتدی کونه قشوق
 کدی بو اوغلانده سیددی ایتدی نینه سکا بر مختشه خبر وریجی سینه کرمک ایتدی
 اوغلان ایتدی خوش اولاددی ده ایتدی امدی سس یا خیر بر جک دزد ددی بر ایتدی وریج

کند

دله دوندا جوان سینه قنده کلدی جوان ددر خدشت اندی بن قنک عاشق اولدی جوان
 ایندی اول فرزند سکا عاشق اولدی رغبتک وارسا وریور دایم ددی جوان دله
 الز اوچی ایندی ای ماددا کبر بوشی بزر سکا جان و مالی سکا فدی ادم ددی دله
 ایندی اشبو بوده انور و دوز وریور اندن سکا خابک نریور ددی وار ددی بیده انور
 بر رفته یاد دیکه دیکه ای و شنای چشم سکا می اشدنم انشاء الله عنقریب بلشور
 بلشور النور الشور دلسور اما کدله حالی امدن سسین اشینای اشدن
 کلامک بایده تفصیر اتمیاسن و السلام دله بویور ددی قعه الی و جوان قنده
 وردی جوان مضمونه مطلع اولب باش وریور ددی اندن جوهری نجسته کلدی
 کلدی ایندی سول انونلور ووی کنکیا بیر اشته کشیه کلام ددی اکلجک
 ال سکر کجکا ددی قید اولسون کت زشاک کتوب نسته استرسه وریور ددی
 دفاج دینار الدی صدق کوی نجسته اولدی او کدی بول کدی بول بوردی او بید
 دله جوانه ایندی اشبنده انور و دوز کیناز کاسر و ارد بید او ش کلام ددی اول او
 کدی ایندی او دوز المابکا سو جعفر و ددی بید و ددی ددی قیودن لهو جملکا وار
 دله ایندی نه بوور قواسی بی سیم جله بویور ددی قونای الی که سوچکا قونای بویور قند
 قونای قیویا دشد بوجا غیری عوز نلر ایندی کویر ما زسهل دد جقار و ددی دله ایندی
 دشره سا کرد واز کلسون جف سون سزا اشتمک ددی جفد جوانه ایندی قور عوز نلر
 قنده اوب در الی بوزن یوسا کک قونای قیویا دشمش کل جقار و مریش کورسون
 قنکا کلسون ددی جوان سونید قیویا کدی دله دوی کتر جوان اونه وار ددی نشان
 کستر دز صره سن خوالدی اونه کندی جوان رنج کدی قغای جف دوزن استند
 انک الی کندی دوز ااه ایندی او کلدی کور دصتر ددی کیش شیوان رازی ایلدی
 محله قوم کلد کجک شهر ددی کلدی جوان خلیفه ایندی جوان صورت قضیه سبل

ک

اوش

1904

حکایت دله ایسی دزدی است که بومعلومه بولاید که اولای دزدی کند بر کون بر مندان صکن
 جفتی بیاید بر دزد کوز بریده بر خواب سرای وار و بر پرا نه در کاه و آله قزانه ایند
 و زک اوله قهقسیسته بر پرده اسک انورک ای کورن شین صنسون دزدی ایله ایله ایله
 دله نک بر قنر وار دزدی الی باز اینه و آزدی دلاله ایندی بو قنری سات نیک کیب بر دخی
 اوده و آزدی کسین بلا ستم دزدی دلاله ایندی هله بوالی دینا زجر کها انو چون دخی
 دنیا ززدی بو زدناری جگدی دله نک الیه و دزدی دلال قنری و نه کوند دزدی و قنری
 دخی قنری انکه دکیه اویدی اوله و پیرانه قیو کلدی کرا اولدم دله دلاله ایندی ابو
 سکوده او تو و و دزدی اندن علامه ایندی خواجه ایله قیلو دزدی غلام ایندی احم
 باز اینه و آزدی قاز کتسه کدک کسسون و دلم خواجه احسون اندن جفا سوز
 و ارسه سیکشاد دزدی دله ایندی هله و آرتون میزانی ال کلا اشوزری دزدی کور
 بر پیرانه امرا جدمیز اینده بر او میزد دزدی غلام میزان کتو جگدی زری ایرو کسینه
 قوید غلامک الیه و دزدی ایندی و آرخواجه و دلی قنری بهاسی دزدی بری سم لدم
 برن دخی کتو اینده و دزدی غلام زری الب اجرو کور کینین پرده کتو زردی
 بر کسدر بودم دن صکم دله ایذ نوادی غلام کلدی کیم کیم بر تیلو دزدی او کور
 بر کدگدن اولدی بو زردی دلال کتو و امرا اجرو کور دزدی کور خواجه زار دلیس
 اولد ار غیر کور دیا ز قس یاد و لغمان ایند حاجیا و آرد حاجیه لالی الی خلیفه و زردی
 یلد دزدی خلیفه ایندی اوله ملعونه اشدن انوک الیدن کسه نونله دزدی کتو کون
 دله ایود و لور کتیب شش خیفه ناگاه بران اوغلا نه اوغری دله اشدن دزدی ک حاجیا قوت
 اد لو بر دخی اغلا کتو خادم ادب دزدی ک اسلام و دزدی ایندی یا قوت سفینس دزدی خادم ایندی
 هاد دزدی دله ایندی نسه اکم صایع اولمادی دزدی خادم ایندی ند حکایت دزدی دله ایندی
 بر کسه بی رساله کتید دزدی خلوت بر اولسه سیلسر دزدی بر مسجده کردن ایندی بی خلیفه دله بانوس لدم

ایندی دکریم حاجبواک یا قونئی سنون الکر استنادا زلغی اگا ورماعر رسا عدایا سیرا کوا سیرا
 کورگی وارسا اولاشی ادا لور ددی خادیم خرم اولدی ایندی خواجه موسوی باوانق اولسا سیرا اگا
 بنیش لور ددی دکر ایندی هی بو خواجه خسیس زلفش کما غه قندک قیار ددی تدن ایندی
 خواجه سینی حججه الیدی ددی یا قونئی ایندی اوج بو زینت سیرا الیدی ددی ده لور ایندی کدا باو
 سینیش بو زینت سیرا الوردی کمال نحاسه و لور بزاد زرسون سنن اولک قندک انور و
 زور ایسر ایدن نری کتوبیم نحاسه و زینر حاجبه السنون حاجبیکه بو زینت قایدک کرجک
 نه کمان له راضی اولسیر سیرا الکر سیرا ایدک با قونئی کده ددی اندن ده ددی خادیمکه نحاس
 قندک وار ددی خادیمکده بر بده انور ددی لور ددی کندی و نحاسک ان الیدی اکار و وار ددی ایندی
 خادیم اوج بو زینت سیرا الوردی کمال نحاسه ایندی دکر اچو ددی بیک کیم قندک وار ددی
 اندن مقصود کده ددی دکر ایندی ارمکه مناظره واقع اولدی بز بوسه بکون ستم دیو
 اندر اچدم کده دکر بودم بی کاسنور سیرا کده اندم بیک اولادی نحاسه کده غلام باو بید
 خادیمکده المنا حریب اولدی ایندی لور خواجه کده بو زینت سیرا بندن قبولات اریبک وار ددی ده
 راضی اولدی نحاسه خادیمکده ایندا شو کیشور کینه راضی سیرا ددی کده راضی بو ددی نحاس
 سونید او و وار ددی بو زینت سیرا کده دکر لیه و ریدک لور الیدی کدی نحاس خادیم او کینه
 ضحاک کدی نری بر بان و حلقو او مبعی بدی لور خادیم سنور کله خلیفه کده با نوسندار زک لاهما ندن
 فارغ اولیق دست دراز لیک ایندی خادیم بز محکم مشنت کحساک صور سیرا بو قدر نه معنی
 سیرا ددی نه نظر دز بوددی نحاس کده کده لور امین اولادی نحاسک صفایس بولند ایندی
 ای لور خورده خواجه کده بودم سیرا کده بو زینت سیرا سنون الکر ددی لور ایندی کده بو انده سیرا
 بعد ادا بنو خواجه لاسیر راضی کور دکر کس بیک لور ایندی سیرا ددی نحاس ایندی بکنده
 رضاکلا الکر ددی خادیم ایندی بنو خواجه شهر حاجب زینت کده با قونئی خلیفه الکر کده
 و ایدک با قونئی کده یا قندک سیرا لاله حاجبه الکر اندن کله بیک کده با قونئی الکر رضام

کندی و او که کندی کند و یاد کن صیغه قبوله یا نیدی نالان اولدی اخیله و سینه نیدی و خور و اولدی
 در کوی صیغه و اولدی سینه خارج شش از صیغه خلیفه نظیره الندی حالی سینه خلیفه نیدی کا ما اما
 و کبی که اولد مله و نه استیگر ددی آه نو کیدی که نیتاز اولدی ددی که کون دکه از مقصد است
 غندی آیدی علی قطعی مالدار در نیتاز از انکه بر اینجی او بهی که کور ددی در دقا ضیانه دور کیدی
 سقل و نیدی کلسان بوند مکه اولدم علی قطعی عورتی که جنک آیش او فوسنه مصکلی استیو
 جفید که دکه کور ددی قاضی سندی علی الی و کدی سلام و زلزله زو قاضی کرم ایدک امنک او کدی
 در ددی که او کور ددی جمل جوق دکه بر پرده انور ددی علی آیدی نیتاز از انکه حال کرم ایله خوبوز
 بکایر ددی نخر او زرمق نه جفیه جفیه او زرمق او کدی که کون نیدی بولکه او نه نیدی که او نه ددی که
 آیدی سکر اول اولد با و کدی که ما جرانند کاکو سیکلیا کور ددی علی قطعی آیدی کونید پدی
 بر سمر قوزی کتر ددی بیان جیا و زرمق اید کدی که کور ددی او زرمق قایزانی دیکه و زرمق ددی که
 آیدی بو قضیه بو کدی با و کدی سوچی بوند ددی زیاد که بقا ددی او سه سپر کدی الندی سیریب
 بر سیر کور ددی استیغفار ایلار اخی اول کدی با و کدی کور ددی نول قز نیدن جوق ددی اندن
 آیدی بی بر افسون بلوم آیدی جوق کدی از هیچ مگاز کازا نوز ددی علی و زرمق آیدی اول وقت
 که کدی که صغه الندی بر زرمق و آرسونده که کور حوضه که از کور افسوی قیانی آیدن دیکه و نوز
 دشسون ددی نوز ددی کور جماعت تمام اولد بر نیتاز که کدی ددی قیوی استیگر نه دشمنین کلید
 او سینه فعل اولدی کلیدی سیدی قز کدی بول کرده متر صد ددی در کور ددی جفیه جفیه آیدی
 انک کدی اول آوی کدی خراب و ریبات قلد کدی بوز و ددی قطعی بدم انوزی کدی قاضی معینم
 بلومز جاعری یا قاضی یا قاضی قایوی استیگر بجوانید کدی جفیه حقیق و زرمق ددی نقد از
 جاعری سانه دشمنی بر کون بر کدی جاز بر سینه کدی کدی کدی کون قیغه و ددی بکسه حاجنه و ددی
 اولد قیغون جوق بوللار بر نیتاز قیوی سینه مقصد بولدی اجور ددی او از آیدی قیوی سیر کدی
 سکر جفیه قایوی سپر لیش کدی که کدی کدی خلیفه سینه و زرمق او زرمق خلیفه آیدی شیه

سُئِلَ فِطْرُهُ بِوَدْعَةِ الرَّدْرِىْ اَنْدَنْ خَلِيفَةً عَلَي فِطْرِهِ خَوْشِ دِلٍ اَوْ نَهْ كَوْنُهُ دِرِيْ كَرِيْمٌ يَكُوْنُ دَلَةً
 دُونَ كَيْدِيْ يَبْنِيَنَّ لِنَسِيْحِ اسَدِيْ قُوَانِ خَوَانِيْعًا يَرْدِيْ نَاكَاةً بُوْحَالَةً كِدَةً كَرَامَةً اَعْلَى كَرِيْمِيْ
 نَشَانِيْشِ كَمَثَرٍ دُوْنِيْ كُوْدَلَةً مُخْتَالَةً سَتِيْنِ دِرِيْ كُوْ اَوْلِيْ اَيْتِيْ اِيْ مَوْدَانِ بَرِيْسِيْ كَرِيْمٍ عَالِمِدَنْ فَاَرْعَفَ
 خِدَايَا مَشْمُوْلِهِ بُوْنَهْ سُوْدِيْ كِهْ سُوْدِيْ سِيْنِ دِرِيْ فُوْ اِلْحَالَةً دَلَةً خَلِيفَةً اَنْدِيْ كُوْدَلَةً خَلِيفَةً نَشَانِيْ اَوْلِيْ خَلِيفَةً
 اَيْتِيْ سِيْنِ بُوْقَصَا اَخِيْلًا بُوْمَسْلَمًا نَلُوْ مَا اِيْ اَلُوْ سِيْنِ نَكْرَةً قُوْمَرِيْ سِيْنِ دِرِيْ اَوْلِيْ كَرِيْمًا اَوْلَاكِيْ بِيْلَرِيْسِيْنِ
 دِرِيْ دَلَةً اَيْتِيْ اِيْ اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنِ سِيْنِ سِيْرِيْ عِيَابِيْنِ عِبْدِ الْمُطَلَّبِيْنِ بِيْكَاطَلَمِ اَلِيْ بِيْ نَجْمَاةً سَاكَلَهُ بِيْجَانِ يَرْ
 جُوْ كِنَاةً كَرِيْمَةً بُوْلِيْزِمًا اَوْلَا اِلَّا بُوْ كُنْدَلَةً اَبِيْ سِيْرِيْ عِيَادَةً مَشْعُوْلَةً اَنْدَنْ كُوْ بِيْجُوْنِ هَمَّةً بَكْرِيْ سَاكَلَهُ
 رَاضِيْ بِيْزِيْ دِرِيْ خَلِيفَةً بُوْ سُوْ اَيْتِيْ جَلِيْمًا نَهْ دُشِيْ شَايِدَنْ رَا سَتِ اَيْدِيْ اَوْلَا كِنَاةً كُوْمَرِيْ دَلَةً اَنْدَنْ
 عَذْرِيْ دَلِيْ نَاكَاةً بُوْ اَشْنَادَةً فَضْلًا وَيَجِيْ كَرِيْمًا كَلْدَلَةً كُوْمَرِيْ اَيْتِيْ كَرِيْمًا مَلْعُوْنَةً كَرِيْمًا اَوْلِيْ سِيْنِ
 اَلْحَمْدِ لِلّٰهِ دِرِيْ اَنْدَنْ خَلِيفَةً اَيْتِيْ كُوْمَرِيْ تَحْقِيْقِيْ اَيْتِيْ كِهْ دَلَةً دُرِيْ كَمَا مَرِيْفَقَدُ مَسِيْنِ سِيْنِ جُوْبِ
 زُبَايِلُوْلَا بُوْمَلْعُوْنَةً اَلدَسُوْنِ دِرِيْ اَنْدَنْ خَلِيفَةً بِيْ سُوْرِدَةً اَنْدِيْ كُوْمَرِيْ دَلَةً اَيْتِيْ كِهْ دَلَةً بِيْرَنْ
 كُوْمَا دُوْنِيْ اَيْتِيْ اَلْهِيْ سِيْرِيْ مَوْلَايِ بُوْ كِنَاةً بُوْ قُوْلُ كُوْمَرِيْ سُوْرِيْ مَوْدُوْلِيْ كِهْ اَيْدِيْ كِهْ اَلْاَكَلِ
 اَوْلَسُوْنِ دِرِيْ اَعْرَاجِيْ بِيْ بُوْلِيْزِمًا كِنَاةً اَيْتِيْ اِقْوَارًا اَيْتِيْ مَرْوَجِدًا كِهْ اِيْ اَوْلَمَ بِيْزِيْ دِلِيْ اَوْلِيْ
 دَا اَلْاَيْتِيْ كُوْمَرِيْ اَبِيْ سَلْمَانَ نَكْرَةً مَالِيْ وَرِيْ اَيْزِيْ نَكْرَةً بَرْدَا اَوْلَا اَلْاَيْتِيْ اَنْدِيْ اَيْتِيْ دُوْرِيْ كُوْمَرِيْ اِقْوَارًا اَيْتِيْ
 وَرَمِيْ قُوْمَانِ مَوْجِبِيْ نَجْمَةً دَلَةً اَيْزِيْ نَكْرَةً بَرْدَا اَيْتِيْ كُوْمَرِيْ اَيْتِيْ كِهْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ
 اَوْلِيْ سِيْنِ دِرِيْ دَلَةً اَيْتِيْ كَلِيْ بَرْدُوْدَنْ اَنْزُوْ مَوْرِيْ نَكْرَةً طَلَاقِيْ وَرَنْ مَلِيْزِيْ دِرِيْ اَعْنَتِ بَرْدُوْ اَيْتِيْ
 سَنَدِيْ اِدْرِيْ سِيْنِ اِدْرِيْ بَا كَرِيْمِيْنِ دِرِيْ اَخِيْلًا بُوْ كَلِيْمِدَنْ اَعْلَى حَجِيْمًا اَوْلِيْ جُوْنِ اَوْلِيْ وَرَنْ اَوْلِيْ
 اَيْتِيْ اَوْلِيْ اَخُوْدُ غَلْدِيْ كُوْمَرِيْ اَوْلِيْ كُوْمَرِيْ دَلَةً كُوْمَرِيْ بَرِيْزِيْ دَلَةً وَرَنْ اَيْتِيْ دُرِيْ كِهْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ
 اِيْ بِيْ كِتَابِيْ خَلِيفَةً اَلدُرِيْ اَيْتِيْ كِهْ اَيْتِيْ وَرَمِيْ مَرِيْ سِيْنِ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ
 قَانِعًا اَوْلَا سِيْنِ نَصِيْفِيْزِمًا وَرَمِيْ سَكَاةً اَعْلَامَتِ دِيْ اَيْتِيْ وَرَمِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ
 اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ اَيْتِيْ

چنانکه دردی اوله آیتدی قوی بدین ددی دکه آیتدی شونک چکر فونیندک ددی
 اوله آیتدی قوی واردی مطلب استیو کتدی دکه نوک قیزی حاجوادی دوی آدی
 او کتدی اوله آیتدی قوی کتدی قوی دوی عوما غلبه آیتدی موک آت
 او یا ندرت اوله آیتدی اشوبو اسوا او رت عورت نه عورتند دوی او عرادی بد
 موکل اوله آدی خلیفه قاتنه بندله سیددی خلیفه کادی مطلب عشقنه دوی
 یله فدمش سیز ددی اندک خلیفه حاجب شهر او قدی آیتدی بون ملعون دآداینگ
 دخی فسادنی قومدی بیه برصندوقه قوی هینو ملاکانا سیمک سوید ورسون ددی واردی بیرون
 موخجه دکه آیتدی برصندوقه فونیدیا هتد سیر ادمه تصدوقه کما فونیدیکه سواجند
 بررک دکه سیددی نوهار او کلهها و خجسته بوند بر دوش کوردم اوله ددی ملاحه بوسمه
 ایشند کوز قیدکر آیتدی کوز مغر و کوزدن پرکتیش بونی غرق اتمزد ددی کوز صندوقی اجد کوز
 دکه حقر کوز حاجی کوز سوز بوند نستم ددی آیتدی کوز حاجب بونی دخی خلیفه بیور ددی
 سینه غرق ادر ددی کوز اوت نه کناهک وارنی بلمنه ددی کوز له سجد با وار دیتدی یارب اعلی
 خفلا اول بکاداروی هشت بر و ز کوز بونی غرق ادر نه شک بییمان اوله سهر هله بن آکا بوز دعا
 فونر صلاحی دکر ددی ملاحه ملاکان بونما جانی آیتدی ددی آیتدی اولو اشد شیه
 حاجتک آنا سینه بجای غرق ادر ددی هاندم دکه اوله آیتدی او جماعتنه ددی کوز مآدر حاجید
 سفاک خوش دیک فغش غرق بیوروش یازن بییمان اوکا ادر ددی صباح ملاح حاجب فونر
 وار د حاجب سوز ددی ددی آیتدی ددی ملاح آیتدی ددی حاجب ددی زهی خیف او خلیفه
 بیور ددی بیورق نه بیور ددی مسلمانرک بجه مالی تلف اولدی ددی حاجب ددی
 ملاحله خلیفه قاتنه و دکر بویکا دکه زن ملاحه آیتدی بکایر یان کاغده و ات قلم کوز
 ددی زن ملاح وار د بولد کوز دکه یاز دکه متر صرافان اول قدهم بیک دیناری بیی ادر
 ورسن اعتماد فلاسن والسلام ادرن دکه بونما کوز بزن ملاح اینه و ددی وار بوز صولی

وَاذْكُرْ عَيْنِي وَكَأَيَاتِهِمْ كَوَشَا فَهَ سَبِيحِي سَبِيحًا لِي تَدْرِكُ دَابِرِي قَطْعَ اِيْدِي خَلْقِ
 عَالَمِي اِيْنِكَ سَبِيْحًا قَسْرًا لِي كَرِيْحًا تَعَاكِي كَمَا تَدْرِكُ فَيْتَهُ سَبِيْحًا لِي تَدْرِكُ اِيْرَاقَ ذَنْسُونِ وَاْفِرِيْنِ
 مَوْلِيَا وَاكَا تَبَا وَاْفَارِيَا وَاَصَابِيْعَا وَاوِيَا وَاوَحَامِلَا وَاَصَابِيْعَا كَتَابَا وَاوَسُوْنِ اَمِيْنِ اِيْلَيْكَ اِيْلَيْكَ
 رَوَاهُ شَيْبَلَهٗ دَرِمَشَلِيْ لِي بِهٖ
 مَحْتَشَمُ كَرِيْحِي وَاِيْدِي اَنْوَالِي اِيْدِي
 اِسْتَاذِي دَرِيْدَرِيَا وَاِيْدِي هُنْدَا
 كُوْنِ بُو اَبُو الْفَوَارِسِ دَرِيَا
حكايت سی و بجر
از ان ابو الفوارس
ملاح و عمر مینش
 بُو الْفَوَارِسِ اِيْدِي مَلَا حِ كَرِيْكَ
 بَزْزَرِيْ كَسَمَتِيْ كَرِيْ بُو غَدِيْ بَزْزَرِيْ
 كَا اَزْزَرِيْ اَنْوَرِيْ دَرِيْ مَلَا حِلَا

جَمَاعَتِيْ بَرِيْسِنْدَهٗ اَنْوَرِيْ دَرِيْ نَاكَاَهٗ بَرِيْبِيْدِي كَمِيَا اِيْمِيْشِ اَوْشِ كَلِيْ اَبُو الْفَوَارِسِ اِيْدِي اِيْدِي
 اِسْتَاذِ اَلِيْتِ اَلِيْتَا كَمِيْ كَرِيْ اَبَا جَا وَاِيْدِي سَنَ نَقْدَهٗ مُزْدَا اِسْتَاذِيْ سَلَكُوْ اِيْمِيْ دَرِيْ اَبُو الْفَوَارِسِ
 سِيْكَ دِيْبَا اِسْتَاذِيْ سَبِيْدِيْ نَقِيْبِيْ اِيْدِي هَزَارِيْ دِيْنَارِيْ دَرِيْ سَرِيْحِ جَا كَرِيْ سَهْلِيْ اِيْدِي اِيْدِي كَلِ بَارِيْ بَرِيْ
 كُوْنِ اَسْبِنْدَهٗ كَلِيْ سَبِيْحِي بُو اَلِيْنِ اِيْدِي اَبُو الْفَوَارِسِ اَوْسُوْنِ دَرِيْ بَرِيْ كَرِيْ مَلَا حِ اِيْمِيْ اَنْوَرِيْ
 اَلْبِ اَوْنَهٗ كَلِيْ اَوْنَا بَرَاغِيْ كُوْرِيْ دَرِيْ اِيْتَا فَرِيْدِيَا وَصَبِيْتِ اَبَلِيْدِي وَعَدَهٗ وَفَرِيْدَهٗ كَنَارَهٗ كَلِيْ
 بَرِيْدَمِ اَنْوَرِيْ نَاكَاَهٗ بَرِيْ جَعَا كَلِيْ بَرِيْ فَوَاغَلَامِ وَبِكْرِيْمِيْكَ فَاشِيْ اَسْبِنْدَهٗ جُوْنِ اَبُو الْفَوَارِسِ
 حَاضِرَهٗ مَنْتَضِرِ كُوْرِيْ اَلْقَشِيْ اَبَلِيْدِي دَرِ عَا لِيْ كَلِيْ لِيْمِيَا فَوَاغَلَامِ وَبِكْرِيْمِيْ كَمِيَا كَرِيْ كَرِيْ دَرِيْ اَوْحِ اِيْ
 بُوْرِيْ كَرِيْ اَبَا اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ بُو اَلِيْقِ
 وَجُوَالِ لَوِيْ غَلَامِ اَزْ فَا سِنَا اَلِيْدِي كَرِيْ دَرِيْ بَرِيْ لِيْ بَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ
 اَوَلَهٗ اَرَاقِ اَلَسْكَ قُوِيْلُوْ اَزْ بَرِيْ بَرِيْ قُوِيْلِيْكَ اَزْ زَنْدَهٗ دَرِيْ مَلَا حَا اِيْتِيْدِي اِيْ بَرِيْ كُوْرِيْ اَعْلِيْتِ
 طَيِيْبِيْدَنِ بَرِيْهَانِ اَلْمَكِ اَوْ اَلْمَنَ بَرِيْهَانِ اِدْنِ رَجِيْدَنِ قَرِيْبِيْتِ دَرِيْ سَنَ اَوْ اَلْمَا زَلِيْكَ بَرِيْ بَارِيْ كَانِ
 كَرِيْمِيْ بُو جَرِيْمِيْ دَرِيْ جُوْهَرِ اَلْبِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ دَرِيْ
 دِيْنَارِيْ دَرِيْ وَرَدَمِ بُو دَرِيْ جُوْنِ اِيْدِي فَبُو اَرِيْ اِيْحَنَهٗ صَدَقِ وَاَرْدِيْ دَرِيْ كَرِيْ دَرِيْ بُو لِيْ بُو لِيْ وَارْدِيْ
 صَدَقِ كَرِيْ كُوْرِيْ بُو نَدَهٗ اَوْ نُوْرِيْ سَمِيْرَهٗ اَوْ لِيْمُوْرِيْ كَرِيْ بُو صَدَقِ قَلْبَهٗ بُو لُوْرِيْ اِيْمِيْ بُو جَا اِيْتِ

The Story of Dalla the Trickster (Dalla-i Muhtāle) and Her Adversaries
34th Story from the Book *Relief After Hardship (Ferec ba'de ş-şidde)*
(Ms. Budapest 213a–226b, copied in Edime, 1451)

Transcription

(Hazai, György, and Tietze, Andreas. *Ferec ba'de eş-şidde = „Freud nach Leid“ : (Ein frühosmanisches Geschichtenbuch)*. Berlin: Klaus Schwarz Verlag, 2006, vol. 1, 569–593; edited with minor corrections by Helga Anetshofer)

Hikāyet-i sī-vü çehārüm
ez-ān Dalla-i Muhtāle ve ğuramā-yi vey

B^{213a} Aḥbārī-ler şöyle getürmişler ki Hārūn-ı Reşīd zamānında bir ustād müneccim vardı. Bir gün bir erile bir 'avrat anuḡ katına geldiler. “Bize 'aceb ḫāl oldı” dēdi-ler. Ustād eyitdi, “Söyleḡ, eşidelüm!” dēdi. Er eyitdi, “Üşbu ḫātūnı aldum, eve getürdüm. B^{213b} Altı ay benümile bile oldı. Andan baḡa heves-i sefer-i Ḥicāz oldı, gider oldum. Bu zen baḡa eyitdi, ‘Sézerem ki bārdār oldum. Beni koyub kanda gidersin?’ dēdi. Hele ‘Taḡrıya sımarladum’ dēdüm, seferüme gitdüm, dört yıl seferde eglendüm. Üş geldüm, görürem henüz vaż' étmemiş, oḡlan ḡarnında deprenür. Ve bu 'avrat pārsādur, gerekdür ki bu ne vāḡı'a-dur bize ḡayr ḡaber véresin” dēdi. Müneccim usturlābı eline aldı, ḡālī' gördi, “Lā ḡavl!” dēdi. “Nedür?” dēdiler. Eyitdi, “Bu yakında bir ferzend gele, anasından ayırtlanduḡınlayın otura güle söyleye, dişleri bitmiş ola, ḡa'ām u şarāb işe süre (?). Ve çok āfetler ol kızdan zūḡūra gele, dükeli ḡalk anı ta'accüb édeler. Yétmiş yaşaya, çok māl ceme' eyleye, 'ākıbet bir mü'min anı helāk eyleye, mālını taşarruf éde” dēdi. Merd ü zen melül oldılar. Bir aydan şonra er öldi, 'avrat bir kız doğurdi, gendü öldi. Kız anayı néder? Ḥoş oturdi, ḡa'ām yēdi güldi söyledi. Ḥalk ta'accüb étdiler. Andan bu kız ulaldı, yigirmi yaşına degdükde ḡüb-rū vu Ḳur'ān-ḡōn, 'ilm ehli, faşāḡat issi bulındı. Kimse anı almaḡa raḡbet étse “Benden ehl gerekdür ki beni ala” dēridi.

İttifāḡ Ḥorāsāndan bir ḡüb-şüret ehl yigit geldi, bu kıza raḡbet étdi. Kızıla söyleşdi münāzara étdi, kıza ehliyyet begendürdi. Oldem kız eyitdi, “Beni almaḡ dilersenḡ, baḡa bir hüner göster ki ben andan 'āciz olam. Andan ḡalan işi görevüz” dēdi. Ḥorāsānī eyitdi, “Érte çādırlan, bāzāra gel, mihter-i şarrāfān katında otur, hünerümi anda göresin” dēdi. Érte olıcaḡ kız va'de-gāḡda vardı oturdi. Bir demden gördi ki Ḥorāsānī geldi, arı donlar geymiş, elinde bir pāre bēzile bir ip dutar. Geldi, mihter-i şarrāfān dükkānında oturdi. Şarrāfa eyitdi, “Zer-i Maḡribī, zer-i Neyşābūrī, zer-i Kāşānī varmıdır?” dēdi. Şarrāf “Vardur” dēdi. Ḥorāsānī “Getür, görelüm!” dēdi. Şarrāf kīse aḡzın açdı, öninde ḡodı. Ḥorāsānī iki eliyle bu altundan avuçladı, bēzine baḡladı, mührin urdi, öninde ḡodı. Şarrāf eyitdi, “Çekmedin görmedin neçün mühürledüḡ?” dēdi. Ḥorāsānī eyitdi, “Zer-i Ḥorāsānīḡ varmı?” dēdi. Şarrāf eyitdi, B^{214a} “Vardur” dēdi. Ḥorāsānī eyitdi, “Nēce vérürsin?” dēdi. Şarrāf eyitdi, “Dīnārını bēş bucuḡ dāḡ-i Maḡribīye vü Kāşāniye vü Nişābūriye vérürem” dēdi. Ḥorāsānī “Var, ver!” dēdi yūriyü-vērdi. Şarrāf etegine yapışdı, “Ḥarāmī-misin? Baḡdād şehrini ḡāret étmegemi geldüḡ?” dēdi. Ḥorāsānī eyitdi, “É ḡōca! Ben bu mu'āmeleden geçdüm, nistersin?” dēdi. Ḥalk üşdi, şarrāf yaḡasın yırtıdı, başına toprak koydı, “Üşbu elinde-gi altun benüm-dür, üş aldı, gider” dēdi. Ḥorāsānī eyitdi, “Üşbu er dīvāne-dür olamı?” dēdi. “Ben diledümidi ki bununıla mu'āmele édem ki aḡa aşşı ola. Ben

peşimân oldum, gördüm ki baña çıkmaz. Bu ne dër, bilmezim. Benüm mālum benüm mührümile üş yénjümde-dür” dedi. Şarrâf feryâd eyledi. Halk eyitdiler, “Halîfeye varuñ!” dediler. Halîfeye vardılar. Horāsānî hidmet kıldı âferîn okıdı, eyitdi, “Ġarîbem bâzîrgānam, Horāsāndan geldüm. Bizā’atum vardur. Horāsāna gîtmek diledüm. ‘Bizā’atımı zer-i Horāsāniye degişeyim’ dedüm. Bu gişi baña zer gösterdi, beni aldayub zerümi almak istedi, râzî olmadum, ol fikirden geçdüm. Bu ne dër, bilmezim” dedi. Şarrâf eyitdi, “‘Bizā’atum var’ dedügi zer benüm-dür. Benümile şöyle étđi, şöyle étđi” dedi. Halîfe bu Horāsāniye eyitdi, “Sen ne dërsin?” dedi. Horāsānî eyitdi, “Ben zerümi odamda çekübdururam, veznini, ‘adedini bilürem. Gelsün bu şarrâf, veznin ‘adedin eyitsün, yoħsa ben vezn ü ‘aded kaçdur dëyeyim, ma ‘lüm ola kim şarrâf cüzâf söyler, ħaķ benüm elümdedür” dedi. Şarrâf bu söze râzî oldu. Horāsānî eyitdi, “Zer yüz bir dīnār, daħı dört buçuķ dāngdur, ‘adedde otuz üç Maġribī-dür, yüz on Kāşānī-dür, yigirmi beş Nīşābūrī-dür” dedi. Şurre-sini açdı, halîfe önünde kōdı. Halîfe buyurđı çekdiler ve saydılar. Horāsānî dedüginleyin çıkđı. Halîfe Horāsāniyi nüvāħt étđi, zerī aña buyurđı, “Şarrāfı asuñ!” dedi. Şefā’at étđiler kurtardılar, hezār dīnār cerīme-sin aldılar.

Ol kızuñ adı Dalla idi. Bu Dalla bu hüneri Horāsānīden göricek irādet vërdi, Horāsāniye ‘avratlıġa vardı. Ve bu Horāsānīnün bu işden kazanılmış çok mālı varıdı. Ve bu erüñ adı Muħtāl idi. Dallaya pişe-sini öğretdi. Dalla-ı Muħtāle oldu. Ol erden Dallanuñ üç kıızı oldu. Üçini daħı üç şarrāra vërdi. Bir cemā’at oldılar, Bağdād^{B 214b} şehrini kaha getürdiler. Kamu gişi bulardan iħtirāz eder oldu. Bağdād şehrinde bularuñ zaħmın yemedük gişi ħalmadı. Dalla-nuñ ‘adedi olıdı: zāhidāne don geyürdi, boynına tesābīħ asarıdı, arkasın bükerek yürürdi, elinde ‘aşā dutarıdı yürüridi. Bir ulu ħapuya gelicek kaçarıdı. İçerüden çıkarlardı: “Nistersin?” dërlerdı. Eydürdi, “Zen-i şüfi-yem, namāz vaķtı geldi, baña yercügez gösterüñ, namāz kılayım du’ā edeyim” dëridi. Sarāy ħalkı anı ‘izzetile içerü givürürlerdi, namāzġāh gösterürlerdi. Namāz kılırdı, andan hoş āvāzıla penç āyet, yā ‘aşer āyet okırdı, ħalkı meşġül eylerdi, ne kolayına gelse, götürürdi. Varurđı, erini kızlarını ol evüñ medāħilinden maħāricinden āġāh kılırdı. Varurlardı, ol evi süpürürlerdi. Neçe sarāyı bu ħarīķile süpürdiler, Bağdād ħalkını incitdiler. Bu ħaber ħalîfeye yëtişdi, “Bir gişi durdı, bunuñ gibi iş eder” dediler. Halîfe şehr işin görenlere “Elikdüre-yidünüz olamı?” dedi.

[No. 1] Dalla bir gün evinden çıkđı, bir zuķāķa girdi, anda bir ‘ālī köşķ gördi. İlerü vardı gördi bir ulu ħapusu var, gümüş ħalkalu, zenbūrī perde üstüne asılmış, ve ħapunuñ öñi sulanmış süpürülmüş, sulanmış seküler var, döşenmiş; bir ħara ħādım oturur, otururak uyumuş. Arkunca Dalla ol sarāya girdi, miyānsarāda bir kenīzek gördi ħüblikda bī-nażīr. Yüz ola kenīzek yöresinde dururlar. Dalla çün kenīzegi gördi, sandı ki ħūr-ı biħiştīdür. Ķatına vardı selām vërdi oturdı, penç āyet okıdı, āvāzı hoşlıġından bu cāriye bīhüş oldu. Andan kenīzek taħtdan indi, Dalla’yi koçdı, nüvāħt étđi. Dalla zār zār aġladı. Kenīzek eyitdi, “Ē māder! Neçün aġlarsın?” dedi. Dalla eyitdi, “Ē ferzend! Beni bilürmisin?” dedi. “Sen kiçi-idüñ, ben sizüñ evden çıkđum, ħacca gitdüm, anda vardum, mücāvīr oturdum, bu yıl üş ġerü geldüm” dedi. Kenīzek eyitdi, “Baña bildür kim sen kimsin?” dedi. Dalla eyitdi, “Ben senüñ ħālañam, ve ħatı ħacīlem ki senüñ ħidmetünġe taķşīrlik étđüm” dedi. “İmdi Tañrı ħorisa ħidmetde bulınam” dedi. Kenīzek eyitdi, “Sen benüm anam yerine olduñ, ne ħācetüñ varısa benden dile!” dedi. Dalla eyitdi, “Benüm ārzüm senüñ dīdāruñdur. Ben bir ħarıyam, cihāndan el yuyub-dururam” dedi. Kenīzek eyitdi, “Elbette benden ħācet dile!” dedi. Dalla ilerü geldi, kenīzegüñ^{B 215a} elin öpdı, eyitdi, “Ĥalvet olıķa

söyleyem” dedi. Kenîzek buyurdu evi hâlvet eylediler. Dalla eyitdi, “Kâşki doğmayadum, yâ hacc yolında öleyidüm gebereyidüm, bunun gibi hâcet dilege muştar olmayadum” dedi vü ağladı. Eyitdi, “Utandüğumdan bilmezem ne dèyem?” dedi. Kenîzek eyitdi, “Utanma kayurma söyle!” dedi. Dalla eyitdi, “É duhter! Zen-i pîrem, mâlum ni’ metüm çokdur, ammâ bir sebebden şeb ü rûz bî-ķarâram” dedi. “Sebeb oldur ki bir oğlum vardur ki bugün Bağdâd şehrinde ancılayın şâhib-cemâl yigit yokdur. On sekiz yaşına degüb-durur, mâlı dağı çokdur, hem hüner ü edeb issi-dür. Bir gün seni görmüş, saña ‘âşık olmuş. Beni saña veribidi, diler ki aña merhamet édesin, birgez gendözünj aña gösteresin, olaki ‘ışkı sâkin ola. Ve «herki bir mü’minün feryâdına érîşe ve aña râhat degüre» – şöyle-dür ki mürde`yi zinde kıılır. Anuñ gibi yigidi ölümden kurtardüğundan saña ne ziyân ola. Ümîd dağı vardur ki «bir buñaldüğün yerde Tañrı Ta`âlâ saña feryâd érîşe.» Ve-eger dîdârı yigitden dirîğ dutarsañ, bî-şek ol yigit hâsretünden ölür, kanı boynuña olur” dedi. Kenîzek çün bu sözi eşitdi, eyitdi, “É mâder! Bunun gibi söz kimse baña dèdügi yokdur, démez. Ammâ çün senün zârî-lıgünj gördüm, saña vu oğluña özüm göyümdi, birgez yüzüm aña göstereyim, bâşedki hursend ola, şavâba girem” dedi. Durdı, eve girdi, kıymetî don geydi, gendözünü zer ü zîver ü cevâhirile bezedi, yüz dînârı şurreye bağladı, daşra geldi, ‘acüz öñinde ķodı, “Bu saña ayak deri olsun!” dedi. Dalla eyitdi, “É kızum! Ne zahmete girürsin? Hezâr cân-ı mâder saña ķurbân olsun. Eger sen zahmet çeküb ol üftâde ķatına gelürsen, hezâr in`âmdan yégdür” dedi. Kenîzek durdı, bir eski çâdır büründi, Dalla-yıla ķapudan çıkdı gitdi. Ķapucı sandı ki bir cârîye-dür, işe gider. Dalla kenîzegi aldı, bázâra girdi, gördi bir hûb-şûret bezzâz yigit dükkânda oturur. Kenîzege eyitdi, “Oğlum şol oturandur, sen üşbunda duru-dur; ben varayın haber édeyin muştılayın” dedi. Dalla geldi, yigide selâm vérdi, du`â kııldı, cüvânı faşâhatıla tabî`ata getürdi. Eyitdi, “Oğlum! Bir hûb-şûret kızum var. Bir gün seni görmüş, saña ‘âşık ^{B 215b} olmuş.

İmdi dilerem ki bir dem senünjile otura.

Nèçeye-dek firâķunğda göğsin ötüre?

Olaki bir laħza gözünü dîdârunıla otara,
oğraya, bir cebeye sünjüsi ötere!”

dedi. Ve eyitdi ki “Bu râzı penhân dut ki ben zen-i şâliħa-am; üç nevbet hâc u ziyâret édüb-dururam. Ehl-i Bağdâd dükeli beni bilürler; bu hâl baña zârüretten düşdi” dedi. Bezzâz eyitdi, “Ne buyursañ, başum üstüne” dedi. Dalla durdı, duhteri getürdi. Bezzâz durdı, duhteri aldı. Dükkânda üzerinde řabaķa varıdı. Anda çıkdı, oturdılar söyleşdiler. Bir dem câme-hevâba girmek istediler, donları çıkardılar, anaları ķatında ķodılar gitdiler yatdılar uyıdılar. Dalla tamâmet donı ķumâşı, naķdı cinsi erünj kızuñ bulduğın dèrdi dèrşürdi aldı yüriyü-vérdi. Ķapuyı üstlerine göreķleyü-ķodı, gendü evine vardı, fâriğ düşdi. Cüvân-ı bezzâz durdı, duhterden sordı, “Anañ ķanı?” dedi. Kıız eyitdi, “Bu ķarı senünj anañ degülmidür?” dedi. Cüvân eyitdi, “Benüm ne anam olsun, senünj anañdur!” dedi. Söz çok geçdi, feryâd belürdi, bezzâz hîleyile ķapuyı açdı, daşra çıkdı, dükkânı ġâret olmuş buldı. Ĥalk üşdi, ġalebe oldu, “Bu iş Dalla işi-dür” dediler. “Duhterünj ne suçı var” dèyüb eski büski don u çâdır buldılar. Geydi, yaşınub evine gitdi. Ĥâcib-i şehr geldi, bezzâzı aldı, hâlîfeye vardı. Bezzâz hikâyeti hâlîfeye söyledi. Oldem hâlîfe şehr hâcibine buyurdu Dallayı iste, bu anuñ işi-dür” dedi. Ĥâcib atlandı, a`vânı anşârıyla Bağdâd şehrini teftîş ve tefahhuş étdi. Dalla-dan eşer ü işyer göremediler. Ĥâlîfeye “Bulamaduķ!” dediler. “Dağı hoşça isten, inşâ`allâhu ol mel`üne`yi bulasız” dedi.

[No. 2] Gine bir gün bir müddetden şonra Dalla bázâra çıkdı. Bir kâzur bunu bilürmiş, dutdı,

cefâlar eyledi. Ğavġâ üşdi, Dalla epsem oturdı hîç söylemez. Ğalebe biraz eksildüginleyin Dalla ağladı, yüzün göge dutdı, eyitdi, “Yâ Rabbî! Bu benüm oğlumı Ğakķıla giriftâr eyleme ki bunı mâlîhûliyâ dutub-durur. Ğorķaram ki gendözin öldüre” dèdi. Ğalk bu sözi eşitdiler, kâzuru dutdılar, olķadar muşt u leked şüretine bedenine şüretine vurdılar ki bîhüş oldı. Dalla bildi ki kâzurdan hüş gitdi. Eyitdi, “Oğlumı incitmeñ!” dèdi fiġân ètdi. Ellerin çekdiler. Andan eyitdi, “Delü olmışdur, bîmâristâna iledün, ^{B 216a} şerbet içsün, hem eline ayaġına bend ursunlar ki yâ beni, yâ gendüyi, yâ kimseyi urub öldürmesün” dèdi. Ğavum dèrildiler, kâzuru baġladılar, bîmâristâna ilettiler, boynına ġul geçürdiler, muķmaġ eylediler, donını dülbendini başmaġını anasına vérdiler. “İpligümüle alınmışlardur, saklayayım, uslanıcaķ vérem” dèdi. Bu hîleyile Dalla Ğalk içinden sıyrıldı çıkđı, evine vardı, fâriġ düşdi. Ğayyüm-ı bîmâristân her gün kâzuru dögerdi, şerbet içürürdi. Kâzur: “Ben dîvâne degülem, Ğâcibe dèñ gelsün, Ğâluma baķsun!” dèridi. Daġı beter dögerlerdi. Bir nevbet bu iş, bu nesak üzerine müstemir olduġından şonra kâzuruñ ma’ârifinden bir ġişi mecânîñ üstüne teferrüçlenmege girür, kâzuru ol Ğâlda görür, kâzur buña tazarru’ éder Ğâlinı anladur, “Dalla beni bu Ğâlda bıraķdı. Tañrıy-çün Ğâcib-i şehre Ğaber èt, gelsün, Ğâluma baķsun, beni bu ‘azâbdan ķurtarsun!” dèdi. Ol dost Ğâcibi ilettdi, Ğâlâş eyledi, kâzuru Ğâlîfe öñine ilettdi, Ğâlinı Ğikâyetini söyledi. Ğülüşdiler, “Bu mel’üne gibi ‘âlemde yokdur” dèdiler. Andan Ğâlîfe Ğâcibe buyurđı, “Avlayaduñuz olamı?” dèdi.

[No. 3] Gine bir gün bir müddetden şonra Dalla çıkub şeherde mütenekkire yürürken bir Ğarbende bunı bilür dutar. Bu eydür, “È âzâd merd! Tañrıdan ķorķ! Bir ķarıcuġam, Ğâlumda giderem, meger beni kimseye benzetdün ola” dèdi. Ğarbende eyitdi, “È mel’üne! Zerķün mekrün fâyide ètmez, dutdum seni, üşbu dem Ğâlîfeye iledürem” dèdi. Dalla eyitdi, “È Ğôca, me saña on dînâr, bir ķatır daġı véreyim, gel al, beni elünđen ķo!” dèdi. Ğarbende eyitdi, “Râst, on dînâr naķd elümde, bir ķatır daġı aluram, ne ziyânım ola? Ğalk bununıla ne gerekise, édeler, baña ne?” dèdi. Andan Dalla ilerü yürüdi, Ğarbende ķatırına binüb ardınca yürüdi. Bir bâzâra oġradılar, bir Ğaccâm dükkânına geldiler. Dalla Ğarbendeye eyitdi, “Üşbunda duru-dur, şol ķapu benümdür, gireyim, ķatırını çıkaru-véreyim” dèdi. Ğarbende durdı, Dalla Ğaccâma eyitdi, “Şol ķatır üstünde duran oġlan ķulumdur. Dişlerinün aşāġası yokarusı heb aġrır. Kelbeteyn-den daġı ķorķar. Me saña bir dînâr, anuñ dişlerin çıkaru-vér, diñlensün. Evet delüdür, maşlahatın bilmez, perâkende sözler söyleyiser. Muķayyed olma!” dèdi. Derġâl Ğaccâm şâġirdlerine buyurđı Ğarbende’yi aşāġa aldılar, aşāġadan yokarudan altı dişin çıkardılar, yerlerini zeytile daġladılar. Bu aralıķda Dalla çağırdı, “Ğöñlek dülbend, ^{B 216b} ķuşaķ yancuķ ķana bulaşmasun, berü vérün, saklayayım!” dèdi. Vérdiler, aldı gitdi. Ğarbende bîhüş olmuşıdı. Ussı gelicek dişlerini götürdi, Ğâcib-i şehr ķatına vardı. Ğâcib Ğarbende’yi Ğâlîfe ķöşkine ilettdi. Söyletdiler, taġayyür denjine ġarķ oldılar. Oldem Ğâlîfe gerü Ğalkını okıdı. “Dalla’yi ġöġcek isten, bulıcaķ amân vérmeñ!” dèdi.

[No. 4] Gine bir gün bir müddetden şonra Kerġ-i Baġdâdda yürürdi. Görđi, bir gözsüz pâre pâre murakķa’ geymiş, ferġân oturur. Vardı eyitdi, “Hîç aġçalıķ pûluñ varmıdır? Varısa, baña bir aġçalıķ pûl vér, rub’ını saña!” dèdi. Gözsüz eyitdi, “Şadaķa-dur nola, aġçayı tamâmca vérürsen, hem revâdur” dèdi. Hele bir aġça vérdi. Ol yaña, bu yaña gözsüzün vaz’ına baķdı, nesnecüġi varıduġın sezdi. Birkaç gün anuñ ardınca oldı. Bir gün görđi ki bir Firengîce fûlori eskisine berkidi-yürür. Dalla nesne dèmedi, evine geldi, bir kıızına gelecti öġretti aldı, gözsüz ķatına geldi. Andan gendü ilerü yürüdi, gözsüze dolaşdı, eyitdi,

“É nâcûvânmerd! É yaramaz er! Beni vü kızlaruñı koduñ unuttuñ, başuñ aldıñ, bir yaña çıkkıñ. Üşbu biz saña nêtdük, ne suçda bulıñduq?” dedi. Kız dañı geldi, “Babacuğum!” deyüb bir yañadın koçdı. Dalla eyitdi, “Ne ‘aceb-dür gişi olurımıñ, hân-ümânı terk edermiñ, eski murakka‘ geyüb dilenürimiñ, gendünüñ yüz gişi şadağasını yer ola, ol halk şadağasıyla dirile” dedi. “Mâlî mülki, zeni ferzendi zâyî‘ komağ eyü degüldür” dedi. “Dur, eve gidelüm!” dedi. Halk üşdiler, “Ne hâldur?” dediler. Dalla eyitdi, “Bu benüm erümdür, bundan üç kızum vardur, bir gün bir yok işe kaçıyub yürüyü-vêrde. Bugün üş bunda buldum. Bunun olkadar ni‘meti vardur ki kıyâs anuñ yöresine oğramaz” dedi. “Naşihat edüñ!” dedi. Halk gözsüze “Çünîn mekûn!” dediler. Gözsüz eyitdi, “Ben hiç evlenmeyüb-dururam” dedi. Dalla eyitdi, “Benden kaçduğuş olur. Dur, kâziye varalum, mâldan esbâbdan elüñ çekdüğüne hüccet vêr! Senden ben geçdüm, tünîliğe öğrenen âdemî-mi olur?” dedi. “Sen kanda dilersen, var, ammâ ben dilemezem ki hağkum zâyî‘ ola, sen ölecek olursañ, mîrâş-hovâre-lerüñ beni dirile yeyeler” dedi. ^{B 217a} Halk eyitdi, “É gözsüz! Nede-yürürsin? Devletüñ geldi, depme!” dediler. “Gündüzüñ gündüz oldu, delümisin?” dediler. Gözsüz fikir êtdi, eyitdi, “Bu ‘avrat hiç degül beni bir kimseye beñzedüb-durur” dedi. Halka eyitdi, “Fermân-i şümâ râst” dedi. “Ammâ şartum oldur ki baya azarlanduğumlayın azarlanmayam” dedi. Dalla eyitdi, “Kadruñı bildük, bundan böyle seni hoş dutavuz” dedi. “Senüñ rızâñsuz evde iş işlemeyevüz” dedi. Gözsüzü kaldırdı, eline yapışdı aldı, evine gitdi. Eve varıcağ ev halkı sevinişdiler, yöresine üşdiler. Bir kenîzek taşt u âftâbe getürdi oturdı, gözsüzüñ elin ayağın yudı. Oldem Dalla küçük kızına eyitdi, “Var, bulalaruñı oқи, gelsünler ‘Babalarını buldum, üşde eve getürdüm’ de, gelsünler elin öpsünler!” dedi. Bu sözi eşidüb gözsüz korqđı, “Ulu kız geliser, beni baba degüldüğümi biliser, beni daşra salısar, gören baña güliser” dedi. Çün ulu kız geldi “Babacuğum!” deyüb sarmaşdı, “Neçün bizi unuttuñ?” dedi. Oturdılar, bir boğ don getürdiler, gözsüze geydürdiler. Bildi ki kıymetî donlardur geyür, ammâ köhne-sini çıkarmağ istemezlenür. Ol vağt Dalla eyitdi, “É kızum! Babanuñ murakka‘ ı müteberrek murakka‘ -dur, fağr donıdur. Babayı anuñ içinde buldum, anı temîz dutuñ dütsüleñ fıbleñ, Firengî şandüka koyuñ, kuful uruñ, kilidini babaya vêrüñ, ol yêg sağlar” dedi. Andan gözsüz fâhir donları geydi dumuşdı, nehâlî üzerinde puştî-ye arka vêrde oturdı. Gül-bahâra Nevbahâra, “Bunu böyle, anı eyle êt!” deyü buyruğlar buyurdı. Anı gören kırk yügrüğüñ mâliki sandı. Andan hön geldi, helvâlar geldi, selvâlar geldi, hüb içmekler geldi. Dalla her vağt loğma‘yi gendü eliyle ercügezi ağzına koyardı. Çün gece oldu, câme-hovâb-ı ebrîşümîn getürdiler, gözsüzü anda yaturdılar. Bir demden şonra gözsüz Dallaya, “Gel, bile yatalum!” dedi. Dalla eyitdi, “Ben senüñile yatamazam, şimdiyedek kimüñile yaturısañ, var, anuñıla yat!” dedi. Küsü bâbından bir gelecî söylemiş gibi oldu. Gözsüz eyitdi, “Hağada bulındum, ayruğ senüñ buyruğuşuz işde bulunmayam” dedi. Dalla eyitdi, “Olsun, fermân senüñ, ammâ bugün nâğâh seni gördüğümlayın bendüm şeşildi, endâmlarum ditredi, nesnem döküldi; bir hafta şabar ^{B 217b} êtmek gerekdür” dedi. Gözsüz eyitdi, “Revâ bâşed!” dedi. Pes bir hafta geçince ayru ayru yatdılar. Her gün Dalla gözsüzüñ hizmetin artururdu. Yêdinci gün ulu kız geldi, eyitdi, “Baba! Cevheriler bâzârına var, benümiçün iki pâre yâkût-ı rümmânî, tamâm ‘ayarıla, herbiri biñ dînârdan yêg olsun!” dedi. “Me üşte zeri bile al!” dedi. Dalla kîse-nüñ ağzın şeşdi, gözsüzüñ öñine kodı. Gözsüz bu denânîri savurdu oynadı, andan kîseye koydılar. Gözsüz eyitdi, “Bu zeri şimdi bâzâra iledüb nêderüz? Pâre-leri getürsünler göstêrsünler, begenilürse, dükkândan vêribiyevüz, zeri getürdevüz” dedi. “Maşlahatdur” dediler. Andan gözsüze kıymetî fâhir donlar geydürdiler, gulâm-larıla bâzâra vardı, cevheriler reyisinüñ dükkânına vardı, selâm vêrde geçdi oturdı. Mihter-i cevheriyân gözsüze ikrâm êtdi,

oturdılar. Dalla gözsüz önüne oturdu, gulām gözsüzün üzerinde durdu, üşledi. Cevherī bu haşmeti gördi bayıldı, “İş varısa, buyuruñ, hıdmet edelüm!” dedi. Gözsüz eyitdi, “Bize iki pāre yāķūt-ı rümmānī gerekdür ki ‘iyārı tamām ola. Herne bahāya dēseñüz, aluruz” dedi. Cevherī şanduk açdı, iki pāre hūb kıymetī yāķūt çıkardı, gösterdi. Gözsüz “Dağı yēgrek gerek” dedi. İki pāre dağı gösterdi. Gözsüz dağı yēgrek istedi. Cevherī eve oğlan gönderdi, “Evde-gi iki pāre yāķūtı getür!” dedi. Oldem Dalla gözsüze eyitdi, “Oğlan geç gelür, bu iş geç biter, ıssı-dur, derledün, donlaruñı çıkar, oğlana vēr, duta-dursun, sen muħaffif ol, odañda oturur gibi otur!” dedi. Gözsüz çorlu donını dülbendini çıkardı, gönlek-çek takıyacak oldu, kalan bāzār halkı gibi oturdu. Oğlan derhāl kumāşı aldı, eve gitdi. Andan gulām-ı cevherī geldi, iki pāre yāķūtı getürdi. Gözsüzün mubaşşırı gördi. Gözsüz begendi, “Kumāşuña neçe dērsin?” dedi. Re`is-i cevheriyān eyitdi, “Hezār u şad dīnāra aldum” dedi. Gözsüz eyitdi, “Hezār dīnār vérelüm” dedi. Dalla eline vérdi, “Var göster, begenürlerse, zeri al gel ki ben dağı eve varam” dedi. Dalla pāre-leri aldı gitdi, evine geldi, fāriğ oturdu. Oldem murakka`ı göyündürdiler, bēş yüz dürüst Mağribī ^{B 218a} çıkdı. Andan gözsüz bir lahza oturduğından şonra arkasındağı yastuğı başı altına aldı, uyku düzdi, gör, ne düzdi! Cevherī eyitdi, “Küymegise yētdi, evün kanda-dur?” dedi. Gözsüz eyitdi, “Bilmezem kandanadur. Üş oğlan gelsün, evi ol bilür, évme!” dedi. Cevherīnün cānı başına sıçradı. Eyitdi, “Gulāmuñ kanı?” dedi. Gözsüz “Bilmezem” dedi. Cevherī durdu, gözsüzün yakasına yapışdı, boğazına yumruğ urdı. Eyitdi, “Hāy nācūvānmerd! Bilmezem dēmek ne olur? Ben biñ dīnārı kimden isteyeyim?” dedi. Gözsüz bildi ki buña reng oynamışlardur; donın yırtdı, eyitdi, “*Wā-waylā wa-wā-muşibatā!*» Ben murakka`ımı hezār dīnārıla kanda isteyeyim?” dedi. Cevherī eyitdi, “É ħarām-zāde!

Murakka`uñı vu zerünji kim gördi?

Ammā cevheremrā tü bürdi!

dedi. Bu aralıkda çok ğavġā kopdı, gözsüze let ururlardı. Gözsüz “Murakka`um, feryād, biñ dīnārum” dērdi. Hācib-i şehr hāzır oldu, cevherī hāli hācibe ne minvālca vāķi` oldısa şerħ eyledi. Hācib eyitdi, “Gözsüzün suçı yokdur, bu iş Dalla işi-dür” dedi. Andan buyurdu gözsüzü bir katıra bindürdiler, cevheriyle bile ħalifeye getürdiler. ħalifeye herbirisi ħikāyetini dēdi. ħalife güldi, eyitdi, “Cevherī gözsüzden elin çeksün, buña da ħayf oldu. Bunun dağı biñ dīnārı gitdi; Dalla kazāsına ogramış. Neylemek gerek? Anı istesünler bulsunlar; bulınıcak ben vechünji alı-vérem” dedi.

[No. 5] Gine bir gün bir müddetden şonra Dalla ağır donlar geydi, gendüyi ārāyīde kıldı, bāzāra vardı. Bir oğlana kīse-bürlik öğredüb-dururdu, anı bilesince aldı. Bir muħteşem bezzāzuñ dükkānına vardı, selām vérdi, cevāb aldı. Andan eyitdi, “É ħōca! Benüm senünjile işüm vardur” dedi. “Ammā bu dem iki kıymetī bēz gerekdür, getür!” dedi. Bezzāz bu ‘avratuñ bī-bākāne nāpākāne sözinden elikdi, derhāl bēzleri Dallaya ‘arz eyledi. Dalla altmış pāre bēzi güzīn eyledi. Söyleşürken ħareketden lişāmın düşürdi, yüzünü bezzāza gösterdi. Bezzāz fitneye düşdi. Andan bēzleri dērsürdi, gulāma vérdi, göstermege gönderdi. Oldem Dalla elini bezzāzuñ dizine yokadı ovdı, eyitdi, “Nolayıdı, benüm erüm senünj gibi olayıdı!” dedi, bezzāzı tama`a bırakdı. Eyitdi, “Ben henüz evlenmedüm” dedi. Dalla eyitdi, “Nēte ola, ^{B 218b} eger ben saña eyü ‘avrat olursam?” dedi. Bezzāz eyitdi, “Ĥoş ola” dedi. Dalla eyitdi, “Korkaram anı ki ben begenürem, şāyed sen begenmeyesin” dedi. Bezzāz eyitdi, “Herne dēersen, rāzī-vem” dedi. Bir demden şonra Dalla eyitdi, “Gēce evümüzde düğün varıdı, uyuyımadum, uykusuzam. Hıç yercügezün yokmıdur ki anda biraz yatavuz?” dedi. Bezzāz eyitdi, “Eyü yērüm vardur, gireyin düzeyin” dedi. Bir gulāmı

nuĸla helvāya gönderdi, gendü iĸerü bir eve girdi ki sile süpüre, ĸālī döşeye. Dalla dükkāni ĸalvet buldı durdı, ĸapuyı görekledi, bezzāzı ev iĸinde ĸodı, ne buldıysa, aldı yürüyü-vérđi. Bezzāz evi düzdüğinden ōnra ĸağırdı, “Kedbānū! Gel, evi düzdüm!” dēdi. Cevāb ešetmedi, durdı ki evden ĸıĸa, ĸapuyı baĸlu buldı, feryād eyledi. Geldiler, ĸapuyı aĸdılar; gördi: dükkān götürülmüŖ. ĸağırdı, “Müsülmānlar, bu Ŗıfatlu ‘avratı kim gördi? Geldi, dükkāni süpürđi, biñ dīnārlik ĸumāşum daĸı aldı” dēdi. Bāzār ĸalkı her tarafa yügrüŖdiler, ol mevşüf ‘avratı bulamadılar. Hācibe ĸaber oldu, geldi, bezzāzı melāmet eyledi, ĸalīfeye iletđi, tā ĸikāyetini gendü söyleye. ĸalīfe vü nedīmler ta‘accüb ētdiler, “‘Acaba bu mel‘üne‘yi elikdürmege ne tedbīr ola?” dēdiler.

[No. 6] Gine bir gün bir müddetden ōnra Dalla evden ĸıĸdı, kızları ĸıĸırdılar, “Bize pīrāye getür!” dēdiler. Dalla eyitđi, “Olsun, ĸaydın yēyem” dēdi. Andan hezār dīnār zer-i Maĸribī bir bēz pāre-sine baĸladı vu mühr urdı vu biñ dīnār birinĸ bir bēz pāresine baĸladı. İkisini daĸı aldı, donanub ĸādır örtünüb mihter-i zergerān dükkānına vardı ki māl-dārıdı. Eyitđi, “Ben dāye-i duĸter-i ĸalīfe-em. Beni vērībidi tā anuñĸün pīrāye alam. ĸok zer getürdüm, anlar begenecek olursa, zeri vērürem” dēdi. Zerger Ŗandūĸı aĸdı, muraşşā ‘anberīne-ler, muraşşā ‘bilezükler ĸalĸāl-lar küpeler boĸmaĸlar Ŗavīle-ler Ŗaĸanduruĸlar ĸıĸardı, dāyeye ‘arz eyledi, bahā biĸdi. Dāye diledi, bir nesne üzerine ĸarārlaşdılar. Zerger gendü ĸisābında gördi ki iki yüz dīnār meksebe var. Göñlinde sevindi, “Yort, elünĸi öpdük” dēdi. Ne bilsün ki erba‘ası diplerinden kesildi. Dalla zer Ŗurre-sini aĸdı, zergere gösterđi, zerger zeri ĸekdi vü Ŗaydı. Hezār dürüst Maĸribī ĸıĸdı. Gerü mühürledi, Dallaya vērđi. Dalla zeri aldı, gerü girev ĸodı, “Varayım, begenürlerise ĸoş, pīrāye bizüm, altun senün. Begenmezlerise, pīrāye‘yi getürem, zeri alam | olmaya elem”

dēdi. Zerger rāzī oldu, “Girev ^{B 219a} ĸatımda, ne ĸaydım var?” dēdi. Pīrāye-leri aldı, evine vardı, fāriĸ oturđı. ĸün ikindü oldu, dāye gelmedi, eyitđi, “Pīrāyeler begenilüb-durur, iki yüz dīnār bizüm oldu” dēdi. Şurre‘yi öñjine aldı aĸdı, gördi tamāmet birinĸ. Feryād u fiĸān eyledi, ĸalk dērildi, hācib geldi. Zerger aĸvālını söyledi. Hācib zergeri ĸalīfe ĸatına iletđi. Zerger ĸālını ĸalīfeye söyledi. ĸalīfe ešetüb müte‘accüb oldu vu eyitđi, “É dirīĸā! Baĸdādda bir ĸişi yokdur ki Ŗol mel‘üne‘yi elikdüre ele gele?” dēdi.

[No. 7] Gine bir gün bir müddet geĸdüğünden ōnra Dalla kızlarıyla bāzārda yürürđi. Ebū Dulāma-ı Ŗā‘iri gördi ki bir ĸatıra binmiş, yanınca bir ĸulām gider, bir kīse zer ve bir boĸĸa don götürür. Meger ol gün aña ĸalīfe Ŗıla vērmiş. Dalla anuñ ardına vardı, tā Ebū Dulāma ev ĸapısına geldi, ĸatırdan indi, eve girdi oturđı. Dalla gördi ki ĸulām esteri bāriĸāhda baĸladı vu gitđi. Dalla ĸatırı Ŗeşđi, bir kızına vērđi, kız ĸatırı aldı gitđi. Gendü ĸatır yerinde durdı, donını ĸādırını müze-sini bir kızına daĸı vērüb-dururđı. Ebū Dulāma biraz ĸalkıla oturđı söyleşđi. ĸün ĸalk durdılar gitdiler, Ebū Dulāma durdı, ĸatır ĸatına geldi, ĸatırı bulımadı. Dalla eyitđi, “Hīĸ cihānda senden nāpāk ĸişi yokdur” dēdi. “Hīĸ Tarıdan ĸorĸmazmısın?” dēdi. “Nēĸeye-deĸin baña zaĸmet ēdesin?” dēdi. “Senden benüm dādımı kim alı-vēre?” dēdi. Ebū Dulāma bu sözleri ešetđi, endāmına lerze düşđi ĸorĸdı. Eyitđi, “Sen kimsin, ben seni bilmezem” dēdi. “Saña ne yavuzlık ētdüm?” dēdi. Dalla eyitđi, “Bunca vaĸtdür saña ĸatırlık ēderem, seni ĸekerem, bugün ki ĸaĸ Ta‘ālā baña raĸmet ētdi, gerü beni ādem eyledi, gerü binmek yürimekmi istersin, yöreme yörendüğün nedür?” dēdi. Ebū Dulāma eyitđi, “Eyleyise daşra ĸıĸ, sözünĸi ešetmeyeyim” dēdi, “ki ben herĸiz bunun ĸibi gelecı ešetdüğüm yokdur” dēdi. Dalla daşra ĸıĸdı, bir yercügezde oturđı.

Bir kat geyesi çıkardılar, geyindi donandı. Andan Ebū Dulāma Dalla'yi katına okıdı, "Hikā-yetüñi söyle, eşideyim!" dedi. Dalla eyitdi, "Başra-luyam. Anda bir cādū 'avrat varıdı, ustādıdı. Ol başra çok ziyān édüb-dururđı. Ölüm vaktinde beni katına okıdı, helāl-ıık diledi, başra nesnecük vėrdi. Ve ol 'avratuñ dağı eri cādūyıdı, başra řama' ėtđi, ben andan kaçdum muşı' olmadum. Ol sitize üzerine ^{B 219b} beni katır eyledi, satılu satılu saña düşdüm, neçe rencüñ gördüm. Şimdikiñālda Ğaķ Ta'ālā beni rahmetinden bir ağız du'ālunuñ du'āsı berekātında gerü ādemī eyledi" dedi. Ebū Dulāma eyitdi, "Baña helāl eyle!" dedi. Dalla eyitdi, "Helāl ėtđüm, ne suçun varıdı, bilmezidün" dedi. Andan Ebū Dulāma buyurđı Ğön getürdiler, yėndi, andan řarāb getürdiler. Dalla eyitdi, "Sākīlığı ben ėdeyim" dedi. Ebū Dulāma eyitdi, "Revādur" dedi. Dalla sākīlık nedimlik ėtđi, yalanlar söyledi, Ebū Dulāmanuñ saķalına güldi, soğanlar doğradı. Dalla afyünsuz olduğı yoğıdı. Bir pāre āfiyün řarāba ezdi, Ebū Dulāma-ya vü Ğeriflerine içürdi. Ğamusı bīñüş oldılar. Dalla durđı, evde bulduğın ne varısa naķddan vü cinsden aldı vu yüriyü-vėrdi. ŞabāĞ Ebū Dulāma uyandı, Ğālı gördi durđı, Ğalife Ğidmetine vardı, Ğālı 'arz eyledi. Ğalife āĞir "Şā'ir degülmidün? Nolduñ, bir 'avrat saña bu kaçadar meker ėtđi?" dedi. Andan Ğazine buyurđı Ebū Dulāma-nuñ ziyānın ődederler. Ve řehr Ğācibine teĞdīd ü teşđīd vėribidi, "Dalla'yi elikdürmek ardınca ol!" dedi. Ğācib ol yaña, bu yaña yügürdi, iş başarımadı.

[No. 8] Gine bir gün bir müddetden şonra ittifāk düşdi ki vezir Ğalifeye kız vėrdi, düğün eylediler. Dalla-nuñ kızları analarına eyitdiler, "Günüñ doğdı, oturub neylersin, dur!" dediler. Dalla durđı, gendözini bezedi, bir ulu Ğātün oldı. Bir řabaķ düzdi zer ü ziverile, andan kızlarıyla ve üç şaravaşıyla vezir evine vardı. řabaķı kedbānū-yı vezir öninde şodı, "Düğünüñüz şutlu olsun!" dedi, du'ā vu alķış eyledi. Kedbānū-yı vezir bu Dalla-nuñ feşāĞatını gişiligini begendi, dükeli Ğātünlarıñ üstünde oturđı. Andan şonra "Ğandansın, ne gişi-sin?" dėyü sordı. Dalla bir yalan, biñ yalan söyledi. "Ğoş geldün" dediler. Andan Dalla eyitdi, "Destür olsa, 'arūs şatında ben olsam, kızum şaravaşlarum kullıkda olsalar" dedi. Kedbānū "Fermān senüñ" dedi. Bu ev issi cümle ulular evinüñ pīrāyesini zinetini 'āriyete alub bir yerde koyub-dururđı, kimseye sımarmamağa kıyamazıdı, "Emānet-dür, kimbile nola?" dėyü saķınurđı. Anuñ kilidini Dalla eline vėrdi, cümlesi aña sımarmadı, "Ğalkuñıla buları gözedü-dur, biz ferāĞatıla kalan işimüzi görelüm!" dedi. Dalla ^{B 220a} "Olsun!" dedi, kedbānū işine meşğül oldı. Dalla derĞāl varlığı kızlarına şaravaşlarına üleşdürdi, şarşu yüklenen sivişdi. ĞĞir kalan zer ü ziveri cāme'yi bulduğını götürdi, şapuya şuful urđı, yüriyü-vėrdi, Ğalk için den çıkđı, evine vardı, ferāĞat oldı. Bugez düğün evinde gelini celve ėdecek vakt geldükde, 'arūsı bir kat donıla, bir dürlü zer ü ziverile celve eylediler. İkinci nevbet celvede zinet istedi. Kedbānū ev şapusına geldi gördi kilīdūdür. "Ē sittī! Gel, şapuyı aç!" dėyü-gördi. Kimse cevāb vėrmedi; şapuyı açmadılar. Eyitdiler, "Üşbu 'avratuñ adı nedür, kimüñ 'avratı-dur?" dediler. Kedbānū "Bilmezem" dedi. "Ammā bir muĞteşeme muĞtereme, üç kızıyla, üç kenizegile, bir 'azım řabaķıla geldi; bir ulu Ğātün gişi" dedi. Ğalk eyitdiler, "Aceb-dür eger Dalla degüliseydi" dediler. Kedbānū eyitdi, "Ğapu bağludur, gendüsi şunda bir işe vardı ola" dedi. Ğufılı sıdılar, eve girdiler. Ebübekr-i Rebābī evine dönmiş gördiler, 'avratlar feryād ėtđiler; āşüb düşdi, ol düğün yasa döndi. Ğaber vezir kulağına yörendi. Vezir Ğalifeye bildürdi, "Dalla evüme düşmiş, iki yüz biñ dīnārlik zer ü cāme vü cevāĞir ü şiyāb, Ğalkuñ u bizüm, aparmış" dedi. Ğalife kim bu sözi eşitdi, elin dizine urđı kaçıdı. Buyurđı ki Ğācib şehrde kığırtđı, "Herki ol mel'üne'yi dutub getürürse, hezār dīnār anuñdur" dediler. Ğün bu Ğaber Dallaya ėrişdi, müddetler deprenmedi, evinde bucağında oturđı.

[No. 9] Gine bir gün bir müddetden sonra Dalla eyitdi, "Hiç gece işin işledüğümüz yokdur" dedi. Durdu, bir kemend ü bir hancer aldı, bir bay ev nişanlamışdı, aña yöneldi. Nāgāh bir harāb eve yetişdi, galebe ünin eşitdi. Öğrin bakdı gördi yigirmi şu'lükdur, nesne elikdürmişler, pāy éde-yürürler. Dalla derhāl evine vardı, kızlarına karavaşlarına kara kura dürtüdi, yalıncağ eyledi. Herbirinüñ eline bir silāh vèrdi. Geldiler, harābe-zāra eṭrāfdan girdiler. Birer küşede durub bir uğurdan na're urdılar, ağızlarından od sacdılar, kılıcıla hancerile odıla sa'ālīke baş kayusını vèrdiler. İkisini depelediler, qalanı "Dīvler geldi" dèyüb münhezim oldılar. Dalla mālī zabṭ étmege başladı. Şu'lükler iki gişi vèribidi-ler, "Baquñ görüñ, dīvler gitdilermi, dururlarmı?" dèdiler. Dalla sézdi ki ^{B 220b} geldiler, anlaruñ gözine karşı ol iki ölü gövdeyi pāre-lediler, hayvānlar gibi ün eylediler. Çün ol iki gişi bu hālī gördiler, korqdılar kaçdılar vardılar re'īslerine haber vèrdiler, "Gül-lar maqāmıymış, anda hayr kalmadı, kaçalum!" dèdiler. Kaçariken 'ases eline girdiler. Dalla mālī esbābi evine daşdı, harāmīleri 'ases giriftār eyledi. "Şa'ālīk dutuldu" dèyü ḥalīfeye haber oldı. Ḥalīfe "Hāzır getirüñ!" dèyü buyurdu. İletdiler gördi ki yaraqları silāhları yokdur. Ḥalīfe eyitdi, "Siz nece şāṭırlarsız cüstlersiz, silāhuñuz yok?" dèdi. Eyitdiler, "Yā emīrelmü' minīne! Biz yigirmi gişidük, bir ulu kārīvān bozduk, fülān vīrāneye girdük, kısmet éderdük, nāgāh gül-lar peydā oldılar, ikimizi öldürdiler, ekşerümüzi mecrūḥ eylediler, māl u silāh anda yatur ola, bilmezüz" dèdiler. Ḥalīfe şehri ḥācibine buyurdu vardılar, vīrāneye nazar étdiler. Gördiler, iki gişi pāre-lenmiş yatur, ayruk nesne yok. Ḥalīfe eyitdi, "Bu daḥı Dalla şan'atıdur" dèdi. Andan öğrilara eyitdi, "Sizi asmağ geregidi. Ammā bir 'avratuñ zebūnı olmış-sız. Bu ihānet yeter, varuñ tevbe édüñ, ayruk harāmīlik eylemeñ!" dèdi. Tevbe étdiler, yol-larına gitdiler. Ḥalīfe gerü ḥācibi kısdı kıvırdı. Neylesün, ne suçı var, olda 'ācizdür.

[No. 10] Dalla gine bir gün bir karıcuğ oldı, eline 'aşā aldı, dayanu dayanu yürüdi. Gideriken gördi ki bir zuḳāḳda bir Cühūd evinden çıkdı. Döndi, evindinyaña çağırdu, "Dürdāne! Dürdāne!" dèdi. Dürdāne geldi. Eyitdi aña ki: "Gece başum altına koyub yatduğum kīse'yi götür, şandukdağı altın üzerine ko, kireceñ uyanıcağ dègil ki 'Ben İshāḳ-ı Ṭabīb katına varuram ki senüñiçün dārū alam, tā yüklü olasın. İmdi beni anda konuklarlar, siz baña muqayyed olmañ, yemegünüzi yèñ!' dègil!" dèdi. Dalla çün bu sözleri eşitdi, döndi vardı, 'aṭṭār dükkānından bir mişḳāl bāng tuḥmın satın-aldı, iki uzun muḥkem ḥıyār daḥı aldı, Cühūd 'avratları donın geydi, Cühūduñ ḳapusına geldi, "Dürdāne! Dürdāne!" dèyü çağırdu. Dürdāne geldi, ḳapuyı açdı. Dalla içeri girdi, eyitdi, "Kedbānuyla işüm vardır" dèdi. Beni vèribidi ki seni ābisten édem" dèdi. Cühūd 'avratı sevindi, eyitdi, "Ben ol ārzūda-yıdum, şükür ki geldüñ" dèdi, "Eger bu işi başarursañ, seni ğanī édem" dèdi. Dalla eyitdi, "Hele dest-bürdümi göresin!" dèdi. Ve eyitdi, "Neki ben dèrem, dutmağ gerek" dèdi. "Utanmağ gerekmez" dèdi. Cühūd ^{B 221a} 'avratı "Fermān-berem" dèdi. Dalla eyitdi, "Buyur bir ḳadeḥ şarāb getürsünler!" dèdi. Getürdiler. Eyitdi, "Yalıncağ ol!" dèdi. Yalıncağ oldı. Andan Dalla bangdan bir pāre şarāba ḳatdı, Cühūd 'avratına vèrdi. Ol aldı içdi, cāriye'yi şībe vèribidi. Ol gelince bu bir ḥıyārı 'avratuñ şaḳḳına soḳdı. 'Düşmesün' dèyü ayağın biri birine sarub anı soḳdı. Cāriye getürdüğü şībi üstüne örtüdi, "İsıcağ dutmağ gerekdür" dèdi. Dürdāne eyitdi, "Benüm daḥı erüm vardır, baña daḥı oğlancuğ gerekdür, beni daḥı yüklü eyle!" dèdi. Dalla eyitdi, "Devletümde üş bir şerbetüm daḥı vardır" dèdi. Anıdaḥı soydı, bangı içürdü, ḥıyārı işletdi yaturu-ḳodı, ayakların muḥkem baḳladı, üstüne bir nesne bıraḳdı. Gendü evi bulduratdı, ne zer ḳodı, ne ḳumāş ḳodı aldı çıkdı, ḳapuyı içeri den

berkitdi. Géce olıcağ Cühüd evine geldi, āvāz étđi, hıç cevāb gelmedi. Dam üstüne çıkdı, bācādan bağdı gördi ‘avrat bir yaņa yatur, Dürdāne bir yaņa yatur. İndi, gördi ki her birinüñ bir ‘amüdü var. Kİne-den çekdi, şermden bġhüş oldı çökdı. Neğadar ki anları depretdi, āgāh olmadılar. Şabāh olıcağ ayıldılar. Cühüd eyitdi, “Bu ne işdür?” dđdi. ‘Avrat eyitdi, “Senün işündür” dđdi. Cühüd eyitdi, “Ben size ‘hıyār dağınunmı’ dđdüm?” dđdi. ‘Avrat Cühüduñ sağalına yapışdı, “Ol bir ‘avratı neçün dārūyla vėribidüñ?” dđdi. Cühüd eyitdi, “Ne ‘avrat, ne dārū? Benüm ġaberüm yok!” dđdi. ‘Avrat ġikāyeti dđyü-vėrdi. Cühüd bu sözi eşitdi, ‘ālem gözine karanju görindi. Şandūka bağdı, eve bağdı, ne gördi? Hıç sormaki ne gördi! Feryād eyledi, ‘avrat şivān urdı. Maġalle ġalkı geldiler, ġavġā ġalebe oldı. ġācib-i şehri eşitdi. Cühüdü aldı, ġalġife katına vardı, tā aġvālı söyledi. ġalġife vü nüdemā ta‘accüb étđiler, eyitdiler, “Hıç āferġde bu mel‘üne-nün şerrinden ġurtulmazmı? ġağ Ta‘ālā şunu nolaydı ġirġfār edeyidi!” dđdiler.

[No. 11] Gine bir ġün Dalla don geydi, kedbānū şeklinde daşra geldi. Bir yola düşdi ġitdi, bir ‘ālġ sarāy öñinde bir şāġib-ġüsn oġlan gördi. Berāberinde bir mescid var, Ebū Nüvās anda durub-durur. Anuñ gözine karşu geldi, bu oġlana söyledi eyitdi, “Beni saņa bir muġteşeme ġaber vėribidi, seni görmek ister” dđdi. Oġlan eyitdi, “ġoş ola” dđdi. Dalla eyitdi, “İmdi sen sarāya ġir, yėrcügez düze-dur, ben anı varayım ^{B 221b} ġetüreyim” dđdi ġitdi, Ebū Nüvās katına geldi. Dalla “A, ne durursın, meġer kimse düzersin?” dđdi. Ebū Nüvās eyitdi, “Ol oġlan neñdür?” dđdi. Dalla eyitdi, “Ol benüm oġlancuġum-dur, ben anuñ dāyesi-ven” dđdi. “Beni saņa risālete ġönderdi” dđdi. Ebū Nüvās ġurrem oldı. Andan Dalla eyitdi, “Oġlum seni sorar, ‘Şunda neleyü-durur ki odasına ġirse, ben aņa ruğ‘a-cuğ yazardum, bilişirdük’ dđdi,” dđdi. Ebū Nüvās Dallaya āferġn dđdi durdı, odaya ġirdi. Dalla derġāl bir ruğ‘a yazdı, dđdiki

‘Ben-ki Şehriyār bin ‘Abdullāh-am, ül-Cevherġ,
Emġr-i ġakġm Ebū Nüvāsa dėrem ki seni severem,
ġöñölden ġaberdāram,
dilerem ki senünġile bir sā‘at ġalvet edem.
Ben senün ġaġāvetünġi bilürem.
Bu dem bir kenġzek baņa ‘āşık olmış-dur. Gelse ġerekdür ki oturavuz, bile oturalum,
ġelsünler!
Ammā benüm destüresüm kemdür,
ansuz şoġbet yaraġın ġören kim-dür?
Eger ġöca in‘ām ederse, kerem étmiş ola.’

Çün Ebū Nüvās ruğ‘a‘yi ođıdı sevindi, beş yüz dġnār ü cevher ü ađlas u kaşab dāyeyile oġlana vėribidi. Eyitdi, “Ma‘zūr dutsun, üş iki biñ daġı dġnār varıcağ dutavaram, nederse ede.” Dalla çıkdı, evine ġitdi. Bir iki üç ġün ġeçdi. Ebū Nüvāsuñ ġulaġı yolda, ‘Dāye ne vakt ġele?’ dđyü umar. Gördi olmaz. Oġlana peyġām vėribidi ki ‘Dāye‘yi bize neden vėribidüñ?’ dđdi. Oġlan eyitdi, “Ne sözdür, ne dāye-dür, ne Ebū Nüvāsdur?” And içdi, “Benüm işlerden ġaberüm yokdur” dđdi. Ebū Nüvās nedġm-lerine bu sözi söyledi. “ġh, Dallaya oġramıssın” dđdiler. Ebū Nüvās ġalġife katına vardı, ġikāyeti tamām söyledi. ġalġife ġüldi, eyitdi, “ġöcaya ġazġne-den Dalla apardıġınun ġivāzın vėrsünler! Ben, Tañrım oņara, bulam, ġağġum alam” dđdi.

[No. 12] Gine bir ġün Dalla kedbānū şġvesinde daşra çıkdı, başın aşāġa edüb yüridi. ġheste āheste giderken gördi bir sarāy öñinde bir seküde bir ġüb-rüy cüvān oturmış, altun

şurrelerini öñine kômıŝ, dartar naqd éder. Andan gördi ki ırakdan bir ‘avrat gelür. Dalla ayak götürdi, ol ‘avrat katına vardı, selâm étdi. Söyleşürek bu cüvân-ı şayrefî öñine oğradılar. Cüvân ol ‘avratı gördi, mîzânı elinden bıraktı, anı teferrüc eyledi. Dalla eliyle işâret étdi, ya ‘ni ‘Şabar ét, üş katıña gele’ dèdi. Gitdi, biraz yer varduğundan şonra ^{B 222a} Dalla döndi, cüvân-ı şayrefî katına geldi. Cüvân durdı hîdmet étdi, “Ben kızuña ‘âşık oldum” dèdi. Dalla eyitdi, “Ol kırık gündür saña ‘âşık olalı” dèdi. “Rağbetün varısa, varayım dèyeyim” dèdi. Cüvân Dalla-nuñ elin öpdü eyitdi, “É mâder! Eger bu işi bitirürisen, cânı vu mâlı saña fidâ éderem” dèdi. Dalla eyitdi, “Üşbu yerde oturu-dur, ben varayım andan saña haber getüreyim” dèdi. Vardı, bir yerde oturdu, bir ruķ ‘a yazdı ki dèdi-ki

‘É rüşenâ-yı ceŝm! Peyğâmuñı eşitdüm, inşâ’allâh ‘anķarîb
bulıŝavuz biliŝevüz,
ulaŝavuz alıŝavuz,
dileŝevüz dolaŝavuz.

Hâlümü anamdan ŝorasın, iŝtiyâkümü eşidesin, gelmek bâbında takŝir étmeyesin.
Vesselâm.’

Dalla bu yazduğı ruķ ‘a ‘yı aldı, ol cüvân katına vardı vèrdi. Cüvân maźmûna muţtali’ olub “Baş üzerine” dèdi. Andan çağırđı, “Huceste gel!” dèdi. Geldi, eyitdi, “Şol altunlu donumu getür, geyeyim, işe giŝiye giderem” dèdi. “Eglenecek olursam, kireceñe dé bî-ķayd olsun, kimse niŝânım götürüb nesne isterise, véresiz!” dèdi. Birkaç dînâr aldı, ŝurre-leri Huceste aldı, eve girdi. Bular gitdiler, biraz yürüdiler, bir eve yêtiŝdiler. Dalla cüvâna eyitdi, “Üŝbunda oturu-dur, ben kenîzege sözüüm var, dèyeyim, üŝ geldüm” dèdi. Ol eve girdi, eyitdi, “Avdaz almağâ baña sucuğaz vèrün!” dèdi. Bir ‘avrat durdı, kuyudan su çekmege vardı. Dalla eyitdi, “Hey! Hey! Ne yüz ķarası, ben suyumu çeke-bilürem” dèdi. Koğayı aldı ki su çeke; koğayı kuyuya bıraktı. “Koğa kuyuya düşdi” dèyü çağırđı. ‘Avratlar eyitdiler, “Kıyurmaz, sehel-dür, çıkaravuz” dèdiler. Dalla eyitdi, “Üŝ daŝra ŝâgird var, gelsün çıkarsun, siz üŝenmeñ!” dèdi. Çıkdı, cüvâna eyitdi, “Kızum ‘avratlar katında oturub-durur, elin yüzün yusa gerek. Koğa kuyuya düşmiş. Gel çıkarı-vèr; işin görsün, tîzcek katıña gelsün” dèdi. Cüvân sevindi, kuyuya girdi. Dalla donı getürdi, cüvân evine vardı, niŝân gösterdi, zer ŝurre-sin dağı aldı, evine gitdi. Cüvân renc gördi, koğayı çıkardı, donın istedi. “Anağ aldı gitdi” dèdiler. Âh étdi, eve geldi gördi, ŝurre dağı gitmiş. Şîvân u zârî eyledi. Maħalle kavmı geldiler, hâcib-i ŝehr dağı geldi, cüvânı hâlîfeye iletđi. Cüvân ŝüret-i kazîye ‘yi söyledi. ^{B 222b} Hâlîfe “Dalla işi-dür” dèdi. “İsten, bu mel ‘üne ‘yi bulayduñuz olamı?” dèdi.

[No. 13] Gine bir gün bir müddetden şonra çıkdı, bir yerde yürürdi, gördi bir yerde bir harâb sarây var. Vezîrâne dergâhı var. Dalla kızlarına eyitdi, “Varuñ, ol evün ķapusına bir perde asuñ oturuñ, anı gören ŝên ŝansun” dèdi. Eyle eylediler. Dalla-nuñ bir ķatırı varđı. Aldı, bâzâra vardı. Dellâla eyitdi, “Bu ķatırı sat, bunun gibi bir dağı evde vardur, ikisin bile sataram” dèdi. Dellâl eyitdi, “Hele bu elli dînâr degir, hâ anuñiçün dağı elli dînâr” dèdi. Yüz dînârı çekdi, Dalla-nuñ eline vèrdi. Dellâl ķatırı evine göndürdi. Bir ķatırı dağı ķabz étmeye Dallaya uydı. Ol vezîrâne ķapuya geldi-ler. Oldem Dalla dellâla eyitdi, “Üşbu seküde oturu-dur!” dèdi. Andan ğulâma eyitdi, “Höca uyurmu, neyler?” dèdi. Ğulâm eyitdi, “Aħmed bâzâra vardı, ķar getürse gerek. Gelsün, vèrelüm höcaya, içsün, andan çıka, söz varısa, söyleŝe!” dèdi. Dalla eyitdi, “Hele var, altun mîzânını al gel, üşbu zeri dartalum görelüm bizüm mîzânumuz bâzâr mîzânına berâbermidür?” dèdi. Ğulâm mîzânı getürdi. Çekdi, zeri gerü kîseye koydı, ğulâmuñ eline vèrdi. Eyitdi, “Var, höcaya vèr! İki ķatırın

bahâsı-dur, birini sımarladum, birin dağı getür, issine vérelüm” dèdi. Ğulâm zeri alub içerü girdüginleyin perde’yi götürürler kaçarlar yèr keserler. Bir dem-den sonra Dalla eydür, “Noldı, ğulâm eglendi. Gireyim göreyim, neyer” dèdi. Eve girdi, bir gedükden oldağı yürüyü-vèrdi. Dellâl gördi olmaz. İçerü girdi gördi ħarâbe-zârdur. *Laysa fî-d-dâri ğayrukum dayyâr*. Feryâd u fiġân ètdi, ħâcibe vardı. Ħâcib dellâli aldı, halîfeye vardı, ħikâyeti bildürdi. Ħalîfe eyitdi, “Ol mel’üne işidür. Anuñ elinden kimse kırtulmaz” dèdi.

[No. 14] Gine bir ğün Dalla eyü donlar geyüb daşra çıkdı. Nâġâh bir aķ oġlana oġradı. Dalla eşidüb-dururdu ki ħâcib Yâķüt adlu bir Rûmî oġlanı ħâdım édüb-dururdu. Aña selâm vérdi, eyitdi, “Yâķüt senmisin?” dèdi. Ħâdım eyitdi, “He’e” dèdi. Dalla eyitdi, “Neyise emegüm zâyî’ olmadı” dèdi. Ħâdım eyitdi, “Ne ħikâyetdür?” dèdi. Dalla eyitdi, “Bir kimse beni saña risâle gönderdi” dèdi. “Ħalvet yèr olsa, söylesem” dèdi. Bir mescide girdiler. Eyitdi, “Beni ħalîfe kedbanûsı gönderdi.”^{B 223a} Eyitdi, ‘Dilerem, ħâcibün Yâķütünü satun-alam, ustâdarlıġımı aña vérem. Oġarsañ, déyesin göresin ġöñli varısa, ol işi édelüm” dèdi. Ħâdım ħurrem oldı, eyitdi, “Ħôcam bu ma’nî-ye vâķıf olursa, beni aña baġışlar” dèdi. Dalla eyitdi, “Hey, yok! Ħôcañ ħasîs-dür, baġışlamaġa ħanda kıyar?” dèdi. Andan eyitdi, “Ħôcañ seni neçeye aldı?” dèdi. Yâķüt eyitdi, “Üç yüz dînâra aldı” dèdi. Dalla eyitdi, “Kedbanû seni bêş yüz dînâra alur” dèdi. “Gel, naġġâsa varalum, bâzâr édi-vèrsün. Sen anuñ katında oturu-dur. Ben varayım, sarâydan zeri getüreyim, naġġâsa véreyim, ħâcibe iletsün. Ħâcib iki yüz dînâr fâyide göricek ne ġümân ki râzî olısar. Ben seni alam, sarâya kedbanû katına gidem” dèdi. Andan Dalla durdı, ħâdımıla naġġâs katına vardı. Ħâdıma “Bir yèrde otur!” dèdi. Oturdu. Gendü naġġâsuñ elin aldı, anaru vardı, eyitdi, “Ben üşbu ħâdımı üç yüz dînâra alub-dururam” dèdi. Naġġâs eyitdi, “Degir, ucuzdur” dèdi. “Bunuñ gibi ħanda var?” dèdi, “Andan maķşûduñ nedür?” dèdi. Dalla eyitdi, “Erümile münâzara vâķi’ oldı, ‘Ben bunu bugün satam’ deyü and içdüm. Gerekdür ki bu dem bunu baña satuvèresin ki andum yèrinde ola” dèdi. Naġġâs meġer ġulâm-pâre-yidi, ħâdımı almaġa ħarîş oldı. Eyitdi, “É ħôher! İki yüz dînâr benden kabûl ét, anı baña vér!” dèdi. Dalla râzî oldı. Naġġâs ħâdıma eyitdi, “Üşbu ġişi dedüġine râzî-misin?” dèdi. Ħâdım, “He’e, râzîyem” dèdi. Naġġâs sevindi, eve vardı, iki yüz dînâr getürdi, Dallaya vérdi. Dalla zeri aldı vu gitdi. Naġġâs ħâdım öñine ta’âm getürdi, biryân u ħelvâ vu miyve yédiler. Ħâdım sanur ki ħalîfe kedbanûsından zer gele. Ta’âm-dan fâriġ olıcaķ dest-dirâzlik ètdi. Ħâdım bir muġkem muşt naġġâsuñ şüretine yoķadı, “Ne ma’njsi var bunuñ?” dèdi. “Ne nazardur bu?” dèdi. “Naġġâs gerekdür ki emîn ola” dèdi. Naġġâsuñ şafrâsı bulandı, eyitdi, “É bî-ġired! Ben ħôcañam, bu dem seni iki yüz dînâra satun-aldum” dèdi. Ħâdım eyitdi, “Meġer dîvâne-sin, heme-i Baġdâd benüm ħôcamıla serbeser râzî-ler dururlar, sen bunuñ gibi édersin” dèdi. Naġġâs eyitdi, “Ben seni gendü rızâñıla aldum” dèdi. Ħâdım eyitdi, “Benüm ħôcam şehir ħâcibidür. Beni kedbanû-yı ħalîfe alsa gerek. Dâye kedbanûya gitdi ki pân-şad dînâr ala, ħâcibe ilede, andan gele, beni ala, kedbanûya ilede. Rızâm^{B 223b} anayıdı” dèdi. “Pes senünj bu söyledüġün söz ne sözüñdür?” dèdi. Naġġâs eyitdi, “Bu sen dedüġün sözlerden benüm ħaberüm yoķdur” dèdi. “Anı bilürem ki bu ‘avrat geldı, eyitdi, ‘Benümdür, sataram’ dèdi. Dûvist dînâr vérdüm satun-aldum” dèdi. Ħâdım eyitdi, “Muġâţara ètdünj, zerünj zâyî’ eyledünj” dèdi. Ħâcib ġulâmını yoķladı istedi. “Naġġâs-ħânede ġörmişler” dèdiler. Ħâcib eyitdi, “Meġer kulluķcı-lara kaķıyub varmış ola.” Ħâcib gendü özi naġġâs-ħâneye geldi, ħâdımı gördi oturur. Eyitdi, “Kimden ġüç gördünj, bunda geldünj?” dèdi. Naġġâs ilerü yürüdi, ħidmet ètdi, “É ħudâvend! Ħikâyet çünîn ü çünîn” dèdi. Ħâcib ġüldi, eyitdi, “Benüm ħâdımımı sen nece alursın? Dalla seni aldamış” dèdi. Ħâdıma dil-germ-

lik vèrdi, eyitdi, “Saña melâmet yoğdur ki senden usluları Dalla aldar. Saña ne girî?” dèdi. Aldı, eve gitdi. Hâlıfe bu hâlı eşitdi, hayrân kaldı.

[No. 15] Gine bir gün daşra çıkdı, hâlıfe sarâyınun öñine oğradı. Gördi Yahyâ-yı Bermekî vizâret mesnedinde oturmışdur, hüküm éder. Dalla derhâl eve geldi, cemâ’atına eyitdi, “Fülân harâbe-zâra varun, anda dükkân kurun” dèdi. Meger ol ev Yahyâdan öñdüncü vezîrün, ‘Abdullâh-ı Hâşemî-nün eviydi, harâb olub-dururdu. Gendü oturdu, bir ruq’a yazdı. Dèdi-ki, “Ben zen-i ‘Abdullâh-ı Hâşimî-em. Üç kızcuğazum vardur. Bize varlıkda bir ev kaldı. Buriyâ üstünde otururuz. Dullıktan dañı cânuma geçdi. Üç kızıla kimün kapusına katına varayın ki dinlenem? Bize nazarun olsun! Vesselâm.” Dalla bu kañıye’yi Yahyâyaya sundı. Yahyâ okıdı, “Lâ havl” dèdi ve bir gişi Dallaya koşdı, “Var, evini gör necedür?” dèdi. Ol gişi vardı, evün hâlını gördi, halkınun bî-nevâlıgını gördi geldi, haber vèrdi. Vezîr buyurdu hâlı kilim, örti döşek, yüz dînar-ı Mağribî ve biñ dînar-ı ‘adlı ol eve iletdiler. Andan Yahyâ eyitdi, “Her gün gel, ne hâcet olursa al!” dèdi. Dalla “Revâ bâşed!” dèdi. Bir gün Dalla durdu, Yahyâ katına geldi, söz gelecı söyledi, medh ü şenâ étdi. ‘Ömrinde Yahyâ bunun gibi feşâhat ‘ibâret eşitdüğü yoğıdı. Ta ‘accüb étdi, “Aşal hañâ étmeyiz” dèdi. “Bu böyle fañîh-dür, atası neydi ola?” dèdi. “Hânedân-ı vizâret böyle olur” dèdi. Pes hâzine buyurdu ki “Her gün bu gişi ne dilerse, vèr!” dèdi. Her gün varurıdı, hâzin ^{B 224a} biñ dînar vèrürdü. Bir gün hâzin Yahyâ katına vardı, eyitdi, “Ol ‘avrat bu günedegin on biñ dînar aldı” dèdi. Yahyâ eyitdi, “Érte gelicek al anı, baña gel, hâlına bakayım!” dèdi. Dalla gelicek eyitdi, “Bir pâre şabar eyle, seni vezîr okıdı, hâluña baksa, dañı çok ni’met vèrse gerek” dèdi. Dalla eyitdi, “İmdi gişi katına bu donıla varmak olmaz, ev yakıncağdur, varayım doncuğaz geyeyim” dèdi. “Bir hûb Muşhafum vardur, vezîre armağan getüreyim. Şol seccâde’yi vèr, aña dolayayım, toz olmasun!” dèdi. Seccâde’yi vèrdi Dalla aldı gitdi, dañı gide-yürür. Birkaç gündən şonra hâzin vezîre eyitdi, “Ol gün ol ‘avrat geldi. ‘Vezîr seni okır” dèdüm. ‘Varayın, nazîf don geyeyin geleyin” dèdi. Benüm bir seccâdem dañı aldı gitdi” dèdi. “Üş iki gündür gelmez, noldı bilmezem” dèdi. Vezîr ‘avratun evine âdemî gönderdi, “Varun ‘özürhõhlik édüñ!” dèdi. Hâzin bir neçe gişiyle ol eve vardılar girdiler gördiler harâbe-zârdur, deyyâr yoğ. Ol mañalle halkından sordılar, “Kañı bular?” dèdiler. Bu kavum eyitdiler, “Neçe yıldur ki bu sarây meskûn degüldür. Üşbu bir iki gün içinde bir iki elgin çöçün geldiler gölge-lendiler gitdiler” dèdiler, “Şimdi bilmezüz kanda olurlar” dèdiler. Hâzin geldi, bu hikâyeti Yahyâyaya dèdi. Yahyâ bildi ki bu fi’il Dalla-nun-dur. Hâlıfeye bildürdiler. Hâlıfe eyitdi, “Bu hayâl-lara kimün ‘aklı ére?” dèdi. Buyurdu istemesinde tañşîr étmeyeler.

[No. 16] Gine bir gün Dalla çıkdı, bir vîrânede bir kuyu buldı. Kızlarına karavaşlarına buyurdu ol kuyunun ağzını çör çöp ile hâr u hâşâkile berkitdiler, üstüne yufkacuk dopracuk yaydılar. Andan durdu, bir mâl-dâr şarrâfun katına vardı. Eyitdi, “Dügün eyleyem. Biñ dînarlık aħca götür, gidelüm, bizüm bugün işimüzi görü-vèr, katumuzdağı tefâriki nağda değışi-vèr! Birün iki olmazsa, yek ü nîme ne bañş!” dèdi. “Şayrefî-lerün cânı bunun gibi geleci! Ganîmet-i bârideye oğradum” dèyü neğadar aħcası varısa, bir zenbîle koydı, Dallaya uydu, gitdi. Biraz yer gidicek şayrefî hîşiladı. Dalla eyitdi, “Ne zañmet görürsüz? Zenbîli oğlana vèr, götürsün” dèdi. Şayrefî “Revâdur” dèdi. Dalla gulâmı zenbîli arkasına aldı, gitdiler. Ol şayrefî giderken ol çukura düşdi. Gulâm zenbîli aldı, eve gitdi. Dalla feryâd eyledi, “Ne ağduğ yola oğramışuz?” dèdi. Bir ip buldı, sarkıtdı, eyitdi, “Evvel donunı bağla, çekeyim, harâb olmasun!” dèdi. Şayrefî donını ipe bağladı. Dalla yoğaru çekdi, ^{B 224b} ve

eve gitdi. İkindüyedegin şayrefî kuyuda yatdı, nālān oldı. İnjildüsi eşidildi. Çıkdılar, “Noldı saña?” dödiler. Şayrefî ahvālını söyledi. Hācib-i şeh̄r şayrefîyi hālîfe nazarına iletđi, hālını söyledi. Hālîfe eyitđi, “Hāşa ‘āma vācib-dür ki ol mel’üne’yi isteyeler” dđdi, “Ah nolayıldı giriftār olaydı!” dđdi.

[No. 17] Gine bir gün Dalla oturmağdan buşurgandı. Eyitđi, “‘Alī Kuṭnī maldārdur, bahīl-dür, anuñla bir oyuncuğ oynamağ geregem” dđdi. Durdı, kızıyāne don geydi, sağal dağındı, taylasān büründi. Meger oldem ‘Alī Kuṭnī ‘avratiyla ceng eylemiş. Ev kapusına maşlağatçı isteyü çıkdılar. Dalla’yi gördiler, kızı sandılar. ‘Alī ilerü geldi, selām vērür, eydür, “É kızı! Kerem edüñ, emenüñ, eve girüñ!” dđdi. Dalla eve girdi, gördi tecemmül çok. Dalla bir yerde oturđı. ‘Alī eyitđi, “Benümile zenüm arasında hākim-lik eyle, hağ buyur, baña buyur!” dđdi; “Benüm üzerümde ne hağkı çıkarsa, véreyim, atası evine göndereyim ki avına” dđdi. Dalla eyitđi, “Sākin ol! Evvel-be-evvel dđ ki mācerā nedür, aña göre söyleyelüm!” dđdi. ‘Alī Kuṭnī eyitđi, “Köyde-yidüm, bir semiz kızı getürdüm, biryāncıya vērividüm ki biryān edeler getürel, yéyevüz. Bu harkā biryānı Dallaya vemiş” dđdi. Dalla eyitđi, “Bu kızıyede bu kedbānūnuñ suçı yoğdur” dđdi. “Zirā Dalla Bağdādı bitamāmihi süpürür, kimse elinden sıçrayub ‘Ben süprülmezem’ demez. İstığfār eyle, rāzī ol, kedbānūyla görüş, kızı nolur, kızından çok nesne yoğ” dđdi. Andan eyitđi, “Ben bir afsün bilürem, okıtıcak hiç țarrār hiç mekkār kār étmez” dđdi. ‘Alī vü zen āferīn okıdılar. Ol vağt gördi ki Dalla şuffa altında bir zīzemīn var. “Şunda girelüm, hužūrıla oturalum, afsünümü okıyayın, āmīn dēñ, mü’eşşir düşsün” dđdi. “Na’am” dödiler. Cemā’at tamām ol zīzemīne girdükde durđı, kapuyı üstlerine daşra-dın bağladı, üstüne kuful urdı, kilidini sıdı. Kızları yol-larda müteraşşid durub-dururlardı. Çıkdı haber étđi. Üşegeldiler, ol evi ellediler, harāb u yebāb koğılar, yürüyü-vērdiler. Kuṭnī bir dem oturđı, gördi kızı-yi mu’azzim belürmez. Çağırdı, “Yā kızı! Yā kızı! Kapuyı üstümüze neyçün yapduñ? Aç, çıkalum, hağkuñı vérelüm!” dđdi. Nekadar çağırđısa nāfi’ düşmedi. Bir gün bir gece zīzemīnde yatdılar. İkinci gün koñşı-lardan bir kimse hācete vardı, evüñ kapuların açuğ buldılar, zīzemīn kapusını muğfal buldı, içerüdin āvāz eşitđi. Kapuyı sıdılar, mağbūsuları çıkdı, evi süpürülmüş gördiler. Feryād-künān hālîfe sarāyına vardılar, ‘arz étđiler. Hālîfe eyitđi, “Şübhe-^{B 225a} -süz ‘Alī Kuṭnī bu def’a ölür” dđdi. Andan hālîfe ‘Alī Kuṭnīyi hoş-dil evine göndürđi.

[No. 18] Gine bir gün Dalla durđı, zāhidāne don geydi, boynına tesbīh asdı, Kur’ān-hōnılığıla yüridi. Nāğāh bu hālda giderken hācib oğlanları nişānlamış-larmış, dutdılar, “Dalla-i Muhtāle sensin” dödiler. Ol eyitđi, “É merdān! Ben bir pīre zenem, ‘ālemden fāriğem, Hudāya meşğūlam. Bu ne sözdür ki siz dērsiz?” dđdi. Fi-l-cümle Dalla’yi hālîfeye iletđiler. Dalla hālîfeye şenā okıdı. Hālîfe eyitđi, “Sen bu feşāhatıla bu Müsülmānlar mālını alursın, Tañrıdan koğmazsın?” dđdi, “Üş giriftār olduñ, neylersin?” dđdi. Dalla eyitđi,

“É emīrelmü’ minīn! Sen piser-i ‘Abbās ibn-i ‘Abdu’lmuṭṭalib-sin.

Baña zulm eyleme! Pencāh sāla bīçāre-yem,

çok günāh-larda bulındum ola.

İllā bu günlerde tayibem, ‘ibādete meşğūlem,

andan gerü benümüçün herne’yi begenürseñ rāzī-yem”

dđdi. Hālîfe bu sözi eşidicek gümana düşđi: “Şāyed rāst eydür ola, günāha girem” dđdi. Dalladan ‘özür diledi. Nāğāh bu eşnāda Fazl u Yağyā girüb geldiler, Dalla’yi gördiler, eyitđiler, “É mel’üne! Giriftār olmuş-sın elhāmdalillāhi” dödiler. Andan hālîfeye eyitđiler,

“Biz taḥkīk étdük ki bu Dalla-dur. Gümānumuz yoḡdur. Sakın, seni cerb-zübānlıḡıla bu mel’üne aldamasun!” dédiler. Andan ḡalīfe buyurdu Dalla’yi baḡladılar, dögmeye başladılar. Dalla yüzün göge dutdı, eyitdi, “İlahī! Seyyidī! Mevlāyi! Bu günāhı bu ḡul-laruḡdan sorma! Bu dilīrlık ki éderler ḡelāl olsun!” dédi. Ağacı yéyübildüḡince yédi, ikrār étmédi. Żurüb ḡaddan geḡdi. Anı – oldem buyurdu – ḡaldurdılar, dāra iletdiler, “Yā Müsülmānlaruḡ mālını vér, yā zinde berdār ol, ölince anda asıl-dur!” dédiler. İkrār étmédi, vérmedi. Fermān mücibince Dalla’yi zinde berdār étdiler. ‘Alī Ḳuṭnī geldi geḡerdi eyitdi, “É mel’üne! Giriftār olmış-sın” dédi. Dalla eyitdi, “Gel é bir ḡuzudan ötürü ‘avratına ḡalāk véren müdbir!” dédi. “La’net ber-tü bād!” dédi, “Sendāḡı ādemī-misin, ādemī-ye gülermisin?” dédi. ḡalāyık gülişdiler. ‘Alī ḡacīl oldı. Çün öyle vaḡtı oldı, ıssı oldı, ḡalk daḡıldılar, mü’ekkel-ler uyıldılar. Dalla gördi bir ḡişi deveye binmiş durur, gendüyi teferrüc éder. Eyitdi, “É yigit! Beni ḡalīfe öldürür. Ben aḡa nesne vérmezem. Eger sen beni and içüb inandurursaḡ ki mevcüduḡ nişfına ḡānī’ olasıḡ, nişfını ḡızuma véresin, saḡa ‘alāmet déyeyim, var ḡıkar!” dédi. Ol er eyitdi, “Fermān senüḡ” dédi. Ḳavul berkitdiler. Andan Dalla eyitdi, “Üşbu küḡe-nüḡ ilerüsünde bir sırḡalı mescid vardur. Anuḡ mihrābı ardında gömülmüşdür. Var ^{B 225b} ḡıkar al!” dédi. Ol er eyitdi, “Devemi nédeyin?” dédi. Dalla eyitdi, “Şunda ḡökeri-ḡonıdasıduḡ?” dédi. Ol er deve-sini ḡodı vardı, maḡlab isdeyü-gitdi. Dalla-nuḡ ḡızı ḡāzır-ıdı, deveyi aldı, eve gitdi. Ol er maḡbün maḡrüm maḡzün geldi, “Ḳanı devem?” dédi. ḡavḡā ḡalebe étdi, müvekkell-ler uyandılar, “Nolduḡ?” dédiler. Eyitdi, “İşbu asılı-duran ‘avrat ne ‘avratdur? Devemi oḡurladı” dédi. Müvekkell-ler ol eri ḡalīfe ḡatına iletdiler. Söyledi, ḡalīfe güldi, “Maḡlab ‘ışḡına deveyi yéle vérmiş-sin” dédi. Andan ḡalīfe ḡācib-i şehri oḡudı, eyitdi, “Bu mel’üne dārdayiken daḡı fesādını ḡomadı. Anı bir şandūka ḡoy, mihter-i mellāḡāna sımarla suya vérsün!” dédi. Vardı, buyruk mücibince Dalla’yi indürdi, bir şandūka ḡoydı. Mihtere sımarladı, mihter şandūkı gemiye ḡoydı. Gemi su içinde yürürken Dalla söyledi, “Nevbahār u Gülbahār u ḡuceste! Bu ne yérdür, düş gördüm olamı?” dédi. Mellāḡlar bu samrudı éşitdiler ḡorḡdılar. Eyitdiler, “Bu ma’rūflardan bir ḡişiymiş, bunu ḡarḡ étmézüz” dédiler. Şandūkı açdılar, Dalla’yi ḡıkarıldılar. Ḳaḡırdı, “Kimlersiz? Ben bunda nisterem?” dédi. Eyitdiler, “ḡācib buyruḡı-dur, ḡalīfe buyruḡı-dur seni ḡarḡ éderüz” dédiler. “Evet ne günāhuḡ varını bilmezüz” dédiler. Dalla secdeye vardı, eyitdi, “Yā Rabbi! Oḡlumı ḡaḡḡıla dutma! Ol baḡa dārū-yı huşber vérdi ki beni ḡarḡ éde. Bī-şek peşimān olısar, hele ben aḡa yavuz du’ā ḡılmazam, şalāḡın dilerem” dédi. Mihter-i mellāḡān bu münācātı éşitdi ditredı. Eyitdi, “Bu ulu işdür, şehir ḡācibinüḡ anasını néce ḡarḡ édevüz?” dédi. Hemāndem Dalla’yi eve iletdiler, ev cemā’atına dédiler ki “Māder-i ḡācibdür, saḡlaḡ ḡoş dutuḡ. Ḳaḡımış, ḡarḡ buyurmuş, yarın peşimān ola, iledem, ḡil’atın alam” dédi. Şabāḡ mellāḡ ḡācib ḡatına vardı. ḡācib sordı, “Dédüḡümü étdüḡmı?” dédi. Mellāḡ eyitdi, “Étdüm” dédi. ḡācib eyitdi, “Zihī! ḡayf! Bu ḡalīfe buyurduḡı buyruk ne buyruḡıdı! Müsülmānlaruḡ bunca mālı telef oldı” dédi. ḡācib durdı, mellāḡlarla ḡalīfe ḡatına vardılar. Bu yaḡa Dalla zen-i mellāḡa eyitdi, “Baḡa bir pāre kāḡıdıla devāt u ḡalem getür!” dédi. Zen-i mellāḡ vardı buldı getürdi. Dalla yazdı ki “Mihter-i şarrāfān! Ol ḡodugum biḡ dīnārı bitı iledene véresin i’timād ḡılasın! Vesselām!” Andan Dalla bu mektübı zen-i mellāḡ eline vérdi, “Var, bu vuşulı ^{B 226a} mihter-i şarrāfāta ilet, saḡa bu biḡ dīnārı vérsün, al gel, senüḡdür. Eve varıcaḡ senden daḡı ‘özürler dileyem” dédi. Zen-i mellāḡ kāḡıdı aldı, sevinü sevinü ol mihtere vardı. Bunda ev ḡālī ḡaldı. Dalla durdı, evi süpürdi yüriyü-vérđi. Bu ḡarafda ḡācib mellāḡlarla dīvāndan ḡııkıcaḡ mellāḡlar eyitdiler, “Sebük-serlik édüb anaḡı ḡarḡ eylemedük” dédiler. “Diri-dür, üşde evde oturur, bize ḡil’at gerek” dédiler. ḡācib eyitdi, “Benüm anam yoḡdur, dédüḡümü neḡün étmédüḡüz?” dédi. Bular bu

kelimâtda-yiken mellâh evinden haber geldi, "Dutsak kaçdı" dèdi. Dağı evde bulduğın apardı" dèdi. Bu haber halîfeye yètişdi. Halîfe hâcibe hışm ètdi, eyitdi, "Üç günedegin Dalla`yi bulmazısañ, anuñ yèrine seni berdâr éderem" dèdi. Dalla evine vardı, kızlarına eyitdi, "İmden gèrû bize Bağdâdda durmak olmaz, gidelüm, cânumuzı mâlumuzu kırtaralum!" dèdi. Andan yaraqlandılar, şūher ü benât u ahtân ve aşhâr u müte`allikât ve hânümânıla Mışra gitdiler, anda vardılar muķîm oldılar.

[No. 18] Gine bir gün Mışırda gönli oldı ki bir şîrîn-bâzlıcaķ éde. Çıkdı, gezerken bir `Alevî evine girdi. Âbdestiçün su diledi. Bu `Alevî Bağdâddan gelmişidi, Dalla-nuñ vaşfin vaz`ın eşitmişdi. `Avratına eyitdi, "Şol namâz kılan `avratı ben gelince sakla!" dèdi. Daşra çıkdı, on kuvvetlü gişiyi buldı, tamâm silâh geyürdi, evde penhân eyledi. Çün dün yarusı oldı, `Alevî gördi ki yèdi gişi ev kapusına geldiler. Dalla durdı, kapuyı açdı; anlar içèrû girdiler, evi süpürmege başladılar yüklendiler gitdiler. `Alevî nesne dèmedi, arķuncaķ ardlarınca vardı, gördi ki kıanda vardılar. Gèrû geldi, eve girdi, epsem oturdı. Bir demden ol yèdi gişi gèrû geldiler ki bakıye bulduklarını apara-lar. `Alevî haykırdı, ol on gişi çıkdılar, kamusını dutdılar. Şabâh olduķda `Alevî durdı, `azîz-i Mışır kıatına vardı, ol halkı bile iletdi. Hâl-larına bakdılar, andan Dalla-nuñ evine vardılar. Mâlhâ-yı rüy-ı zemîn bir yèrde yatur gördiler. Oldem Bağdâda bitı yazdılar, "Kimsenüñ yitügi varısa, gelsün, `alâmet eyitsün alsun!" dèdiler. Hukûķ ödendüģinden şonra ^{B 226b} Dalla`yi vu cemâ`atını oda yandurdılar, şâfe-sini istîşâl ètdiler, dâyrini kaç` ètdiler, halk u `âlem anuñ şerrinden kırtuldılar. Hâķ Ta`âlâ kıarrârlar fitne-sini Müsülmânlardan ırâķ dutsun!

Ve âferîn mü`ellife vü kâtibe vü kıariye vü şâmi`e vü râviye vü hâmile vü şâhib-i kıtâba olsun.

Âmîn, yâ Rabbi`l-`âlamîn.

The Story of Dalla the Trickster (Dalla-i Muḥtāle), and Her Adversaries
34th Story from the *Book Relief After Hardship* (Ferec ba‘de ş-şidde)
(Ms. Budapest 213a–226b, copied in Edirne, 1451)
Helga Anetshofer

^{B 213a} The storytellers have narrated that during the time of Hārūn ar-Rashīd (r. 786–809) there was a masterful astrologer. One day a man and a woman came to him and said, “Something strange has happened to us.” The master said, “Tell us, let’s hear it!” The man said, “I married this woman, and took her in my home. ^{B 213b} She was with me for six months. I then desired to travel to the Hijaz. When I was ready to depart the woman said to me: ‘I have a feeling that I am pregnant. Where are you off to leaving me behind like that?’ I just bid her farewell and set out on my journey. I was gone for four years. Now I came back and noticed that she had not yet given birth, and a child was moving in her womb! This is a chaste woman. You will hopefully tell us that this is a good sign?” The astrologer picked up the astrolabe and read her fortune and said, “Good God (There is no striving against fate!)” “What is it?”, they asked. He said, “Soon a child will be born. As soon as she leaves her mother’s womb she will be able to sit, to laugh, to speak, her teeth will be grown in, and she will (eat and drink?) food and beverages. Many disasters will happen because of this girl, people everywhere will be perplexed by her. She will live for seventy years, and gather many riches. In the end a believer will kill her and appropriate her belongings.” The man and woman were sad. The man died a month later. The woman gave birth to a girl and died, too. What would the little girl need a mother for? She was already sitting nicely, eating, laughing and speaking. People were dumbfounded. Then the girl grew up. When she was twenty years old, she was very pretty, could recite the Quran, and was learned and eloquent. Whenever someone wanted to marry her she would say, “If you want to marry me, you need to be more accomplished than me.”

It happened that a good-looking accomplished young man from Khorasan came and aspired to marry the girl. He disputed with the girl (as she questioned him to determine his suitability for her), and got her to respect his accomplishments. At that point the girl said, “If you want to marry me show me a skill that I don’t have. Then we will see to the rest.” The Khorasani man said, “Tomorrow put on your chador, come to the bazar, and sit next to the chief of the moneychangers, there you will see my skill.” The next morning the girl came to the designated place and sat there. After a while she saw the Khorasani coming. He was wearing clean clothes, and in his hand he had a piece of cloth and a string. He sat down in the chief of the moneychangers’ shop. He asked the moneychanger, “Do you have Maghribi, Nishaburi, and Kashani gold coins?” “I do,” said the moneychanger. The Khorasani said, “Bring them here, let’s see them!” The moneychanger opened the purse, and poured the coins in front of him. The Khorasani scooped up coins from the pile with both hands, wrapped them in his cloth, tied it, sealed it, and put the pouch in front of him. “Why did you seal it without weighing or checking the coins?”, asked the moneychanger. The Khorasani said, “Do you have Khorasani gold coins?” The moneychanger said, “I do.” ^{B 214a} The Khorasani asked, “For how much do you sell them?” The moneychanger said, “I sell one *dinar* (gold coin weight) of Khorasani coins for 5½ *dang* of Maghribi, Nishaburi, and Kashani gold coins.”

“Go, sell it to someone else!”, said the Khorasani and got up and went. The moneychanger grabbed him by his skirt and said, “Are you a robber? Did you come to plunder the city of Bagdad?” The Khorasani said, “Master (*khoja*), I have withdrawn from this transaction. What do you want from me?” A crowd of people gathered around. The moneychanger tore his collar and put dirt on his head (in desperation) and said, “Those gold coins in his hand belong to me! He took them from me, and is now going away.” The Khorasani said, “This man must be crazy! I wanted to do a transaction with him that would have been beneficial for him. I regretted it when I saw that I would not gain any profit. I don’t know what he means. My property with my seal is in my sleeve (purse).” The moneychanger called out (for justice). The people said, “Go to the caliph!” They went to the caliph. The Khorasani bowed humbly, praised him and said, “I am not from here, I am a merchant. I came from Khorasan. I have some capital, and want to return to Khorasan. I decided to change my capital to Khorasani gold coins. This man showed me gold coins, he wanted to deceive me and take my gold. I did not agree to that and gave up the idea of exchanging my money. I don’t know what he means.” The moneychanger said, “The gold that he calls his capital is mine. He did all sorts of things with me.” The caliph said to the Khorasani, “What do you say to that?” The Khorasani said, “I weighed my gold at home. I know the number of coins and its weight. Let the moneychanger come and tell you the coin number and weight! Or rather let me tell you the number and weight. Then it will become clear that the moneychanger is only guessing, and right is on my side.” The moneychanger agreed to his proposal. The Khorasani said, “The (weight of the) gold coins is 101 dinar and 4½ dang; the number is 33 Maghribi, 110 Kashani, and 25 Nishaburi.” He opened his purse and put it in front of the caliph. The caliph ordered the coins to be weighed and counted. It was exactly as the Khorasani had said. The caliph spoke friendly to the Khorasani, had the gold handed to him, and commanded that the moneychanger be hanged. They interceded on his behalf, saved him, and collected a fine of 1000 dinar from him.

The girl’s name was Dalla. When Dalla saw this skill of the Khorasani’s, she consented, and became his wife. The Khorasani had a lot of money that he had acquired with his craft. His name was Muḥtāl (the Trickster). He taught Dalla his craft, and she became Dalla-i Muḥtāle (Dalla the Trickster). Dalla had three daughters with this man. She married each of them off to a cutpurse. They became a clan, and caused distress ^{B 214b} to the whole city of Bagdad. Everyone was wary of them. There was no one left in Bagdad who had not suffered at their hands in one way or another.

It was Dalla’s habit to dress like a devout woman, wear prayer beads around her neck, and walk with back bent over and a stick in her hand. When she came to a big door she would knock. Someone would come out and ask what she wanted. She would say, “I am a Sufi woman, it is prayer time, direct me to a little spot where I can perform my prayer and make my devotions.” The palace folk would courteously take her in, and show her to a room to pray. She would perform the prayer, and then recite five to ten verses from the Quran in a beautiful voice. She would thus distract the people, and then carry off whatever she could easily get her hands on. She would then go and inform her husband and daughters about the entrances and exits of that house. They would then go there and clear out the house. They thus tormented the people of Bagdad. The news

reached the caliph that some woman has appeared who was doing suspicious things. The caliph said to the people in charge of the city, "Can you not capture her?"

[No. 1] One day Dalla left her house, entered a street and saw a grand palace. She came closer and saw that it had a big door with a silver ring knocker, and a baldachin hanging over it. The space in front of the door was sprinkled with water and swept clean. There were raised platforms (*şuffa*) to sit on, sprinkled with water and furnished (with carpets). A black eunuch was sitting there. He was asleep. Dalla entered the palace quietly. In the court of the house she saw a slave girl of unmatched beauty. She was flanked by about one hundred slave girls. When Dalla saw the girl she thought it was a houri from paradise. She went to her, greeted her, sat down, and recited five verses from the Quran. The slave girl almost lost her senses from the beauty of Dalla's voice. She descended from the sofa (*taht*), embraced Dalla and was friendly to her. Dalla sobbed loudly. The slave girl said, "Oh mother, why are you crying?" Dalla said, "Child! Do you know who I am? You were little when I left your house, I went to perform the hajj; when I arrived (in Mecca and Medina), I wanted to live close to the prophet and stayed there. This year I came back." The slave girl said, "Tell me who you are!" Dalla said, "I am your father's sister. And I am very ashamed that I didn't take good enough care of you. From now on I want to be at your service, if God lets me!" The slave girl said, "You are like a mother to me. Ask of me whatever you need!" Dalla said, "The only thing I want is to see your face. I am an old woman, I have renounced the world." The slave girl said, "You have to tell me something that you want!" Dalla stepped forward, ^B ^{215a} kissed the girl's hand, and said, "I will tell you in private." The slave girl ordered everyone to leave. Dalla said, "I wish I were never born, or I had died a miserable death at the hajj, so that I would not be forced to ask this of you." She cried and went on, "I don't know what to say because I feel so ashamed." The slave girl said, "Don't be ashamed, don't worry, tell me!" Dalla said, "Oh daughter, I am an old woman, I have plenty of riches and goods. But there is something that worries me day and night. The problem is that I have a son – in Bagdad today there is no young man as beautiful as him. He is eighteen years old, he also has wealth, and is skilled and well-mannered. One day he saw you and fell in love with you. He sent me to you, he wishes you to have mercy on him and show yourself to him once. This might calm his burning love. «Everyone who helps a believer to find comfort» (hadith) – it is as if they bring a dead man back to life. What harm could it do you if you save a young man like this from death? Hopefully «God Almighty will also help you one day when you are in dire straits» (hadith continued). If you don't let him see you, this young man will certainly die from yearning for you. His blood will be on your hands." When the slave girl heard these words she said, "Oh mother, no one has ever made such a proposal to me, and no one ever will. But since I have seen your sorrow I feel sorry for you and your son; I will show him my face once, maybe it will please him, and I will have done a good deed.' She got up and went into the house, put precious clothes on, adorned herself with gold, gems and jewels, put 100 dinar in a purse, came out and put it in front of the old woman. "This is the reward for you (for taking the trouble of walking here)." Dalla said, "Oh my daughter, you shouldn't have! I would sacrifice the lives of a thousand mothers for you. If you take the trouble and go to that unfortunate one it will be better than a thousand gifts." The slave girl got up, covered herself with an old chador, and walked out the door

with Dalla. The door-keeper thought it was a slave girl running an errand. Dalla took the slave girl to the bazar. There she saw a pretty young cloth merchant sitting in his shop. She said to the slave girl, "My son is the one sitting over there. You stay right here, I'll go to him and bring him the good news." Dalla came, greeted the young man and blessed him, and put him at ease with her eloquence. Then she said, "My son! I have a pretty daughter. One day she saw you and fell in love with you. ^{B 215b}

I wish you would let her sit with you for a bit.

How much longer does she have to sigh yearning for you?

Let her feast her eyes on you for a moment,

May his lance (penis) then strike (her), and pass through the coat of mail.

But keep this a secret, because I am a devout woman. I have performed the hajj and pilgrimages three times. Everyone in Bagdad knows me, I was forced to do this out of necessity!" The cloth merchant said, "Your wish is my command, I am happy to oblige." Dalla got up and brought the girl. The cloth merchant took the girl, and went with her to the upstairs room of his shop. They sat down and talked. At some point they wanted to go to bed. They took their robes off, left them with their mother (i.e. Dalla), went to bed, lay down and slept. Dalla gathered together whatever she could find of the man's and the girl's robes, fabrics, money and goods, took it, and left. She locked the door on them, went home and sat in leisure. The young cloth merchant got up and asked the girl, "Where is your mother?" The girl said, "Is that woman not your mother?" The young man said, "How can she be my mother?! She is your mother." They argued back and forth, then the sounds of wailing began. The cloth merchant picked the lock to open the door, went out and found his shop robbed. People crowded around, and said, "Dalla did this!" They said, "How is this the poor girl's fault?!" and found some worn old clothes and a chador for her. She put them on, veiled her face and went home. The *hajib* (governor) of the city came, took the cloth merchant with him and brought him to the caliph. The cloth merchant told the caliph what had happened. The caliph said to the city's hajib, "Find Dalla! She did this." The hajib got on his horse and searched the city of Bagdad together with his assistants and helpers. They didn't find a trace of Dalla. They told the caliph, "We couldn't find her." „Keep looking, but harder this time“, said the caliph, „so that you will find that damned woman, God willing!“

[No. 2] Another day, after some time had passed, Dalla went to the bazar. A washer recognized her, grabbed her and assaulted her. People crowded around them. Dalla remained quiet, she didn't say a word. As soon as the crowd thinned out a bit she started crying, looked to the sky and said, "Oh Lord! Don't hold my son accountable for this. He is delusional. I am afraid he might kill himself." When the people heard that they grabbed the washer punched and kicked him in the face and body until he fainted. When Dalla noticed that the washer was unconscious she cried out, "Don't hurt my son!" The people retreated. Then she said, "He has gone mad. Take him to the asylum! ^{B 216a} Let them give him a potion and bind his hands and feet, so that he cannot hit and kill me, himself, or anyone else." The people came together, tied the washer up, and took him to the asylum. They put a yoke on his neck and stretched it. They gave his clothes, his turban, and his shoes to his mother (i.e. Dalla). She said, "These were bought with money from the yarn that I had spun. I will safeguard them and give them back as soon as he comes to his senses." With this trick Dalla slipped away from the crowd, went

home and sat in leisure. The asylum caretaker would beat the washer every day, and force him to drink the potion. The washer would protest, "I am not crazy. Tell the hajib to come and see what I am being subjected to." Then they would beat him even harder. After things had continued like this for a while it so happened that an acquaintance of the washer came to visit the madmen in order to entertain himself, when he saw the washer in that state. The washer beseeched him and told him what had happened, "Dalla has gotten me into this situation. For God's sake, tell the city's hajib, let him come, see what I am going through and save me from this torment!" His friend brought the hajib. The hajib set him free, took him to the caliph and he explained what had happened to him. They all laughed and said, "There is no other in the world like this damned woman!" Then the caliph said to the hajib, "Maybe you can capture her after all?"

[No. 3] Another day, after some time had passed, Dalla went out again. While she was walking through the streets in disguise a muleteer recognized her and grabbed her. She said, "Oh free man! Do you not fear God? I am an old woman, just going my way, you probably mistook me for someone else." The muleteer said, "You damned woman! Your act and your trick is not working on me. I have caught you, and am taking you to the caliph right away." Dalla said, "Here you go, 10 dinar for you. I will also give you a mule, come and get it, and then let me go!" The muleteer said, "Fine, 10 dinar cash in hand, and I'll get a mule, too. There is no harm in that. May others deal with her, I don't care." Dalla led the way and the muleteer followed her on his mule. They came to a bazar and ended up in front of the house of a barber-surgeon. Dalla said to the muleteer, "You stay right here, this is my door, let me go in and bring the mule out." The muleteer stayed there. Dalla said to the barber, "The boy on the mule there is my slave. All his upper and lower teeth hurt. But he is afraid of the forceps. Here you go, 1 dinar for you. Pull his teeth, so he will be relieved from his pain. Indeed, he is crazy, he does not know what is good for him. He will say a lot of garbled nonsense. Pay him no mind!" The barber immediately told his apprentices to get the muleteer down from his mule, they extracted six teeth from the upper and the lower rows. They cauterized the wounds with (hot) olive oil. Meanwhile Dalla yelled, "Don't let his shirt, his turban, ^{B 216b} and his girdle get splashed with blood, hand them to me, I will keep them safe. They gave them to her, and she carried them off. The muleteer had fainted. When he regained consciousness he picked up his teeth, and went to the city's hajib. The hajib took the muleteer to the caliph's palace. They had him tell his story. They marveled at what he said and dove in the sea of amazement. Then the caliph summoned his men and commanded, "Look for Dalla high and low. Show no mercy when you find her!"

[No. 4] Another day, after some time had passed, Dalla was walking in the Karkh neighborhood of Bagdad. She saw a blind man, clad in rags, happily sitting there. She went to him and said, "Do you have change for an *akça* (silver coin)? If you do, give me change for three quarters of the *akça* and keep the rest for yourself!" The blind man said, "It's alms for the poor, what harm would it do to give me the whole *akça*?" So she gave him the *akça*. She inspected the blind man closely, and could tell that he had some money. She followed him for a few days. One day she saw him safely putting away a Frankish florin (gold coin struck from 1252 onwards in Florence) in his coat.

Dalla didn't say anything. She came home, instructed one of her daughters on what to say and took her to the blind man. Then she herself stepped forward, grabbed the blind man, and said, "You despicable man! You useless husband! You have abandoned and forgotten me and your daughters and disappeared. What did we ever do to you? What have we done wrong?" The daughter also came and said, "My dear father!", and hugged him from the side. Dalla said, "How weird is this! There are people who leave their home and family, clad themselves in old rags, and beg, even though one hundred people could live on their alms, they live on the alms of other people. It is not good to abandon your goods and chattels, your wife, your children. Get up, let's go home!" The people crowded around them, and said, "What is going on?" Dalla said, "That is my husband. I have three daughters with him. One day he got angry about something trivial, and off he went. Today I found him here. He is so wealthy, nothing comes close to it. Talk some sense into him!" The people said to the blind man (in Persian), "*Don't do that!*" The blind man said, "I have never married." Dalla said, "You obviously want to run away from me. Get up, let's go to the qadi and have you sign over your property and goods to me! I can manage without you. Can someone who has gotten used to begging ever change his ways? You can go wherever you want. But I don't want to lose what is rightfully mine. If you die your heirs (lit., heritage-eaters) will eat me alive!" ^{B 217a} The people said, "Blind man! What are you doing? Your fortune has come at last. Don't spurn it! You really lucked out! Are you crazy?" The blind man thought to himself, "This woman has probably mistaken me for someone else." Then he said to the people (in Persian), "*As you command!* But my condition is that I will not be scolded any more the way I just was." Dalla said, "We know your value now. From now on we will treat you well. We will not do anything at home that you do not approve of." She helped the blind man up, held his hand tightly, and took him to her home. When they came home, everyone rejoiced, and they all crowded around him. A slave girl brought a basin and a ewer, sat down and washed the blind man's hands and feet. Then Dalla said to her youngest daughter, "Go and get your older sisters, they need to come. Tell them that I found their father and brought him here. Let them come and kiss his hands!" When the blind man heard these words he feared that the oldest daughter would come, notice that he was not her father, and they would throw him out, and everyone present would laugh at him. When the oldest daughter came she said, "My dear father!", threw her arms around his neck and said, "Why did you forget us?" They sat down, brought a set of clothes, and got the blind man dressed. He could tell that they were precious clothes, he put them on, but he was reluctant to take off his old clothes. At that point Dalla said, "My daughter! Your father's ragged garment is blessed, it is the robe of poverty. I found him in this garment. Keep it clean, fumigate it with incense, perfume it, and put it in the Frankish chest. Put a lock on the chest, and give the key to your father. He will guard the key well." Then the blind man put on the robe of honor. He crouched down, sat on a small carpet, leaned back against a cushion, and shouted a series of orders to (the slave girls) Gülbahār and Nevbahār to do things in this way and that way. Whoever saw him like that would think he was the owner of forty race(horses). Then the dinner tray was served, with helvas and quails (cf. Arabic *mann wa salwā*, e.g. Q 2:57), and delicious beverages. Dalla would put each bite with her own hand into her darling husband's mouth. When night fell they brought silken bed-clothes, and laid the blind man down on them. Soon after he said to Dalla, "Come here, let's sleep together!" Dalla

said, "I cannot sleep with you, go sleep with whoever you have been sleeping with so far!" She said it as if she were holding a grudge against him. The blind man said, "I made a mistake. I will never do anything without your approval again." Dalla said, "That's good, it's your decision. But today when I saw you all of a sudden my ligaments loosened, my limbs started trembling and my (menstrual) flow started. We have to wait for a week." ^{B 217b} The blind man said (in Persian), "*That's all right.*" For a week they slept separately. Dalla pampered him more and more every day. On the seventh day the oldest daughter came and said, "Father! Go to the jewellers' bazar, and buy two rubies of full standard for me, each of them should be worth more than 1000 dinar. Here are the gold (coins), take them with you!" Dalla opened the purse, and poured the coins in front of him. The blind man tossed the dinars playfully in the air, then they put them back in the purse. The blind man said, "Why should we take the gold to the market right away? Let them bring and show us the pieces, if we like them, we'll send for the gold at home, and have it brought." They agreed that was the right thing to do. Then they dressed the blind man up with precious robes of honor. He went to the bazar escorted by slave boys, and came to the shop of the chief of the jewellers. He greeted him, came in and sat down. The chief of the jewellers treated him with utmost respect, and they all sat down. Dalla sat in front of him, the slave stood behind him and watched over him. When the jeweller saw this splendor he almost lost his senses. He said, "Let us know how we can serve you!" The blind man said, "We need two rubies of full standard. We shall pay any price that you ask for." The jeweller opened the chest and took out two beautiful precious rubies, and showed them. The blind man said, "We need better ones." He showed them two more. The blind man demanded even better ones. The jeweller sent a slave boy home and said, "Bring the two rubies that are at home!" Thereupon Dalla said to the blind man, "It will take a while until the boy is back. This transaction will take longer. It's hot in here, you are sweaty, take off your robes, give them to the boy to hold, relax, as if you were sitting in your own home." The unfortunate blind man took off his garment and his turban, and was then in his shirt and cap, like everyone else at the bazar. The slave boy immediately took the items and went home. Then the jeweller's boy came back bringing the two rubies. The blind man's assistant inspected the rubies on the blind man's behalf, and the blind man liked them. "How much do you want for your merchandise?" The chief of the jewellers said, "I bought them for 1100 dinar." The blind man said, "We are ready to pay 1000 dinar." He gave the rubies to Dalla and said, "Go, and show them (to the girls); in case they like them bring the gold here, so that I can go home, too." Dalla took the gems, went home and rested. Then they burned the ragged garment. It turned out there were 500 Maghribi (gold coins) of the best standard in it. ^{B 218a} Meanwhile the blind man, after he had sat waiting for a while, moved the cushion he was leaning on under his head, and got ready for a nap – but see what happened then! The jeweller said, "Enough with the waiting! Where is your house?" The blind man said, "I don't know where it is. The slave will be here any minute now, he knows where it is, don't rush!" The jeweller lost his temper and shouted, "Where is your slave?" The blind man said, "I don't know." The jeweller got up, grabbed him by the collar, punched his throat, and shouted, "You miserable wretch! What do you mean I don't know? Who will I get my 1000 dinar from?" The blind man realized that they played a trick on him. He tore his clothes, and shouted (in Arabic),

“How unfortunate! What a catastrophe! Where will I find my ragged garment and the 1000 dinar?” The jeweller said *“You despicable thief!*

Who saw your ragged garment or your gold?

(in Persian) But you took away my jewels!

Meanwhile a great tumult arose, and they kept beating the blind man. The blind man kept shouting, *“My ragged garment! Help! My 1000 dinar!”* The city’s hajib arrived. The jeweller told the hajib what had happened. The hajib said, *“It’s not the blind man’s fault. Dalla did this!”* Then he ordered that the blind man be on a mule, and take him to the caliph together with the jeweller. Each of them told their story to the caliph. The caliph laughed and said, *“The jeweller shall let the blind man go. He is also to be pitied. He also lost 1000 dinar. Dalla has ruined him. What should be done now? Let them look for her and find her. As soon as she is found I will get you your money back.”*

[No. 5] Another day, after some time had passed, Dalla dressed up in precious clothes, adorned herself, and went to the market. She had taught one of the slave boys the cutpurse’s craft – that boy she took with her. She entered the shop of a respected cloth-merchant, greeted him, and he greeted her back. Then she said, *“Oh master, I am going to do something with you. But at this point I need two precious cloths.”* The cloth merchant was embarrassed by the woman’s lewd and impudent words. Immediately he displayed the cloths for her. Dalla picked sixty pieces of cloth. While they were speaking, she made her mouth-veil slide down in a movement, and showed the cloth merchant her face. The cloth merchant was roused. Then she gathered up the cloths, gave them to the slave, and sent him home to show them there. At that point Dalla put her hand on his knee, fondled it, and saying, *“I wish I had a husband like you!”*, she kindled his desire. He said, *“I am still unmarried.”* Dalla said, *“What would you think ^B ^{218b} of me being a good wife to you?”* He said, *“That would be nice.”* She said, *“I am afraid I like you, but you may not like me.”* The cloth merchant said, *“I will do anything you want.”* Soon after Dalla said, *“Last night there was a feast at our house, I could not sleep, I feel tired. Don’t you have a little corner where we could lay down for a bit?”* The cloth merchant said, *“I have a good place, let me go there and set it up.”* He sent a slave for sweetmeats and helva; he himself went to a private room inside the shop, to clean and sweep it, and spread a carpet. Dalla found herself alone in the shop, she got up, locked the door, and shut him up in the room. She grabbed whatever she found and left. The seller, after setting up the room, called her, *“Come, my mistress! I have the room ready!”* There was no answer, he got up to leave the room, but he found the door locked. He cried for help. They came and opened the door. He saw that she had emptied his shop. He cried, *“O Muslims! Who has seen such a woman? She came and stripped my shop bare. She also took merchandise worth 1000 dinar.”* The people of the bazar quickly spread out looking for her, but they could not find the woman he had described. The hajib was informed. He came, scolded the cloth merchant, and took him to the caliph to tell his story by himself. The caliph and the boon companions were amazed and said, *“What measures need to be taken to apprehend this damned woman?”*

[No. 6] Another day, after some time had passed, Dalla went out. Her daughters all shouted, *“Bring us jewelry!”* Dalla said, *“All right, I’ll see to it.”* Then she wrapped 1000

dinar of Magribi gold (coins) in a cloth, tied it up and sealed it; and wrapped 1000 dinar of rice corns in another cloth and tied it. She took both pouches, dressed up nicely, covered herself with a chador, and went to the shop of the chief of the goldsmiths who was very rich. She said, "I am the nurse of the caliph's daughter. She sent me to buy jewelry for her. I brought a lot of gold. If they like something, I will pay you in gold." The goldsmith opened the chest and took out jewel-encrusted necklaces filled with ambergris; jewel-encrusted bracelets; anklets; earrings; necklaces; strings of pearls; and neck chains hanging below the chin (attached to the sides of headgear). He displayed them before the nurse, and named a price. The nurse asked (for a lower price); they agreed on a sum. The goldsmith noticed that, according to his own calculation, he was going to make a profit of 200 dinar. He rejoiced and said in his heart, "Oh course (of events), we kissed your hand! (?)." How could he have known that his subsistence (lit., spring-herbage) (?) was being cut off at the root! Dalla opened her gold purse and showed the goldsmith the gold. The goldsmith weighed it and counted it. There were 1000 Maghribi (gold coins) of the best standard. He put them back, sealed the purse, and gave it to Dalla. Dalla took the money, deposited it back as security, and said, "I shall go, if they like it, fine. The jewelry will be ours, the gold will be yours. If they don't like it, I'll bring the jewelry,

I'll take the money back | and no harm will be done!"

The goldsmith agreed, thinking, "I have the security deposit after all; ^{B 219a} why should I care?" Dalla took the jewelry, went home and sat in leisure. When the time of the afternoon prayer arrived, and the nurse had not come back, the goldsmith said, "Apparently the jewelry was to their liking, now the 200 dinar are ours." He put the purse in front of him, opened it and saw that it was nothing but rice corns. He cried out loudly and lamented. People gathered around him, and the hajib came. The goldsmith told him what had happened. The hajib took the goldsmith to the caliph. The goldsmith told the caliph what had happened. When the caliph heard what had happened he was perplexed, and said, "Oh dear! Alas! Is there no one in Baghdad who can catch this damned woman?"

[No. 7] Another day, after some time had passed, Dalla was again walking in the bazar with her daughters, when she saw the (humorous Abbasid) poet Abū Dulāma (d. 778 or 787–797) riding on a mule. Next to him a slave was walking. He was carrying a purse of gold, and a set of clothes. That day the caliph had given him those as a gift. Dalla followed him, until Abū Dalāma reached his house door, dismounted from the mule, entered his house, and sat down. Dalla saw that the slave tethered the mule in the court yard and left. She untied the mule and gave it to one of her daughters. The daughter left with the mule. Dalla herself remained in the mule's spot; her clothes, her chador, and her boots she had given to another of her daughters. Abū Dalāma sat for a while with some people, and they talked. When the people got up and left, Abū Dalāma got up and went to his mule, but couldn't find it. Dalla said to him, "There is no filthier person in the world than you! Don't you have any fear of God? How much longer will you torment me? Who will take my revenge on you?" When Abū Dalāma heard these words he started trembling and was frightened. "Who are you?", he asked, "I don't know you. What bad things have I done to you?" Dalla said, "I have been serving you as your mule and been putting up with you for such a long time now. Today when God had mercy on me, and

turned me back into a human, you still want to mount and ride me? Why are you still bothering me?" Abū Dalāma said, "In that case, you can leave. I don't want to hear your (reproachful?) words! I have never heard words like that!" Dalla left the courtyard and sat down somewhere. They found a set of clothes for her. She put them on and got nicely dressed. Then Abū Dalāma called Dalla to his side and said, "Tell me your story, let me hear it!" Dalla said, "I am from Basra. There was a sorceress, she was a master of her art. She had done much harm to me. When she was close to death she called me to her side, asked me to forgive her and gave me something in return. This woman's husband was also a sorcerer. He lusted after me, but I ran away from him, I did not succumb to him. So out of hatred he ^{B 219b} turned me into a mule. I was sold again and again, and ended up with you. You made me suffer so much! Now – thanks to the blessed prayer of a well-wisher – God Almighty had mercy on me and transformed me back into a human." Abū Dalāma said, "Please, forgive me!" Dalla said, "I forgive you, whatever transgressions you committed – you couldn't have known!" Then Abū Dalāma ordered that the dinner tray be served. They ate. Then the wine was brought. Dalla said, "I am going to pour the wine for you!" Abū Dalāma accepted. Dalla played the role of the cup-bearer and the boon companion. She told many lies, and made fun of Abū Dalāma (lit., she laughed at his beard and chopped onions). Dalla always carried opium with her. She squeezed a piece of opium into the wine, and gave it Abū Dalāma and his companions to drink. They all lost their senses. Dalla got up, and took whatever she could find that was in the house in terms of money and goods, and carried them off. In the morning Abū Dalāma woke up, and saw what had happened. He got up, went to the caliph and explained the situation to him. In the end the caliph said, "Aren't you a poet? How could it happen that a woman played such a trick on you?" Then he ordered the treasurer to reimburse him for his loss. To the hajib of the city he sent (a letter with) vigorous threats to focus on apprehending Dalla. The hajib ran to and fro (in search of Dalla), but couldn't find her.

[No. 8] Another day, after some time had passed, it happened that the vizier gave the caliph a daughter in marriage, and they had a wedding feast. Dalla's daughter said to her, "This is your lucky day! Why are you still sitting here? Get up!" Dalla got up, adorned herself and turned into a noble lady. She arranged a plate with gold and jewelry, then she went with her daughters and three slave girls to the vizier's house. She put the plate in front of the vizier's wife, said, "Have a happy wedding!", and congratulated them and wished them well. The vizier's wife liked Dalla's eloquence and nobility. She gave her the best seat over all other ladies. Then she asked her, "Where are you from? And who are you?" Dalla told 1001 lies. They said, "Welcome!" Then Dalla said, "Would you permit me to stay with the bride, and my daughter and my slave girls to attend to her?" The lady of the house said, "As you wish." That lady of the house had borrowed ornaments and jewelry from all noble houses, and had put them in one spot. She wouldn't have the heart to entrust them to anyone's care; she wouldn't dare to, thinking, "They were entrusted to me. Who knows what could happen!" Now she gave Dalla the key to that place, entrusted everything to her, and said, "Watch these with your retainers so we can finish all our remaining work without being concerned." Dalla ^{B 220a} said, "Alright," and the lady of the house got busy with her work. Dalla distributed all the valuables among her daughters and slave girls. One after the other,

everyone who received their share made off. Then she took all the remaining gold, jewelry and garments that she could find, locked the door, and left quickly. She slipped through the crowd, came home and sat in leisure. In the meantime, in the wedding house, it was time to adorn the bride and present her unveiled to her husband. They adorned and presented the bride with a set of clothes and gold and jewelry. For the second presentation she wanted (other) ornaments. The lady of the house came to the door of the room, and found it locked. She tried to call Dalla, "My lady, come and open the door!", but no one answered, no one opened the door. They asked, "What is the name of this woman? Whose wife is she?" The lady of the house responded, "I don't know. But she is a noble, honorable woman; she came with her three daughters and three slave girls and brought a grand plate (with gifts)." The people said, "That was certainly Dalla!" The lady of the house said, "The door is locked. She probably left to run a quick errand." They broke the lock and entered the room. It had turned into Abū Bakr, the rebab-player's, house! When they saw this the women wailed. There was a great deal of turmoil, and the wedding feast turned into an occasion of mourning. The news reached the ear of the vizier. The vizier informed the caliph, "Dalla has descended upon my home, and carried away gold, clothes, jewels, and garments, of the people and us, worth 200.000 Dinar." When the caliph heard this he struck his knee with his hand in fury. He had the hajib proclaim in the city, "Whoever catches that damned woman and brings her in will receive 1000 dinar!" When Dalla heard about this, she stayed put for a long time, and sat quietly at home in her corner.

[No. 9] Another day, after some time had passed, Dalla said, "We have never done a night job." She got up and took a noosed rope and a dagger. She had her sights set on a rich house – that's where she was headed. Suddenly, she came to a desolate house, where she heard the voices of a crowd of people. She peered inside, and saw that there were twenty robbers who had pocketed some things, and were now dividing them up. Dalla immediately returned home, covered her daughters and slave girls in black (soot), stripped them naked, and gave each of them a weapon. Then they came and entered the desolate house from all sides; each of them stood in a corner and all at once let out a yell. They spat fire from their mouths, and with swords, daggers, and fires they made them fear for their lives. They killed two of them; the rest of them cried, "The dev have come!" and took flight. Dalla began to gather up the goods. The robbers sent two men to check if the devs had left or if they were still there. Dalla sensed that ^{B 220b} they had come, so they tore the two dead bodies to pieces before their eyes, and howled like animals. When the two men saw that spectacle they got scared and ran away. They came and notified their chief, "That is a place of ghuls! It's of no more use. Let's get out of here!" While on the run, they were captured by a night guard. Dalla carried the goods and commodities home; the night guard took the robbers prisoner. The caliph was informed that the robbers had been captured. The caliph ordered, "Bring them here!" They brought them, and he saw that they had no weapons, no equipment. The caliph said, "What kind of robbers, what kind of strong men are you? You don't have any weapons!" They said, "Oh Commander of the Faithful! We were twenty men, we plundered a caravan, went into some desolate house, and when we were dividing our booty suddenly the ghuls appeared. They killed two of us, and wounded most of us, our property and weapons must be there; we don't know." The caliph ordered the hajib of

the city to go there and inspect the desolate house; they saw two mutilated bodies lying there, but nothing else. The caliph said, "This is also Dalla's handiwork!" Then he said to the robbers, "You should be hanged; but you were incapacitated by a woman, this is enough humiliation for you. Go, repent and vow to never be robbers again!" They vowed not to sin again, and went on their way. The caliph put pressure on the hajib again – but what could the hajib do, it was not his fault, he was also helpless.

[No. 10] Another day, Dalla transformed into a poor old woman, took a staff, and hobbled on, heavily leaning on her staff. While she was walking she saw a Jew in a street as he was leaving his house. He turned around and cried towards the house, "Dürdâne! Dürdâne ('Pearl')!" (The slave girl) Dürdâne came. He said to her, "Pick up the purse that I put under my pillow when I sleep at night, and put it on top of the gold in the chest; when your mistress wakes up tell her that I am going to Doctor Isaac to buy a medication for her, to help her get pregnant. They will entertain me there, so you all eat your meal and don't concern yourself with me!" When Dalla heard these words, she turned around, went to the herbalist's store and bought a *mithqal* of *bang* (*Hyoscyamus niger*, henbane) seeds; and two long solid cucumbers. She dressed like a Jewish woman, came to the Jew's door, and cried, "Dürdâne! Dürdâne!" Dürdâne came and opened the door. Dalla walked in and said, "I have business with your mistress!" She went to the lady of the house and said, "Doctor Isaac sent me. He said he found a remedy for the problem. He sent me to help you get pregnant." The Jew's wife was delighted, "That's what I was wishing for. Thank God you came! If you can accomplish this, I will make you rich!" Dalla said, "Wait until you see my skill!", and she added, "You have to do whatever I tell you. You must not feel any shame." The Jew's ^{B 221a} wife said (in Persian), "*Your wish is my command.*" Dalla said, "Order them to bring a glass of wine!" They brought it in. She said, "Strip naked!" The woman stripped naked. Then Dalla mixed a bit of the *bang* into the wine, and gave the Jew's wife the wine. Dalla sent the slave girl for a precious silken cloth. By the time that she came back Dalla had inserted one of the cucumbers in the woman's crack. Dalla had bound that woman's legs so that the cucumber would not fall out. Then she covered her with the silken cloth that the slave girl had brought. "It is necessary to keep her warm", she said. Dürdâne said, "I have a husband, too. I want a baby, too. Help me get pregnant, too!" Dalla said, "Luckily, I have one more potion." She stripped the slave girl naked, too, had her drink *bang*, inserted the cucumber deep (into her vagina), and had her lie down. She bound her feet together, and covered her with something. She herself ransacked the house, she left neither gold nor goods, she took everything and locked the door from the inside. When the night came, the Jew came home, he called out, but there was no answer. He climbed on the roof, and looked inside through the flue. He saw his wife lying on one side, and Dürdâne on the other side! He climbed down, and saw that there was a fake phallus stuck inside each of them. Full of animosity, he pulled them out, and fainted in shame. However much he shook them they did not wake up. They had gotten sober by the morning. The Jew said, "What is going on?" His wife said, "You did this." The Jew said, "Did I tell you to stick a cucumber (up your vagina)?" The wife grabbed the Jew by his beard and cried, "Why did you send this woman with the potion then?" The Jew said, "What woman? What potion? I have no idea what you are talking about!" The wife told him what had happened. When the Jew heard these words, his world turned black. He

checked the chest, he checked the house – what did he see? Don't even ask what he saw! He cried out loud, and his wife lamented. The people of the neighborhood came, there was tumult and turmoil. The city's hajib heard about it; he brought the Jew to the caliph to tell his story. The caliph and his boon companions were amazed, and said, "Can no creature be saved from the evil of this damned woman? If only the great God would facilitate her capture!"

[No. 11] Another day, Dalla dressed up, and went out looking like the mistress of a big house. She came to a street, continued, and saw a beautiful boy in front of a lofty palace. Next to the palace there was a mosque where (the poet) Abū Nuwās (d. 778 or 787–797) was lingering. She approached the boy in a way so Abū Nuwās could see it and said to the boy, "A noble lady sent me to you with the message that she wants to meet you." The boy said, "With pleasure." Dalla said, "You, go into the palace now, arrange a little spot for the two of you, I will go to her ^{B 221b} and bring her." She then went to Abū Nuwās and said, "What are you doing waiting around here? Are you trying to find someone to pick up?" Abū Nuwās said, "Who is this boy to you?" She responded, "He is my (foster) child, I am his nurse. He sent me to you as a messenger." Abū Nuwās was delighted. Dalla went on, "My son is asking about you: 'What is he lingering around here for? If he goes to his place I will write him a little note, and we can get together.'" Abū Nuwās blessed Dalla, got up and went to his place. Dalla immediately composed a short letter:

I, Şehriyār, son of 'Abdullāh the Jeweller, declare to the learned lord Abū Nuwās: I love you! I know about your state of mind. I want to spend an hour alone with you. I know how generous you are. A slave girl has just fallen in love with me. She will certainly come to be with me, let's be together, let them all come! But – I don't have much money, without that who could throw a good party? If the master were to bestow a favor on us, that would be very generous of him!

When Abū Nuwās had read the little note he was very happy and had the nurse bring the boy 500 dinar, jewels, atlas silk, and fine linen (shot with gold thread), and added, "Forgive me (for it's just a small amount)! I will bring 2000 dinar more right away when I come to him. He may do with it whatever he wants." Dalla left and went home. One, two, three days past. Abū Nuwās was waiting impatiently, hoping that the nurse would come soon. He saw that nothing was happening. So he sent a message to the boy, saying "Why did you send the nurse to us?" The boy responded, "What is that supposed to mean? What nurse? What Abū Nuwās?" He swore that he knew nothing about it. Abū Nuwās told his boon companions about it, and they said, "Oh! You fell for Dalla's trick!" Abū Nuwās went to the caliph and told him the whole story. The caliph laughed and said, "Let them compensate the master for the loss caused by Dalla! May God help me find her and get my money back from her!"

[No. 12] One day Dalla went out again disguised as the mistress of a big house, she walked along the street, lowering her gaze. Walking very slowly she saw a very handsome young man sitting on the raised platform in front of a palace. He had put purses of gold in front of him, and was weighing them and turning them into ready money. Then Dalla saw a woman coming from a distance. Dalla quickened her pace, went over to that woman, and greeted her. And making conversation with her, they both

walked by the young moneychanger. When the young man saw the woman, he put down the scale and watched her. Dalla signalled at him with her hand, silently telling him, 'Be patient! She will come to you right away!', and left. After she had walked for a while ^{B 222a} she turned back, and came to the young moneychanger. The young man got up, greeted her respectfully and said, "I fell in love with your daughter." Dalla said, "It's been forty days that she has been in love with you! If you wish, I can go and tell her." The young man kissed Dalla's hand and said, "Oh mother! If you can make this happen I will offer up my life and my belongings to you!" Dalla said, "You stay here, I shall go to her and bring you her message." She left, sat down somewhere and wrote a little note that said:

Oh light of my eye! I heard your message. God willing, soon
we will meet and know each other (carnally);
we will reach each other and fulfill our hearts' desire;
we will long for each other and embrace each other.

You should ask my mother about how I feel, so you will hear about my desire, and will not fail to come.

Kind regards!

Dalla took the little note she had written and brought it to the young man. When the young man found out what was in it he said, "Your wish is my command!" Then he cried, "Khujeste ('Felicitous'), come!" When (the slave girl) came he said to her, "Bring me my garment, shot with gold thread, I want to wear it, go to work, and see grand people. If I stay out late tell your mistress not to worry. When someone comes with a sign from me and demands something, you shall give it to them!" He took a few dinar, Khujeste took the purses into the house. The two left, they walked a bit, and came to a house. Dalla said to the young man, "She lives right in this house. I have to tell the slave girl something, I'll tell her and be right back." She entered the house and said, "Give me a little water so I can perform the ablution." A woman got up, and went to draw water from the well. Dalla said, "Hey! Hey! That's shameful! I can draw my own water!" She took the bucket to draw water – and dropped the bucket into the well. She cried, "The bucket fell down the well!" The women said, "Never mind! That's not a problem. We'll take it out." Dalla said, "The servant is right outside. Let him come and take it out. Don't bother yourself!" She went out and said to the young man, "My daughter is sitting with the women. She needs to wash her hands and face. The bucket fell down the well. Would you come and take it out? So she can get ready and come to you quickly." The young man took his clothes off, and climbed into the well. Dalla took his clothes, went to the young man's house, showed (the clothes as) the sign, got the purses of gold, too, and went home. The young man struggled quite a bit, got the bucket out, and looked for his clothes. They said, "Your mother took them and left." He uttered a curse. When he came home he saw that the purses were gone, too. He lamented and cried. The people of the neighborhood came, and the hajib of the city also came. He took the young man to the caliph. The young man told his story. ^{B 222b} The caliph said, "Dalla did this! Search for her! If only you could find this damned woman!"

[No. 13] Another day, after a while, Dalla went out again. While she was walking she saw somewhere a ruined palace that had a door like the ones on a vizier's palace. She said to her daughters, "Go, hang a curtain on that door and sit there, so that whoever

sees that thinks it's inhabited!", so they did. Dalla had a mule. She took it and went to the bazar. She said to the market crier, "Sell this mule! I have another one like this at home, I am selling both of them together." The crier said, "Well, this is certainly worth 50 dinar, and for the other one another 50 dinar." He weighed 100 dinar, and gave them to Dalla. The crier sent the mule to his house, and followed Dalla to get the other mule. They came to that majestic door. At that point Dalla said to the crier, "Sit on that raised platform here for a bit!" Then she asked the slave boy, "Is the master sleeping? What is he doing?" The slave answered, "Ahmed went to the bazar. He is supposed to buy snow. Let him come back, then we will give (the ice water) to the master to drink, then he will be ready to come out, and talk if there is something to talk about." Dalla said, "You go and bring the gold scale! Let's weigh this gold here, and see if our scale shows the same as the bazar's scale." The slave brought the scale. She weighed it, put it back in the purse, gave it to the slave and said, "Go and give it to the master! It is the price for two mules. One of them I submitted already, bring the other one, so we can give it to its owner." The minute the slave had taken the gold and gone in, they took down the curtain and ran off. After a while Dalla said, "What happened? The slave is late. Let me go in and see what he is doing!" She went into the house, and through a breach in the wall she also vanished. The crier noticed something was wrong. He went in and saw – a house in ruins. (Arabic) *Other than you there is no one in the house!* He cried and lamented, and went to the hajib. The hajib brought the crier to the caliph, and reported the story. The caliph said, "That damned woman did this. No one is safe from her!"

[No. 14] Another day Dalla put on good clothes again and went out. She chanced upon a white-skinned slave boy. Dalla had heard that the hajib had castrated a Greek slave boy by the name of Yāqūt ('Ruby'). She greeted him and asked, "Are you Yāqūt?" "Yes", said the eunuch. Dalla said, "So then my efforts have been worthwhile." The eunuch said, "What is this about?" Dalla said, "Someone sent me to you with a message. I wish there was a private place where I could tell you!" They stepped into a mosque, and she said, "The caliph's wife sent me. ^{B 223a} She said, 'I want to buy the hajib's Yāqūt. I shall make him my palace guardian. If you meet him see if he is interested, then we can make that happen!'" The eunuch was delighted and said, "If my master hears about that he will give me to her as a gift!" Dalla said, "Oh no! Your master is stingy. How could he get himself to give you away as a gift?" Then she asked, "How much did your master pay for you?" Yāqūt said, "300 dinar." Dalla said, "The mistress will pay 500 dinar for you." Dalla said, "Come, let's go to the slave-seller, and let him fix a price right away. You stay here with him. I will go, bring the gold from the palace, give it to the slave-seller, so he can give it to the hajib. When the hajib sees that he is making a profit of 200 dinar he will doubtlessly agree to the deal. Then I will take you to the mistress in the palace." Then Dalla got up and went with the eunuch to the slave-seller. She told the eunuch to find a place to sit, and he sat down. She herself took the slave-seller by the hand, pulled him aside and said, "I have bought this eunuch for 300 dinar." The slave-seller said, "He is worth it; it's cheap. One like him is not easy to find! What are you planning to do with him?" Dalla said, "I had an argument with my husband. I swore an oath that I will sell this one today. You must sell him for me right away so that my oath is fulfilled." By chance, the slave-seller was a boy-lover; he was pining to buy him. He said, "Oh sister, accept 200 dinar from me, and give him to me!" Dalla agreed. The

slave-seller asked the eunuch, "Do you agree with what this woman says?" The eunuch said, "Yes, I agree." The slave-seller was very happy, went home, brought 200 dinar, and gave them to Dalla. Dalla took the gold and left. The slave-seller put food before the eunuch, they ate roast meat, helva, and fruits. The eunuch thought they were waiting for the gold from the caliph's wife. When they had finished eating, he made advances on the boy. The eunuch punched him hard in the face, and cried, "Why are you doing this? What kind of supervision is this? A slave-seller has to be trustworthy!" The slave-seller got angry and said, "You fool! I am your master, I just bought you for 200 dinar!" The eunuch said, "You must be crazy! All of Baghdad absolutely approves of my master. How can you do that?" The slave-seller said, "You yourself agreed to this deal!" The eunuch said, "My master is the hajib of the city. The caliph's wife is going to buy me. The nurse went to the mistress, to get 500 dinar, bring it to the hajib, then come and get me and take me to the mistress. That is what I agreed to. ^{B 223b} So what do you mean with those words of yours?" The slave-seller said, "I have no idea what you are talking about. The only thing I know is that that woman came and said that you belonged to her, and she would sell you. I gave her 200 dinar and bought you." The eunuch said, "You threw yourself in danger, and you lost your gold!" Meanwhile the hajib went to see his slave and looked for him. They told him someone saw him in the shop of the slave-seller. The hajib said, "Maybe he got angry with the servants, and therefore came here!" The hajib personally went to the shop of the slave-seller. He saw the eunuch sitting there, and asked him, "Who ill-treated you to the point that you came here?" The slave-seller stepped forward and said, "Sir, this is what happened." The hajib laughed and said, "How could you buy my eunuch? Dalla cheated you!" He consoled the eunuch, "You are not to blame, because Dalla tricks people who are smarter than you. Why would you cry?", and took him home. The caliph heard what had happened and was baffled.

[No. 15] Another day she went out again. She came to the caliph's palace. She saw that Yaḥyā the Barmakid (d. 806) was sitting on the vizier's throne, passing judgment. Dalla went home at once, and said to her people, "Go to this desolate house, and set up a shop there!" You see, that house was the house of 'Abdullāh the Hashemite who was the vizier before Yaḥyā. It had become desolate. She herself sat down and wrote a short letter that said: 'I am the wife of 'Abdullāh the Hashemite. We have three little daughters. We have no property left other than this house. We are sitting on reed mats. What's more, widowhood has made life hard for me. Who can I reach out to for help to find comfort? Please look out for us! Kind regards.' Dalla submitted this report to Yaḥyā. Yaḥyā read it and said *Lā ḥawl* ('God give us patience')! He sent a man with Dalla and told him, "Go with her, and see what her house looks like!" He went there, saw the condition of the house and the poverty of its residents, came back and reported to Yaḥyā. In accordance with the vizier's order they brought carpets, kilims, blankets, mattresses, 100 Maghribi dinar (i.e. florin) and 100 *adli* dinar to that house. Then Yaḥyā said to Dalla, "You can come every day, and will receive whatever you need!" Dalla responded, "Very well." One day Dalla got up, went to Yaḥyā, spoke well and impressively, and praised and glorified him. Never in his life had Yaḥyā heard such elegance of expression. He was amazed and said, 'Good pedigree is always visible. If she is so eloquent, I wonder what her father was like? That's how a vizier's family has to

be! Then he said to the treasurer, "Give this noble woman whatever she wants every day!" She would come every day, and the treasurer ^{B 224a} would give her 1000 dinar. One day the treasurer came to Yaḥyā and said, "As of today this woman has received 10.000 dinar." Yaḥyā said, "When she comes tomorrow, bring her to me, I will check how she is doing!" When Dalla came the treasurer said, "Wait a moment. The vizier has called for you. He will probably check how you are doing, and give you more riches." Dalla said, "Now, I cannot step in front of a noble person in these clothes. My home is very close. Let me go home and put on some nice clothes. I have a beautiful copy of the Quran. I will bring it to the vizier as a present. Give me that prayer rug over there, let me wrap it in the rug so it will not get dusty!" Dalla took it, left, and was not seen again. A few days later the treasurer said to the vizier, "That day that woman came, I told her, 'The vizier has called for you.' She said, 'Let me go, put on clean clothes, and come back!' She also took a prayer rug of mine, and left. She has not been back for two days now. I don't know what happened." The vizier sent people to the woman's house, saying "Go there and ask for forgiveness!" The treasurer went to the house with a few men; they went in and saw that it was in ruins and no one was there. They asked the residents of the neighborhood, "Where are they?" The people said, "This palace has not been inhabited for many years. In the last couple of days a couple of bums came, laid in the shade here, and then they left again. We don't know where they are now." The treasurer went back, and reported the story to Yaḥyā. Yaḥyā understood that Dalla had done this. They informed the caliph. The caliph said, "Who could even imagine such things?", and he ordered that they not be negligent in searching for her.

[No. 16] Another day Dalla went out again. She found a well in a desolate place. She told her daughters and slave girls to cover the opening of the well with sticks and twigs, chips and straws; on top of it they spread a thin layer of dirt. Then she got up, went to a wealthy moneychanger, and said, "I am holding a wedding. Take akça worth 1000 dinar with you, and let's go together! Handle our business today, turn the various little things that we own into cash! If you cannot make one into two – there is nothing wrong with one and a half!" He thought, 'Words like these are the lifeblood of the moneychanger! I have stumbled upon an easy profit!', and filled the basket with as many akça as he had, and followed Dalla. After they had walked for a while the moneychanger started to wheeze. Dalla said, "Why are you going to so much trouble? Give the basket to the slave boy, have him carry it!" The moneychanger said, "Alright." Dalla's slave lifted the basket onto his back, and they went on. While they were walking the moneychanger fell into that hole. The slave took the basket and went home. Dalla wailed, "What a terrible path we have chosen!" She found a rope, lowered it into the hole, and said, "First attach your clothes to the rope, and I'll pull them out, so they won't get damaged!" The moneychanger then attached his clothes to the rope. Dalla pulled the rope out of the hole, ^{B 224b} and went home. The moneychanger lay in the pit until the afternoon. He was complaining. His groaning was heard from outside, and they pulled him out. "What happened to you?", they said. He told them what had been done to him. The hajib of the city took the moneychanger to the caliph, and told him what had happened. The caliph said, "High and low classes – all have to look for that damned woman! Ah, if someone could just catch her!"

[No. 17] Another day Dalla was bored of sitting at home, and said, ‘Alī Quṭnī is wealthy and stingy. I should play a little trick on him.’ She dressed up like a qadi, attached a beard to her face, and wrapped a turban around her head. It so happened that ‘Alī Quṭnī at that time had been having a fight with his wife. They were right outside the door of their house to look for an expert to advise them. They saw Dalla and thought she was a qadi. ‘Alī stepped forward, greeted her and said, “Oh qadi, please, could I trouble you to come in?” Dalla came in. She saw plenty of luxury furniture items. Dalla took a seat, and ‘Alī said, “Be the judge between me and my wife! Dispense justice, command me what to do! Whatever claim she has on me, let me give it to her, and send her to her father’s house, so that she can be happy there.” Dalla said, “Calm down, first tell me what happened, and I will decide accordingly.” ‘Alī Quṭnī said, “I was in the village, and brought back a fat lamb. I sent it to the meat roaster, so they would roast it and bring it for us to eat it. This stupid woman gave the lamb roast to Dalla!” Dalla said, “The lady of the house is not to blame for that; because Dalla is clearing out all of Baghdad, no one can elude her, thinking, ‘She is not going to rob me!’ Ask God for forgiveness, be content, and reconcile with your wife! Forget about the lamb, there are plenty of lambs out there!” Then she went on, “I know a magic spell, when you pronounce it no cutpurse, no trickster can harm you!” ‘Alī and his wife blessed Dalla. At that point Dalla saw that there was an underground room underneath the covered raised platform. She said, “Let’s go in here, and sit together undisturbed! I will recite my spell, and you say ‘Amen’, so it will work!” They said yes. After everyone in the house had gone into the underground room she closed the door on them from the outside, attached a lock on it, and broke its key. Her daughters were laying in wait on the street. She went out and notified them. They all descended upon the house, snatched up everything in it, left it in a despoiled and desolate state, and ran off. Quṭnī sat there for a while and realized the magician-qadi was not coming. So he cried, “Qadi! Qadi! Why did you close the door on us? Open the door, and let us out, so we can give you your due!” However much he shouted, it was of no use. They lay in the underground room for one day and one night. On the second day one of the neighbors came for some business. They found the doors of the house open, but the door of the underground room locked, and they heard voices inside. They broke the door open and let the prisoners out. They found the house plundered. Wailing they came to the caliph’s palace, and presented their case. The caliph said, ^{B 225a} “This is definitely going to kill ‘Alī Quṭnī!” Then the caliph sent ‘Alī Quṭnī home (with gifts and therefore) content.

[No. 18] Another day Dalla got up, dressed like a devout person, hung prayer beads around her neck and started walking reciting the Quran. While she was walking like this suddenly the hajib’s slaves spotted her, grabbed her and said, “You are Dalla the Trickster!” She responded, “Oh Men! I am an old woman, I have renounced this world, I am wholly dedicated to God. What are you saying there?” In short, they brought Dalla before the caliph. Dalla praised the caliph. Then the caliph said, “You are stealing these muslims’ property with your eloquence; you do not fear God!” And he added, “See, you have been captured, what can you do now?” Dalla said, “Oh Commander of the Faithful, you are the offspring of ‘Abbās ibn ‘Abdulmuṭṭalib. Don’t commit injustice against me! I am a fifty-year-old helpless woman. I may have committed many sins. But now I am remorseful, and dedicate myself to divine service. At this point I accept whatever you

choose to do with me.” When the caliph heard these words he became doubtful and thought, ‘Maybe she is telling the truth, and I would be committing a sin!’ He asked for Dalla’s forgiveness. Suddenly at that moment Faḏl (i.e., Yaḥyā’s son) and Yaḥyā came in, they saw Dalla and said, “You damned woman! You have been captured. Thank God!” Then they said to the caliph, “We found out for certain that this one is Dalla. We have no doubt. Beware of falling for her sweet words!” Upon the caliph’s order they bound her and started beating her. Dalla lifted her face towards the sky and said, “My God! My Lord! My Master! Don’t hold your servants responsible for this sin! Forgive their audacity!” She took the lashing as well as she could, and did not confess. The beating exceeded the limit imposed by the punishment. Then upon the caliph’s order they picked her up and took her to the gallows. They said, “Either you give back the muslims’ property, or you will be hanged alive, you can hang there until you’re dead!” But she did not confess or give anything back. Following the order, they hanged her alive on the gallows. ‘Alī Quṭnī came, walked by, and said, “You damned woman! They have finally caught you!” Dalla said, “Come here, you miserable man who is divorcing his wife because of a lamb roast! May you be cursed! Are you such a good person that you think you can laugh at others?” The people all laughed. ‘Alī felt ashamed. When it was noon it got hot, the crowd dispersed, and the prison guards were sleeping. Dalla saw a man riding on a camel for leisure. She said to him, “Young man! The caliph is killing me. But I am not giving him anything (from my treasure). If you can convince me by swearing an oath that you will content yourself with half of it, and give the other half to my daughter, I will tell you the signs (of the hiding place), and you can go and dig it up!” The man responded, “Your wish is my command!” They made a pact. Then Dalla said, “A little further ahead in this street, there is a small glazed mosque. (The treasure) is buried behind its prayer niche. Go there, ^{B 225b} dig it up, and take it.” He said, “What shall I do with my camel?” Dalla said, “Why don’t you have it sit down here?” The man left his camel there and went to look for the treasure. Dalla’s daughter was there. She took the camel and went home. The man came back, cheated, disappointed, and unhappy. “Where is my camel?”, he asked. He made a commotion. The guards woke up and said, “What’s the matter with you?” He responded, “Who is this woman who is hanging here? She stole my camel!” The guards took the man to the caliph. He told his story, the caliph laughed. „For the sake of treasure you lost your camel!” Then the caliph summoned the hajib of the city, and said to him, “This damned woman cannot desist from her villainy even on the gallows! Put her in a chest, and hand it over to the chief of the seamen to throw it into the sea!” He came and following the order, took Dalla off of the gallows, put her in a chest, and handed it over to the chief. The chief loaded the chest onto a ship. While the ship was sailing on the water Dalla called out (the slave girl names), “Nevbahār! Gülbahār! Khujeste! What is this place here? I am probably dreaming!” The seamen heard this incoherent babbling and got scared. “This is a prominent person”, they said, we cannot drown her!” They opened the chest, and got Dalla out. She cried, “Who are you? What am I doing here?” They said, “It is by the hajib’s order, it is by the caliph’s order that we drown you. But we don’t know what sins you have committed.” Dalla prostrated herself, and prayed, “Oh Lord, show mercy on my son! He gave me a drug that deprives one of their senses in order to drown me! He will doubtlessly regret it. I am not cursing him, I wish for his well-being!” When the chief of the seamen heard this prayer he started to tremble, and thought, ‘This is a big problem! Why should we drown

the mother of the hajib of the city?’ At once they brought Dalla into (the seaman’s) home, and said to the people at home, “This is the hajib’s mother. Look after her, and treat her well! He got angry at her, and ordered that she be drowned, but he will certainly regret it tomorrow; then I will bring her to him and will get a robe of honor for it.” In the morning, the seaman went to the hajib. The hajib said, “Did you do what I told you?” The seaman said, “I did.” The Hajib said, “What a shame! What kind of order was it that the caliph gave! So much Muslim property is lost now.” The hajib got up and went with the seamen to the caliph. In the meantime Dalla said to the seaman’s wife, “Bring me a piece of paper, a reed pen and a inkwell!” The seaman’s wife went, found it, and brought it to her. Dalla wrote:

Chief of the moneychangers! Give the 1000 dinar that I deposited with you to the person bringing this letter, you can trust them! Kind regards.

Then Dalla gave the letter to the seaman’s wife and said, “Go, and bring this remittance note ^{B 226a} to the chief of the moneychangers! Let him give you these 1000 dinar and bring them here, they are yours. As soon as I am back home I will give you more gifts.” The seaman’s wife took the paper and went to the chief overjoyed. The house was left empty. Dalla got up, cleared out the house, and left. In the meantime, when the hajib left the diwan (council of state) with the seamen, the seamen said to him, “We did not act rashly and drown your mother. She is alive, she is safely sitting at home. We earned a robe of honor.” The hajib said, “I don’t have a mother. Why didn’t you do what I told you?” While they were speaking news came from the seaman’s home that the prisoner had escaped and that she had carried off everything she found in the house. The caliph heard about it. He got angry at the hajib and said, “If you don’t find Dalla in three days I will hang you instead of her!” Dalla came home and said to her daughters, “We can no longer stay in Baghdad. Let’s go and save our lives and property!” Then they prepared for the journey, and she moved with her husband, her daughters, her sons-in-law, her in-laws, her close ones, and the whole household to Egypt. They arrived there and settled down.

[No. 18] Another day in Egypt she felt like playing a little prank again. She went out, and, walking around, she entered the house of an Alid (person who claims descent from Ali), and asked for water for her ablution. The Alid was from Baghdad. He had heard what Dalla looked like and what she was doing. He said to his wife, “Keep this woman who is praying there here, until I come back!” He went out, found ten strong men, equipped them with weapons and hid them in his house. When it was midnight the Alid saw seven figures coming to the house door. Dalla got up, opened the door, and they came in. They started clearing out the house, they loaded stuff on their backs and left. The Alid didn’t say anything. He quietly followed them and saw where they went. He came back, went into his house, and waited in silence. A little later these seven people came back to carry off what else they could find. The Alid screamed. The ten men came forth and captured all of them. When it was morning the Alid got up, and went to the governor of Egypt, and took those people with him. They dealt with them. They then went to Dalla’s house. They found all the treasures of the world gathered in one place. Then they wrote a letter to Bagdad:

Let everyone who has lost something come, identify it, and take it!

After all claims were paid ^{B 226b} they burned Dalla and her people, and cauterized this ulcer, eradicated them. The people of the world were freed from her evil.

May God the Highest keep the wickedness of the cutpurses far from the Muslims!
Blessed be the author, the copyist, the readers, the listeners, the carrier, and the owner
of this book! Amen, o Lord of the Worlds!